

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis aucta; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata; Sed Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias Antverpiæ, 1643

Liber Primvs. Quare lejunandum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-77031

ALOE

AMARI.SED SALVBRIS

SVCCI

IEIVNIV

LIBER PRIMVS.

QVARE IEIVNANDVM.

CAPVT I

Ingressus ad institutum : Quid Abstinentia sit: Quadam ejus encomia.

Tob. c. 12. 2.6.07.

TABELLARIVS ècælo Raphaël confecto itiner@cum Tobia juvene, personam demum posuit, quam in vià gesserat. Tunc exit eis ocomnibus viventibus confitemini ei, quia fecit vobescum misericordiam sudh. Ete-

nim sacramentum regis abscondere bonum est : opera autem

Dei revelare & confiteri honorificum eft.

Hîc senior Tobias interrogarit : Quódnam hoc facramentum, quænam hæc opera funt? Ad quæftionem hanc Angeles : Bona est, inquit, oratio cum jejumo & eleemosyna, magis quam thesauros auri recondere. Tale Oratio est quid est oratio, ut, si geminum & ab eleemosynis, & thesaurus à jejuniis habeat subsidium, inter labores pretiosissipretiofior mos recte numerari possit, & illo longe melior ac pretiofior, qui arcas auro stipat. Bona est oratio, sed bona cum elecmolyna, bona cum jejunio. Thelaurus est oratio, non monetæ vilioris, non nummulorum, non festertiorum, non philippeorum, sed aureorum,

orbem va-

fed gemmarum, pretiofior omni thefauro. Epictetus, teste Gellio, dicere solebat : Orbem uni-Gell. 1. 17. Epictetus, tene Genio, dicere loiebat: Orbem uni-Nott. Att. versum gemina vastant vitia, multo omnium gravissi-Nod. Att. vertuing ma ac teterrima, Intolerantia & Incontinentia : cum .

Intoleran- aut injurias, quæ sun serendæ non serimus; aut à tia & in- quibus rebus voluptatibusque nos continere debecontinétia mus, non continemus. Hoc inde provenit, cum dextrum hominis brachium, validum nimis & pugnax,& fant uni-lævum imbellenimis & invalidum est. Intolerantia est, quæ nihil injuriarum concoquere, adversorum ni-hil perferre potest, velut sinistrum brachium exhauftis viribus, nullius roboris, quavis injuriolâ provocatur ad rixas. Mores hominum considera, & videbis Intolerantiam turpissimam. Sunt quos vel digitulo tangere sit nesas, obliquo ferire oculo, capitale cenfeatur, quævis offensuncula gladio vindicanda credi-tur. Hinc controversiarum ubique plurimum, hinc li-tes innumeræ, Hæc pestis ab Intolerantia est. At verò Incontinentia, veluti dextrum brachium nimis bellicosum, & in propriam perniciem præfervidum:

A cum voluptatis fames coërcenda, cum appetentia cibi potusque refrenanda, cum petulantia oculorum reprimenda; suum illud brachium Incontinentia vibrat, arceri à re cupitâ non fustinet, pro se in suum exitium pugnat. Conscientia, ratio, lex divina frenos injicere conantur, sed Incontinentiæ furor erumpit, & campos pervolat apertos.

Quid hic remedij? quid agendum? Geminas di-Cat voculas Epictecus, avex & datex8. Itaque, in- sulim, in quit, si quis hæc duo verba cordi habeat, eaque sibi sint. imperando atque observando curet, is erit pleraque Suthata impeccabilis, vitámque vivet tranquillissimam. Su-do,oms stinendo & Abstinendo malum omne vincitur. Pulsat vitu injuria, venicat fortuna adversa? Sustine. Voluptas vincium allicit, & dulce toxicum propinat? Abstine, abstine.

Ita utrimque tutissimus transibis.

Bona igitur est oratio, sed bona est cum jejunio. Oratio Oratio pharmacum est omribus vitiorum morbis omnibus congruum. Omnem animi labem corrigit oratio. Submissionem aliquis & modestiam ambit? oret.Ca-pharma stimoniam expetit? oret.Sobrietatem gerit in votis? cógrum oret. Vitiis cogitat bellum indicere ? oret, & magno animo speret victoriam. Oratio in omnes noxas validissime pugnat : tunc autem vincit & triumphat, quando tam eleemosyna quam abstinentia conjunctis secum viribus certant. Cum ergo Intolerantia & Incontinentia in omne nos malum præcipitent, Elecmosynam Intolerantiæ, Abstinentiam Incontinentiæ opponimus. Eleemofyna, quam vocamus facram, omnium injuriarum tolerantissima inimicis omnibusignoscit. Hæc vera Christianorum tolerantia est. At verò Iejunium & Abstinentia gulæ moderari, cibi potusque appetentiam coërcere, fraudare genium novit.Hæc vera Christianorum continentia est. Ita sustinemus, ita & abstinemus. Bona est oratio cumje-

En igitur non tantum sapientis Epicteti, sed & Raphaelis Archangeli præceptionem saluberrimam, patientiæ, ceterisque virtutibus jungendam Abstinentiam, orationem jejunio firmandam.

De Oratione, quam Cælestem Rhetoricam appel-lamus, jam actum est libro singulari, uri etiam de Eleemosyna, quam Gazophylacium Christi nominamus. Restat, ut etiam Abstinentiam omnium pharmacorum pharmacum nobilissimum explicemus: quod hac scriptione facere paramus.

f. I. Primum

abiti

tam dien

o jern Mai v. 2

4.0 Ma

Day has say Bay

P Rimum omnium hie quæri possit : Quid est Ab-flinentia, quid Iejunium? Hane quæstionem non anxiè ad auri libellam examinabimus. Compendio respondemus. Theologus Aquinas: Abstruentia, in-126.21. quit, eft substractio ciborum, que ratione gubernatur; nomen gash. & dignitatem virtutis obtinet. Iejunium verd est actus virtutis Abstinentia, cum ad carnis macerationem, o mentis in Deum elevationem, ac culparum expiationem affumitur. Fuit qui Abbatem Ypricium interrogaret ; Quid est Iejunium ? Cui ille : Eft, inquit, frenum adversus peccatum. Hoc freno incontinentia retinetur, ne cibis præcipitem injiciat manum.

Nos de Abstinentià & Iejunio acturi, tria exequemur. Primum est, Quare jejunandum. Alterum, Quomodo jejunandum. Tertium. Quo fructu instituatur jejunium. Primum parte prima dissertationis B nostræ, duo altera parte secunda explicabimus. Fundamentum jecimus: Bona est oratio cum jejunio & elec-mosyna. Evoc fundamento nixus Augustinus: Hac est, inquit, justitia hominis in hac vità, je junium, eleemosyna & oratio. Vis orationem tuam volare ad Deum ? facilli duas

alas, jejunium & eleemolynam. Abstinentia Christianis semper laudatissima virtus Hiron, 1.2. est habita. Nos, inquit Hieronymus, creaturam Deiomnem laudamus; sed maciem sagine, abstinentiam luxurie, jojunia praferimus saturitati. A diebus Ioannis Baptiste jejunatoris & virginis, regnum calorum vim patitur, & violento diripiunt illud. Timemus enim, ne ab adventu æterni Iudicis, sicut in diebus diluvii, & everfionis Sodoma ac Gomorrha, deprehendamur manducantes, & bibentes, & nubentes, & nuptui tradentes. Nam & diluvium, & ignis de calo saturitatem pariter & nuptias, quas delerer, inveni?. Subjungit Hieronymus: Elias quadraginta dierum jejunio præparatus Deum videt in monte Horeb, & audit ab eo : Quid tu bic Elia? Multo familiariorista vox, quam illa in Genesi : Adam ubi cs? Hac enim pastum & perditum Adam terrebat : îlla jejunanti famulo blandiebatur.

Advertamus ergo, inquit Augustinus, quanta sit inter om. 65 de jejunium & saturitatem distantia, inter ventrem vacuum & pulmones epulis distentos. Moses qui a jejunavit, Dominum vidit. Populus quia mandocavit & bibit, idola fabricavit. Impetraverunt unius hominis jejunia, quod totius populi satu-Jacing. Impetraverum umus negumo jejania, quam din mit jag, ritas desperaverat. Princeps humani generis Adam, quam din mit jag, ritas desperaverat. 171. Lodem jejunavit, in paradifo fuit : ubi verò comedit, ejectus est de paum fr. 33. radifo. Ejecit ergo nos de paradifo cibus : reducat efuries, reducat je unium. Semper enim juncta est saturitati lascivia. Santto Elia jejunanti etiam elementa famulata sunt. Videte, charisimi, quanta sit Dei clementia erga je junantes.

Sed, inquies, cur Eliæ Deus panem & aquam tantum, non etiam submissit prandium, sicut Panieli in D tamáin obe- cavum leoninum ? Augustinus respondens. Sciebat Dew, inquit, prophetam suum tentantem diabolum aliter superare non posse, nisi jejumis eruditus insidiantis inimici tentamenta depelleret.

Ideirco ipse Dei filius à diabolo tentandus jejunavit. Non Pharifæorum tantum, fed & Ioannis, fed & 1.1. Luce. Christi discipuli jejunarunt. Prædicens Christus: Venient dies, inquit, cum auferetur ab eis sponsus; & tunc jeju-Manke, 9, nabunt. Paulus non tantum in laboribus ac vigiliis, sed & in jejuniis multis se Dei ministrum exhibuit. Cor-1,007, 4,6, nelius Centurio Romanus quatriduo toto jejunus preces perpetuavit.

§. II.

la Christ. Rafilius Magnus jejunium meritis elogiis extol-lens: Vno, inquit, temporis momento ob gulam populus inlient, less: Vno, inquit, temporis momento in Agyptiacam ide per maxima prodigia Dei cultum edoctus, in Agyptiacam tu bem.1 idololatriam turpissime devolutus est. Ex quo si utrumque sidigiunio, mul conferas, videre licet, jejunium ad Deum ducere, delicias

tris reddidit ? nonne esca una, propter quam primogenica ven junii. didit? Samuelem verò nonne per jejunium oratio largita est matri? Quid fortisimun? Samsonem inexpugnabilem reddidit ? nonne jejunium, cum quo in matris ventre conceptus eft? lejunium concepit, je unium nutrivit, je unium virum effecit. Quod sane Angelus matri pracepit, monens, quacumque ex vite procederent, ne attingeret, non vinum, non siceram bibe-ret lejunium prophetas genuit, potences confirmat atque roborat. Iejunium legislatores sapientes facit : anima optima custodia, corporis focius fecurus, fortibus viris munimentum & arma, athletis & certantibus exercitatio. Hoc praterea tenta. tiones propulsat, ad pietatem armat, cum sobrietare habitat, temperantie opifex est: in bellis fortitudinem affert, in pace quietem docet : Nazaraum sanctificat, Sacerdotem perficit. Sapienter dictum : Si sciret mundus, quanta vis in abstinentia & jejunio lateret, nullis hac in re opus foret legibus. Et verissime summus Antistitum Leo di-Leo serm: 2. cit Quid potest essicatus esse jejunio, cujus observantia appro- de sejunio pinquamus Deo, resistimus diabolo? semper virtut: sibus jejunia decimi mefuit. De abstinctia denique prodeunt custa cogitationes, rationa-sis & colle-biles voluntates, salubriora cossilia; & per Aluntarias afflictiones caro concupifcentiis moritur, virtutibus firitus ingovatur.

Iejunium adeò placet Deo, ut vel pla etiam jejunii umbra in infanțulis, & in ipsis quoque jumentis placeat. Vrbs Ninive non tantum infantulorum cunis, sed & jumentorum præsepiis jejunia indixit, propitiando Numini. Quòd si ad delendas noxas adjumento fuit vel abstinentiæ umbra, quid non ipsa va-

lebit efficere abstinentia?

Ambrofius in jejunii elogiis liberaliffimus scriptor: Ambr. 10.4. Quis, ait, deterioravit domum suam jejunio? quis imminuit 1.de Elia & facultut s? Cui no supecta luxuries? cui non venerabilis jejanio c.8. abstinentia ? Cujus torum appetivit parsimonia ? cujus pudo- mihi pag. rem non laft ebrietas ? Iejunium continentia magisterium est, 292. pudicitia difciplina, humilitas mentis, castigatio carnis, forma sobrietatis, norma virtutis, purificatio anime, miserationis expenfe, lenitatis institutio, cheritatis illecebra, senilis gratia, juventutis custodia. Iejunium est bonum itineris viaticum, bonum totius vita. Qui grave dicunt jejunium effe, respondeant quis jejunio defecerit. Multi in prandio, plerique dum vomunt epulum, fudere animam. Quod postremò animal je junium fibi caussam fuisse mortis ingemuit? Per esem laqueus non cavetur,in esca hamus latet, & cibus deducit in foveam, cibus inducit in retia, cibus vifco etiam ave: illigat; voluntes deponit ad mortem. Iejunium fobrietas mentis est, hoc vigent fenfus, in hoc judicia tractantur, in convivio pocula. Iejunium custodit disciplinam, luxuriam sequitur inopia. Iejunium quietem diligit, bexuria inquietudinem. Obsonator est, qui, antequam luceat fores alienas pulsat, & tamquam bellum immineat, excitat dormientes. Turbatum vides, anhelantem advertis, interrogas que caussa perturbationis sit : Poscit, inquit, dominus meus, ubi vinum melius, ubi fumen mollius, ubi phafianus pinguior, ubi piscis recentior vaneat. Hæ nimirum ventris curæ sunt ; sine his quietum proficit jejunium. Hinc Idem to. 3. idem Ambrofius : Que nobis, inquit, salus esse potest, nifi l. 10. epist jejunio eluerimus peccata nostra, cum scriptura dicat : Ieju ep. 8.2. mibi nium & eleemosyna à peccato liberat? Qui sunt ergo hi prace-

ptores novi, qui meritum excludunt jejunii.

III.

Ivus Athanasius in cautelam sollicite præmo- Athanasius nens : Si accedant aliqui, ait, & dicant tibi, ne fre- tom. 3.1.de quenter jejunes, ne imbecillior fias ; ne credas illis, neque au- Vaginitate. scultes ; per istos enim inimicus hac suggerit: I'amque recitatis è seu, de mepagina facra testimoniis hec subjungit : Videsne quid faciat je disasions, junium ? Morbos sanat, distillationes corporis exsiccat, demo post init nes fugat, pravas cogitationes expellit, mentem clariorem reddit , cor mundum efficit, corpus sanctificat , denique ad thronum Dei hominem sistit. Et ne putes hac temere dici, habes hujus rei testimonium in Evangelius à Salvatore prolatum. Cum

softimuit,

diens fuit,

e justus

jumansit.

Aft.c. To

lia Chryf.

De Iejunio. Lib. I. Cap. I. 214

enim quasvissent discipuli, quonam modo immundi finitus A victoriæ adversus universa vitia. Hæc in antecessum ejicerentur, respondit Dominus : Hoc genus non ejicitur nis in oratione & jejunio. Guisquis igitur ab immundo spiritu vexatur, si hoc animadvertat, & hoc plarmaco utatur, jejunininquam, statim spiritus malus oppressus abscedet vim jejunii metuens. Valde enim damones oblectantur crapula, & ebrietate, & corporis commodis. Magna vis in jejunio.

Non immeritò Chrysoftomus miratur à plurimis je unium velutiferant horribilem timeti. Cum enium Quadragelimæ dies accedunt, ejunium tamquam hoftem infentissmum horrefount, & ideo ventrem frabiliunt, stomachum inferciunt, hilaria celebrant, comelfationibus & potationibus se muniunt, & hoc unum satagunt, ut cibi ac potus quam plurimum glutiant & hauriant. Quod ed saciunt, ut, si sieri ullo modo posset, nihil je unii & famis ad ipsum usque diem paschatis entirent. Ita civitas, quæ hossis adventum & obsidionem metuit, vario se commeatu instruit. Longè aliter clim Christiana pietas egit. Nam, beato Maximo talte, ad quadragintadiale jejunium precibus Taurinensis ac je juniis sese parabant, ut ventrem nonnihil jam affuefactum ad eleriales dies adferrent : Nonnullorum, inquit, est consuetudo, advenientes Quadragesima dies devotiore jejunio pravenim. Quid igitur, Christiane, times, quod non tantium non timendum, sed desiderandum & modis omnibus expetendum? quid times ea, quæ sa-

luti sunt, & non times, quæ interitum afferunt? Ambr. 10.3. Ambrofius, ut plurimorum advertus je unium tri-fer. 39. mibi gidifsimas exculationes retundat, & jejunii metum pag. 326. adimat: Ita homines, inquis, quorum animus semper est in prandio, prandendi sibi caussas inquirunt; & dum se à jejuniis excusant, tempora creatoris accusant. Hi astate sitim, bieme famem tolerare nequeunt. Grave friges est, inquiunt, escis calesieri nos oporter. Alii imbecillitatem virium, stomachi debilitatem, capitis intemperiem, somnidefectum & vertiginem, alios alii speciolissimos titulos prætendunt culpæ; in omnem se partem versant, ut jejunii legibus solvantur; jejunium ut hostem extimeseunt.

Quam autem natura & ratio sana je unium & abstinentiam non abhorrent! quàm illud hilariter complectuntur! Annæus Seneca è naturæ ac rationis di-ctamine: Parabile est, inquit, quod natura desiderat, & min pag. 392. & ep. expositum ; ad superpacua sudatur. Ad manum est, quod satis 108. mihi est. Quantulum illud quod nature datur? parvo ea dimititur. Nec solum laudavit abstinentiam Seneca, sed & ipse abstinentissimus. Cum verò Attalus, inquit, commendare paupertatem coperat, & oftendere, quam quidquid usum excederet, pondus esset supervacuum, & grave ferenti; cum coperat voluptates nostras traducere, laudar cassum corpus, sobriam mensam, puram mentem, non tantum ab illicitis voluptatibus, sed etiam supervacus : libebat circumscribere gulam & ventrem. Inde ostreis boletisque in omnem vitam renuntiatum est. Hac enim non cibi sed oblectamenta funt, ad edendum faturos cogentia: quod gratissimum est eda-cibus, & se ultrà quàm capium farcientibus, facilè descensura, facilè reditura. Inde in omnem vitam unguento abstinemus; quoniam optimus odor in corpore est nullus. Inde vino caret flomachus; inde in omnem vitam balneum sugimus. Hæc abstinentia Senecæ, qui non solum cibi deliciis, sed & vini potu abstinuit admiranda sui victoria.

Epictetus ad omnem evitandam voluptatem so-brius suasor: Si voluptatis alicu us imaginem, inquit, animo conceperis , moderare tibi, ne ab ea novearis. Sed & rem examina, & tibi ipse deliberadi prabe spatium. Deinde utriusque temporis memento, tum ejus quo voluptate (cibi & potús) perfrueris, tum ejus quo percepta am voluptate dolebis, téque ipfe ob urgabis. Atque his illa confer : Si abstinueris, fore ut gaudeas, teque ipse collandes. Quod si tibi suscipienda rei videbitur esse tempus, cave ne te vincant ejus blanditie, suavitates & illecebra : sed illud oppone, quanto prestantior sit talis victoria conscientia. Refrenatio gula, pars maxima

CAPVT II.

Muffecerit libasse.

Iejunium reprimit carnis neguitias.

VAGRIVS, Nicephoro teste, ad Macarium Niupho Anachoretam sub meridiem revisit, cumque fati- 1 gatione ac fiti exhaustus frigidam postularet, Maca-defequius ad illum placide; Mi fili, ait, Contentus esto hac umbra; multi enim viatores & navigantes ea nunc carent. Evagrius vir mitioris ingenii ad tranquillita bill 4 n tem se componens, de Temperantia cœpit dissere. 17. 61 Cui Macarius: Confide, ô fili, ait, & bono esto ani- apud 31 mo; ego jam totis viginti annis neque panem, neque vieil. aquam, neque somnum ad satietatem admiss. Et pa- pag. 664 nem quidem ad modicum libellæ pondus comedi, aquam ad mensuram parcissimam bibi; cum verò fatigatione cogerer, parieti acclinis, exigram somni partem rapui. Hac vitæ meæ methodus est.

Sane vir iste, qui corpori suo noverca extitit, exade scivit, quod certa experientia didicit; Corpus quantò molliùs haberetur, tantò nequius evadere, & folà in hanc bestiam clementia peccari. Hoc omnium Mulcon sapientum placitis semper confirmatissimum suit, car-carott mem plurimum efferari mulcendo. Caro equus est in- ratua domitus, qui poppismis minime placatur. Vis carnem flectere ad obsequium? Cave illam tractes suavius, perpetuis rigoribus duriter exercenda est, alioqui calce ferit, & sessorem excutit Daniel Abbas dicere Pelagin folcbat: Vigor corporis, languor animi. Quò enim magis fovetur corpus, cò magis ferocit & infolefeit 16, mia adversus animum. Hæc bellua beneficiis non cicura-apatăt tur. Vox una omnium sanctorum hominum est, Cor- vviii, pus castigatione assiduâ domandum. Hoc Prophetæ, hoc Apostoli, hoc ipse Christus & verbis & factis docuerunt : hoc quivis amicorum Christicum Paulo contentissie vociferatur: Cassigo corpus meun, & in ser-1,0000 vitutem redigo. Corpus seriò & assisticatude castigandum 7,31. esse, hac dissertatione uberius docebimus. Quâ quidem ratione primam cauffam, cur jejunandum fit,explicabimus; ceterarum singula Capitibus singulis assignaturi.

Vm ratio, tum experientia testatur, nucem arborem crebro lapidum jactu ad fertilitatem provocari ; asini tarditatem fustibus incitari ; alelli marini duritiem malleis molliri; lentiorem incessum equi calcaribus incitari; petulantiam pueri virgis corrigi; negligentiam famuli flagris aut colaphis emendari ; projectam mancipii audaciam compedibus & catenis frangi; feminas Moscoviticas verberibus placari. Ita prorfus petulans Caro ficut nux autalinus, ficut infrenis aut cespitator equus, sicut manciplum & cessator servus est; hîc opus freno, calcaribus, baculo. Salomonis monitum est . Qui delicate à pueritia Prop. 61 nutrit servum suum, postea sentiet eum contumacem. Salo- Ealisti moni Siracides assensus: Cibaria, inquit, & virga, & v.15. onus asino : panis & disciplina, & opus servo. Atqui rationis servus eft Corpus, panis igitur seu victus tenuis ac sent of modicus, disciplina & opus illi conveniunt. Annæus mini Seneca hie sanè Christianam sapientiam professus, Tanda religiofissime differens: Hanc ergo fanam, inquit, & fa- indugen lubrem formam vita tenere memento, ut corpori tantum indulgeas, quantum bona valetudini satis est. Durius tractandum est corpus, ne animo male pareat : cibus famem sedet, valetat potio sitim extinguat, vestus frigus arceat, domus munimentum ni sum sit adversus infesta corpori. Multis serviet, qui corpori servit, elt. qui pro illo nimium timet, qui ad illud omnia refert. Sic nos Idenni gerere initih

mihi pag.

634. Senecæ abstinen-

Epictetus Enchirid. e.56. mihi pag.91.

mus, sed tamquam non possimus sine corpore. Hujus nos nimius amor timoribus inquietat, sollicitudinibus onerat, contumeliis objicit. Honeftum ei vile eft cui corpunimis charum eft. Quis autem adeò sceleris purus, ut in hanc culpam numquam impingat, ut corpori numquam lerviat? Quanyun. 126. doque bonus dormitat Homerus. Spiritus quidem promprus eft, sed caro insirma, simul & subdola, quæ oprimum

quemque decipiat.

Caro primus hominis & maximus hoftis. Nullus diabolorum periode homini nocere potett, ut sua cuique Caro. Homo netarius omnem mihi honorem potest eripere; sed bonorum multa etiamnum retineo: Si quis mihi pecuniam omnem sublegat, plurima re-linquet non adempta: si quis adimat vitam, simul omnia rapuisse censebitur. Sed nec iste injecit manum in immensas opes : vitam immortalem, beatissimam æternitatem nolenti eripere nemo potest. Deusipse B sibitantum in hominem licere noluit, ut beatitudine excluderer nisi beatitudinis contemptorem. At verò Caro innomeris beatitudinem, cælum, æternitatem rapit. Qui tandem? Mulcendo & fallendo.

5. II.

P Hilistæi Samsonem numquam suæ potestatis fecissent, nisi Dalilam in illum immissilent: diabolus plurimos ad grandia peccata non pertraheret, mis Carnem adjutricem haberet. Hæcilla cacodæmonis adgradia malefuada conciliatricula est. Ratio & conscientia stanó primo pæne intuitu culparum nævos deprehendunt & pronuntiant : Hoc malum est : Hoc non licet: Hoc divinis legibus repugnat. At nequissima Caro: Quid umbras, inquit, metuimus? Audeamus aliquid. Facillimè luitur, quod delinquitur; uraco gemitu est opus; dic, PECCAVI; & peccata omnia eluisti.

His argumentatiunculis Caro divinam gratiam, calefte pramium, aternitatis thefauros rapit, capitalissimus, summus hostis. Et hunc tantum hostem tot obsequiis & servitiis permulcebimus:

Tarsensis Paulus de judicio supremo disserens:Oms. Cor. c.5. nes nos, inquit, manifestari oporter ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum, sivemalum. Cur Paulus Mervum nominat, & tacet Do-Cudici minum? Cur ait, propia corporis, & non potius, propria mimi? In promptu caussa est, si corpus nosit obsequi, mori, & actum est de spiritu; nequitia carnis vel optimos cononpotius natus animi corrumpit. Solet nonnumquam quæri: Quî fit, virum istum ceteroqui non prodigum, ære tamenalieno plurimum laborare, & cum inopia gravissime constictari? cum tamen munus habeat non sterile, stipendium recipiat non modicum, qui fit, ut ad faccum & mendicitatem tendat? Plerumque responsum hoc tale sequitur: Vxorem habet, ou rem familiarem dissipat, quæ vestium pompå & pitissa-" tiunculis furtivis ærarium domesticum exhaurit. O miserum maritum! ô egregium mendicum! Periisti infelix, non tam tuâ quâm uxoris culpâ. Ita planè spiritus cum Carne connubium est miserabile, quando spiritus promptus est, & esse vult frugi, non autem vult Caro, uxor longè pessima, quæ laborem cane & angue pejus odit, quæ otium & delicias studiossismè sectatur, quæ luxum & luxuriam pronissima inhiat. Hac Carnis societate spiritus corrumpitur, & in nequitiam cum nequissima carne degenerat. Ideirco Paulus: Vereferat, inquit, unusquisque propria corporis, prout gefir. Hæ autem resgestæ Carnis, hæc illius sint acta. Labores declinare, mollia quærere, curiofa indagare, laute ac liberaliter edere, bibere, hilariter ludere, somno abundare, seipsam curare quam mollissime. Hi mores Carnis sunt; ita spiritus ad omne vitiorum genus blande seducitur : ita summus noster

genere debemus, non tamquam propter corpus vivere debea- A' hostis est Caro, & ipso diabolo nocentior. Et huic tam capitali hosti parcimus? hunc nutrimus & fovemus? non in hunc iram omnem evomimus? Servire carni, servitus turpissima.

S. III.

Anit Ecclesia, & infigniores Christi amicos hoc metro celebrat :

Hie confitendo jugiter Calcavit hostem fortiter, * Superbum ac fatellitem.

Quis hostis iste, quis superbus hic fatelles? Vti cum Philosophus nominatur, Aristoteles Itagirita; cum Apostolus, Tarsensis Paulus; cum Theologus, Gregorius Nazianzenus, veterum Theologorum fum-Ecclesia mus, aut Thomas Aquinas designatur; Ecclesia Car-appellat nem appellat Hostem hostium primum ac pessimum, croe, ho-Huic superbus Satelles diabolus sese jungit, hæret que stem holateri comes individuus. In mille congressibus ac puttum pessimon vinceremur, nis nostra nos Carp proderet. Et uti fures, qui extra domum funt, facile caventur, at furis inquilini piceatæ manus cust ediri vix poslunt: ita prorsus duo aperti ac professi hostes anima mundus ac diabolus non difficulter caverroqueunt; furis inquilini, Carnis insidias quis umquam satis declinaverit? Domesticorum furum multò pessimus est

Et quemadmodum cum hostiscivitatem obsidione cingit, nonnumquam in alterum ac tertium, in nonum etiam ac decimum anoum distinetur ab occupatione per solam civium masculam concordiam : at verò si hostis inquilinus, si civilis proditor sit intra moenia, actum est deurbe, non excludet hostem portis: ita prorsus trahentem mundum spernere, suadentem diabolum non audire, cordato facile est; at verò blandientem carnem, domesticum hunc hostem yincere, eumque dolis fuis exarmare, hoc opus, hic labor. Hinc fingularis laus lla : Calcavit hoftem forriter. Quo tandem modo, quo stratagemate?

Virtute clarus & fide, Confessionis ordine, Iejuna membra deferens ; Dapes supernas obtinet.

Abstinentia & jejuniis potisimum hic hostis enerva- hic hostis tur:ita quidem ut quanto magis caro deprimitur, tan- euervatur. tò magis spiritus attollatur, Hinc illæ Pauli voces: Cum 2. Cor.c. 11. infirmor, tune potens sum. Quanto enim corpus jejunis v.10. constantius atteritur, tanto spiritus vegetiorad alta evehitir. Cum infirmamur, tunc potentes sumus, enervati roboramur, dejecti erigimur, viribus accisis cre-

Lucabatur Iacob cum Angelo, qui velut fortiori cessurus tetigit nervum femoris ejus, & statim emarcuit. Gen.c.32. Iacob Patriarcha victoriam quidem adversus Ange- v.25. lum obtinuit, & tamen femoris vitam amisit. Iacob Angelum vicit, nam ab Angele audiit . Quoniam ficon- Ibid. v. 28. tra Deum fortis fuifti, quanto magis contra homines pravalebis? Benedictionem Iacob petiit & impetravit, sic Angeli victor extitit. Sed dicas: Quomodo dicipotest vicisse, cum membro mutilatus sit ? Hoc ipsum maxima victoriæ pars eft, carnem atteri & frangi tunc vincimus, cum carne debilitati benedictionem obtinemus. Rem clarius edissero.

S. IV.

Ominus I E s v s quadraginta dies & totidem noctes jejunio traduxit impransus & incenatus. Quid, obsecto, opus tanto apparatu, tam diuturna inedia, jejuniis tam prolixis quid opus? Cum diabolo pugnaturus erat triplici congressu. Sed num sine jejunio nequiisse vincere? Ambrosius meam vicem relpon-

Abstineria.

,21, celi,4,

216

De Iejunio. Lib. I. Cap. II.

Amb.to. 5. respondens: Vide, inquit, arma Christi, quibus tibi, non sibi A 1.4 coment. vicit. Videte er go qua jejunii virtus sit, quantam homini suo in Lucam, prastet gratiam, quod tantam prastet alteri medicinam: mihi p. 49: auemadmodum proprium sanctistet hominem, quod ita purisquemadmodum proprium sanctificet hominem, quod ita purifi-Mem 10.3, quemadmodum proprium fanctifiet hominem, quod ita purif-ferm. 25. de cet alienum. Mira enim res est, alter jejunat, & alteri prodest Quadrag. jejunantis utilitas. Ergo, fratres, abstinenti a arma minime demibip.307. ponamus, & quadraginta dierum jejunia fine intermissione Hi fermones curenius. Hie est enim perfectus numerus ad vincendum. Domi-funt alias nus enim diabolum posteaquam quadraginta diebus jejunavit, evicit, non quod non & ante jejunia eum vincere potuisset: sed ut ostenderet nobis tunc nos diaboli posse esse victores, cum per quadraginta dies victores jejunando desideriorum carnalium fuissemmen autem qui hunc numerum consecratum gula intemperantiå violasset, tamquam imbecillem & miserum, facilè ab inimico posse superari. Quomodo enim potest in altero diaboli improbitatem vincere, qui gula intemperantiam in feipfo non vincil? Prius ergo homo tui victor esto, nt possi esse victor alterius. Sunt enim intra te proprii tibi hostes, qui quotidie te oppugnant. Juis igieur jejuniis ostendit Christus, tunc nos victores fore cacodæmonis, si jejunando priùs fuerimus carnis. Si carnem tuam, mi Christiane, non domueris, si cerporislibidines non viceris, in ceteris omnibus despera victoriam. Servis corpori? vitiis pæne omnibes servies. Ita nos Christus, ita nos amici Christi, ita sacræ paginæ, ita sapjentum præceptiones & exempla, ita nos ratio & experientia docet, nocentissimum omnium hostem este carnem, & omnia virtutis ornamenta expilari, ubi fur iste inquilinus non accuratissimè observatur.

> 5. v.

servire : necessarium sanctioris vitæ fundamentum,

Carnem modò cibo potuque fraudare modò ve-

Valentinianus Imperator jam animam acturus, in

fatali lectulo aliquantulum fese erigens, jámque ulti-

mum subridens leto spiritu: Deus, inquit, unicam mi-

hi victoriam conceisst. Quam illam, obsecro? Mox

ci, Carnem meam. O victoriam omnium non solum

Franciscus Borgias Dux Gandiæ, jam religiosæfa-

Pauli ditii, W Bicumque igitur poterimus, hunc hostem exa-ad Ephal. c. gitemus. Pars maxima sapientia, Corpori non 5. v. 29. New odio habuit; stium superfluis spoliare, modò parte somni privare, modò aliis eam rigoribus macerare. Hic parcere, fadidis officit, tuæ fævitig; hic fævire, animofæ fapientiæ eft. Hic que Nam Pauvis sibimet non indulgens rectè dixerit : Vexo vexanlus uxorem tem me.

intelligit, qua quasi care viri

eft Gen.c 2.V.24.E runt duo in igitur subjungens : inimicorum, ait, nequissimum vicarne una.

Andreas Schottus L.4. vite Borg c. 5.

v.13.

illustriffimam, sed etiam utilistimam ! miliæ adscriptus, corpus non ut amicum, set ut hostem pessimum asperrimè tractavit, nec in hoc genere piæ crudelitatis quidquam omifit. Interrogatus, cur in

seipsum tam immitis & asper ageret ? Hanc belluam, inquit, plorare jubeo, ut quam voluptatem è deliciis palatum cepit, camdem abitinendo amittat & expiet. Hoc agamus, & carnem non imperare, sed ancillari D jubeamus. Placet æternim vivere? diseat Caro mori Molestis tunicis fatigetur, jejuniis crebris exerceatur, inedia & fame dometur. Si firitu facta carnis mortificaverimus, vivemus. Cùm infirmabimur, tunc potentes erimus. Atque hæc prima est caussa frequentandi je-

junii, nequitia carnis coërcenda est freno crebræ esu-

Bene ageretur cum homine, si caro hæc, quâ interior & verus homo tegitur, tam libens virtuti quam voluptati inhæreret; hanc enim sponte sequitur,illam nonnisi imperio coacta. Ceterum quo contumacior magilque in vitiorum dulcedinem propensa, eò rectius sapientiusque secusse videri possunt ii, qui illam ut mancipium nequissimum laboribus, inediâ, verberibus affligentes, rationis jugo subjecerunt.

Macarius Alexandrinus, quia gravo alsiduum illi

certamen fuit adversus carnem, saccum sabulo plenum ad extremam lassitudinem gestabat humeris. Rogatus forte quid supervacua illa sibi vellet opera? Nifi, ait, corpus hot graviter affecero, animus necesse est periclitetur. Hæc præcipua & princeps suit cura omnium Christi cultorum, fraudare genium, & carnem modis omnibus vexare. Caro concupiscit adversus Gales, fpiritum, spiritus autem adversus carnem. Hac enim sibi invi- v.17. cem adversantur. Vnusquisque verò tentatur à concupiscentià lac. et fud abstractus & illectus. Oui autem sunt Christi, carnem suam v.14, crucifixerunt cum vitiu & concupiscentiu. Prosecto nulla Gal 44 pestis esficacior ad nocendum, quam inimicus domesticus. Malè 0,24. tutum geritur bellum, cum hoftis inquilinus est intra built muros, qui cum tueri debeat, oppugnat. Sic ea ipía Dalila, quæ juvare debuit, Samsonem prodidit, quem blanditiis ad secreti proditionem pellexit. Ita caro innumeris nequitiis perdit animum, cui juncta est in adjumentum. Quod questus eruditè Gregorius Na-Gng. No zianzenus : Inimicus, inquit, est mihi benevolus, & amicus or infidiofus.Prô copulam & distidium! Quod times foveo; & Pauen quod amo, metao: priusquam bellare incipio, conciljor, & sud, antequam pax fiat, distideo. Atque adeò hic illud veris-

Nec tecum possum vivere, nec sine te. Duabus autem manibus impugnat nos Caro, Gulà 12. Epp & Luxuria; utramque ligat & exarmat fames & ine- 47.

dia. Ergo si equustuus, caro tua calcitrat, minue pabulum, injice frenum.

CAPVT III.

Iejunium sapientum & sanctorum hominum di-Etis & exemplis commendatissimum: Succinclum Societatis I E S V patrocinium.

TERONENSIS Antiftes & Martyr Zeno, vir perinde fanctus ac doctus, anno Christiano ducentesino, Gallieni Imperatoris avo, non pauca scripsit. Inter genuina & certa viri scripta numeratur

sermo de quatuor temporum jejunio.

Videte, obsecro, ante annos mille quadringentos sejunios jam è cathedra jejunium à tomestri spatio repeten- nonn dum promulgatur. Non ergo frata jejunia ut rem no-nora vam horreamus. Sed hic iple Præful fanctiffimus Ze- mend no : Si infantes, inquit, ab innatis vermibus infestentur, non eis saccharum, non mel sed amarior, quam horreant, potiuncula propinatur, ut amarore illo necentur & ejiciantur vermes. Quid Caro nisi vermium popina? in carne crescunt, & animantur peccata, animatos hos vermes jejunium in seamariusculum extinguit & enecat. Sed Caro, velut contumax infans reluctatur, & respuit saluberrimam amaritiem. At spiritus, si quidem renuit sceptro exui, non cedat, Mortificationis abfinthio carnis vermes jugulet, jubente, Romal Paulo : Si spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis. At- ".13. que de hoc cœpimus disserere, primamque suscipiendi jejunii caussam affignavimus, Nequitiam Carnis: subjungimus alteram, tam hominum fanctorum, quam prudentum aliorum exempla.

§. I.

Obus veluti aberrans viâ follicitè indagat : Sapientia lui culti ubi invenitur, & quis est locus intelligentie? Perinde fi dicat : Quæsivi eam in choreo inter trepudia, & noninveni: quæsivi cam in domo nuptiali, & noninveni: quæsivi cam in diversoriis & cauponis, nec illic inveni: quæsivi eam in triclinio ad epulas & pocula, & nec vestigium illius invent : quæsivi eam in conclavi, ad abacum & chartulas luforias, & minimeinveri: quæfivi cam in cellis viriariis ad plenos vinidominici, Opimiani cados, & non inveni: quæsivi cam

in aulis & repum turribus, sed nec illic invenire potui; a substruction in cubiculis, ubi ad speculum judicem totas horas comitur caput, & quæstam non invenire
tas horas caput ca quelivi cam etiam in curiis inter Enatorum fubfellia, fed heu neque hie quidem sublimiorem illam sapientiam inveni. Quò tandem eundum? Nescit homo pretium ejus. Vbi ergo sapientia investiganda? Hoc tandem solum reperi, ubi sapientia hæc non reperiatur: jus. 13. Non invenitur in terra fauviter viventium, ubi cuticula tam sedulò curatur, ubi genio indulgetur, ubi editur, bibirur, luditur, ubi poculis certatur, ubi choreis aut otio vacatur, sapientia sanè non invenitur. Neino eam histalibus locis inquirat, revera non inveniet. Vbi faturiras aut intemperantia est, ibi sapientia non est. Trabitur sapientia de occultis; in domorum latebris, ubi fermo cum Deo miscetur, ubi fletur & pectus tunditur, ubi jejunatur, ubi eleemolyna eroganda numeratur. Ecce timor Domini, ipfa eft fapientia; & recedere à malo, B intelligentia. Hoc optime Salomon, & ab co viri fapientes & fancti omnes solertissime intellexerunt. Salomon animadvertens sapientiam in discis, poculis, Indifice, mollibus lectis, infamibus deliciis non inveniri : Cogitavi, air, in corde mea, abstrahere à vino carnem meam, ut animam meam transferrem ad sapientiam, devitaremque fultitiam. Nam multo melius est aquam bibere, & fapere, quam potare vinum, & stultitiæ mixturam non

Hic mihi animus non est catalogum cortim texere, qui non natura, sed virtute abstemii fuerunt. Aaron & omnes Sacerdotes tabernaculum ingressuri vinum unicto, non bibebant. Dei præceptum est: Vinum & omne quod 15,6 to. inebriare potest, non bibetis, tu & silii tui tecum, & c.ut habea-tu scientiam discernendi. Ita & Nazaræi vino & re omni,quæ temulentiam parit, abílineBant: ita & Rechabitæ ob solam parentissui jussionem ab uvis & omni mero temperarunta

§. II. .

Oannes Baptista verè magnus coram Donnes, & vi-num & sucram non bibit. Pari modo Iacobus Apostolus numquam ufus balneo, numquam unctus oleo, numquam novacula rasus, carnes non comedit, vinum & ficeram non bibit. Daniel, Ananias, Azarias. Milaël, fontanam regio vino prepoluerunt. Beatus Fulgentius Ruspensis Epitcopus nullà umquam necessitate adduci potuit, ut aut carnes ederet, aut vinum biberet. Paula Romana vidua, nec in morbo quidem vinum admittere suffinuit, nullis medicorum imperiis ad id sese adigi passa. Beatus Emericus sancti Stephani Pannoniæ regis filius, qui affiduis sese jejuniis exercuit, nil umquam gustasse vini dicitur. Beatus Dominicus Calagoranus amplissimæ familiæ parens decennio toto nil vini libavit. Plurimi per omnem vitam abstinuerut rino. Horum numerum inire nimis qu'am operofum. Inter Christianos olim Hieronymi zvo, monachi tam altificht, etiam languentes & ægri aquâ frigidâ uterentur, & coctu aliquid accepisse luxuria fuerit. Imò Christiani omnes diebus jejuniorum, præsertim Quadragesimæ, Chimil, vino abstinere soliti sunt: uti videre est apud Clementanum, Theodoretu. Sex diebus hebdomadis sacratioris solum cibis aridis, pane, oleribus, sale, & in potu aquâ victitabant. Duobus autem ultimis diebus, Parasceve ac Sabbato sancto penitus jejuni perseverabat.

Noverant illi omnes sapientiam non inveniri in terra suaviter viventium. Ideireo cum Salomone non cogitarunt solum abstrahere à vino carnem suam, sed abiltraxerunt multis aut omnibus annis. Ante annos quadraginta, in Ingolstadiensi Academiâ, hæc Medicorum Thesis publice defensa: Aque potus optimus, sa-

Tem. II.

O vinum, vinum! Tu potiùs hauris orbem, & mer- Vinu po-gis homines, quam ipli te. Quisquis caliculis ducendis studet, in virturis samilià adscribi non poterit, ni priùs illud bibendi studium pessimamque consuetudinem ipli vinu; correverit. Severdos potuletus & homo ebriofus uterque necessario vitiosus. Innumeros in vitiorum gurgitem dejecit tam assidua & maligna sitis, Minus striis-fent, aut sitim cordatius rexissent, reyerd sanctius & diutiùs vixissent. Hie ego non Ebrietatem in jus voco; ad exactius & severius ula tribunal est citanda; sed il lud, ut dixi, affiduum pitiffandi fludium accufo: hoc innumeris hominibus ita nocer, ut eos vel incuriolos & nullius frugis, aut quod pæne idem, seriò vitiosos sa-ciat. Quid enim solidæ sapientiæ, aut virtutis, aut exaca industriz meo homine reperias, qui omnem in le meliorem indolem frequentioribus pocuits expungità Terra semper madida degenerem prolem, Pinas, lolium, ranas educat; homo vix umquam ficcus aut ofcitantiam, aut quod proximum, parit vied. Ab homine semper madido non expectes nisi somnolentians, aut stultitiam. Abundas & plùs æque copiosus potus, non Quia afolim deteriorem vigam, led & breviorem efficit. Car- bundarior nem no refrenabit, qui ei tot poculis facrificaverit. Vis potus non carni obfequium perfuadere? Caftiga, macera, jejuniis teriorem doma, camque ut ancillam, non ut dominam habe. Ca-vitam, fed ro non nisi à plagis discit sapere. Arque hic illud Ca-breviorem ligulæ rectissime usurpandion : Sic feri, ut sentiat le efficit. mori. Beariffimus Paulus fic corpus feriebat, non quasi aërem verberans, sed ut sentiret se peti.

Petrus Damian Monacho purpuratus fenator, & Petr. Da-Episcopus Oftientis, viro religioso epistolam scripsir mina to to hac inscripsione: Petro Cerebroso Monacho, Petrus lib. 6. epist. C peccator, Monachus falurem. Oderat virille religio- ep. 27. mins us. & pertinax rejecerat ulitatam carnis macerandæ peg. 291. disciplinam. Hine magnificam illud encomium : Petrus Cerebrosus, cuticulæ amator perquam studiosus. Ah, quanti funt verè cerebrofi, cum carnis petulantias andiunt edomandas. Hi, ut liberius errent, in fui patrocinium trahunt non exigui nominis exempla.

6. III.

Iceat hie minimam Societatem nostram verecundo calamo non commendare, sed à sequiori judicio defendere. Videri possit non nemini Societas I e s v in macerandà carne non nimium operæ collocare. Mamice, quisquis es, sine bile & igne ad aram Veritatis hoc disceptemus, sed paucislimis, & velut

Plurimorum opinio & sermo est, lautam esse Iesuitarum mensam. Bene pascuntur, ajunt, & bene vestiuntur, & plerumque non auguste habitan quis legibus adeò non leveris nolit vivere? Quæfo te, mi amicissime Lector, si me meusique candorem nosti, patere tibi rem fine fuco detegi. Medium me geram,

neque à partibus stabo.

Qui pro Societate hac minima apologias fcripferint, complures numerantur, non item qui speciatim ejus diætam & mensæ rationem explicarint. Neque ego hîc quidquam moverem, nisî me thematis, de quo agimus, impelleret argumentum. Religiosas omnes familias veneror, & in Domino I E s v complector; abstinentiam illarum, & creberrima jejunia prædico; aliisque etiam imitanda suadeo. Hic autem parcus so-briusque Societatis victus exponendus, neminis abstinentià vel minimum spretà.

Principió Societas hæc firictissima in rebus pæne te 1Esv omnibus obedientiam inter suos propagat. Fatetur id mè proalii cœtus religiofi. Neque enim hic ulli parcitur, cum pagatur o-T parendum bedientia.

De Iejunio Lib. I. Cap. III.

parendum est: non ætas, non eruditio, non cani A na plerumque præ domesticis mirè sapiunt, & inter ullum à parendi ege faciunt eximium. Vnicum Roma lautitias censentur, quæ domi sorderent. verbulum volat, & mox eum quem compellat, ex hac in aliam transfert provinciana Quantis ac quoties jam factum? Novi ego quamplurimos unico epistolio è Germania in Galliam, in Italiam, in Hispaniam, in Si-

nas, in ultimam Thulen exportatos.

218

Frugalitas Deinde si mensam accedas, frugalis ca & parça est, in mensas qualis interprobeios opifices este solet. Tam prandium quam cena non ultra tres missus numerat, plane vulgares ac tacile parabiles : Solenniores festi dies apponunt quartum. Extra hos prandium initiat offa, caput prande bubula, missus terrius rapæ aut olera, prout anni vices sunt. Quòd si offa medium prandii locum occupet, anteambulonem agunt ovium exta aut pridianæ carnis minutal, aut ovis frustillum; hunc pro-dromum è vestigio comitatur jusculum, istud proxime insequitur bubula; prandium claudit casei parti- B cula, vel ceraforum aliquid, aut pomum, pro anni varictate. Fadem cenæ ratio. Illius initium offavel la-Aucula, hanc excipialixæ vel assæ carnis aliquid, mox finis advolat pomi recentis aridiye genus, aut hor-deum, aut pulmentum. Vltimis duobus hebdomadis diebus rari pices in mensam nostram adnatant, pretiosis lege semper excluss. Exordium prandii tulum aut integrum cicer, proximum & primarium fercu-lum ova, subinde passeres vel aselli marini; tertium, olus aut pulmentum. Hæc mensæ frugalitas per omnem annum religiosissime observatur in collegiis omnibus quantumcumque instructis. Itali adhuc parciùs prandent cenántque regionis & gentis more. Si sidem neges, curiole Lector, convivam te invito: iple inexpectatus improvisò veni atque arbitrare, & ea, quæ dixi, tuis oculis credes.

Tertiò, singulis hebdomadibus sextà quaque ferià leges nostræ abstinentiam indicunt, cujus ea est parsimonia, ut plerisque omnibus, si sententiæ perrogentur, gratius videatur jejunium, quam abstinentie. Nam cena sera non nisi unicam offulam aut lactuculam, cámque prorsus incomitatam; porrigit edulii genus quod pleruque priùs submoveas quam aspicias. Hinc facete vir quidam religiosus dicebat: Ast utus sanè fuit beatus Ignatius, qui in singulos Veneris dies non jejunium, sed abstinentiam velut remissius aliquid & facilius imperavit, cum reverà difficilius sit. Nam à sumpto prandio, quod ferculo nullo auctius est, expectandum 2d horam septimam vespertinam, quæ cenulam

illam proponit, post quam non lavantur manus. Accedit, quòd, etfi hæc minima Societas extra statos Ecclesiæ dies jejunia suis pauca imperet : nam iis qui quotidie in scholis quinque horis vociferantur, aut laboribus domesticis fatigantur, hoc nimis quam difficile foret; nihilominus plurimi quovis Sabbato cenà abstinent; inter hos etiam magistri & concionatores: & illos quidem diurni labores in Gymnasiis, istos die postero secuturi in cathedris, a jejunii lege absolverent: illorum tamen & istorum plurimi sponte sua quavis hobdomade jejunant; sunt quibus jejunium quotidianum non difficulter permissum. Ejus enim rei veniam petentibus datur facillimè. E compluribus qui singulis diebus semel dumtaxat cibum sumpserut, honoris caussa, nominem Leonardum Lessium, virum è scriptis notum, qui quotidie non prandere, sed cenare tantum folebat. Idem plures alii & antehac observarunt, & etiamnum observant, His nominatim accensendus Franciscus Suarezius Theologus cujus postea singularior mentio facienda.

Objicias: Convivas Iesuitæ lautè ac delicate habent. Ajo primo, hic pæne sæpiùs peccari desectu quam excessu, cum hospites aut viri principes longè infra suam conditionem accipiuntur. Deinde, peregri-

Ajo tertio, in convivarum gratiam subinde promi, quidquid in domoemelioris opsonii aut vini est: & quod domesticorum nullus nec libando quidem gustat, hocin hospites & convivas velut debitum expenditur. Nec nescimus ob largiorem hanc humanitatem

nobis sæpius maledici.

Ajo quartò, hic limites, à majoribus politos, quandoque aut transiliri, nimium dando; aut nec quidem attingi, nimis parum apponendo Quid volumus? uti dominicum vinum ministratoris est gratia, ita opso- de nium lautius paratum, aut plus æquo multiplicatum, su plus coci est benevolentia. Plerumque cocus laudari vult, ideò focum luculentiorem instruit, & quidquid habet artis expromit. Hic majores viderint, ne quid Respu-

blica religiosa capiat detrimenti.

Superioribus addo; vestitus ratio in hac minima Velin Societate illa est, quæ cujuscumque regionis plebeiis, tatio, sed honestis Sacerdotibus conveniat. Interimususcilicii frequens, & quibus placer, quotidianus. Lectiac cubitus ea est ratio, quam paupertas amet. Eiberum est omnibus rigidum asserem somno substernere, aut amotis plumis lecto stramineo incubare. Novi qui numquam alio sint usi lecto. Neque hic difficilis venia conceditur. Ita in hac Societate nihil subsidii deest, Nihil quò minus aliquis rigidissimam vitæ rationem servet. Quotidie jejunare, stramini aut ligno indormire, humi cubare, vigilias frequentare, corpus quotidie fla-diffirm gris objurgare, hæc atque his similia in expedito sunt vitam volenti. Hæc autem fine discrimine imperari non po- nelem tuerunt iis, qui affiduè litterarum studiis invigilant, & viribus sunt adeò inæqualibus. Sunt nihilominus qui jejuniis, ciliciis, flagellis, vigiliis, rigoribus aliis quotidie corpus exerceant. Possum nominare hujus Societatis viros eruditos, religiofos, etiam octogenarios, qui quotidie jejunent, qui in seipsos flagris quotidie ani-

Francisca Suarezius Theologus, qui anno ætatis Annuli decimo septimo huic minimæ Societati adscriptus, duri de quinquaginta quatuor annis in ea vixit, septuagenarius otembre obiit. Illustrandæ Theologiæ vir iste unum & viginti 2 grandes tomos in lucem edinit: quotidianis jejunis mil carnem maceravit : nec enim umquam nisi semel de Illumina die cibum admisit, quotidie itidem slagellis corpus in Revonn servitutem redegit, tantum temporis orationi dedit, Printipi ac si studia negligeret; ita studiis invigilavit, ac si ora- Enfed tionem penitus intermitteret.

Sed & alios è Theologis Societatis viros oppidò libri eruditos nominare est, qui quotidiana verberum disciplina se multarunt, quod nullius, putem, religiosa simul se familiæ legibus imperatur. Itaque cilicia, humicuba- Havi. tiones, Hagella, jejunia, ceteræque carnis mortifica-tiones in Societate I E s v receptæ & usitatæ. Taceo alias multò severiores ac crebriores, & quæ magis

Nihilominus in hanc minimam Societatem fenten- Sun! 1 tiæ passim acerbæ dicuntur; nigrum illi theta figitur acerbis locis plurimis. Obsecro, qui estis vos, qui judicatis qui sun servos alienes. fervos alienos? totum aliquem cœtum, totum Ordi- la fam nem religiosum infamiæ notulis perfricare, non le-simi, ve piaculum est. Ad tribunal Cæsaris stamus, ibi nos se apportet judicari *. Iudicia humana millies iterumque alima millies errant; divinum etsi serum, absque errore om-auxilii ni exactissimum est. Ad istud læti provocamus; ad su-simin premi Cesaris tribunal consistimus. Erigere conscientia, & nihil metue; centies millies ad inferiora tribu-quitum nalia cecidisse caussa non ei oberit, quisquis ad supre-misin mum vicerit. Deus judex est.

Sed hæc, mi Lector, candidè tecum per digref- Adies fiunculam fabulari licuerit. Redimus ad lineam.

5. IV. Qui-

Diei Ve. neris in hebdomadâ absti-

In Italia eft Jum cepe.

Vicumque suæ pelliculæ amans, carnis castigationem odit, non inique sibi audiet occentari, Petro cerebroso: qui nempe rejicit, quod omnes Christi amici, quod omnes homines Sancti, ut pharmacum panifica plane necessarium obviis ulnis admittunt. Vbi nulla no et ve-mortificatio, ibi nulla virtus. Fatemur quidem soli-referis ad dam sanctitatem non in maceranda carne, sed in exerlolida fan- cenda charitate, & in vera humanæ voluntatis ad divinam conformatione confistere. Nihilominus profeadilhud ad hoc necessarium est.

Confiderate mihi. obfecro, tam priscæ quam novæ ans & legis illustriffimos quosque viros. Videte regem Damifrau- vid coercendæ carnis, vincendæ fitis, genii fraudandi absolutissimum exemplar. Sitiverat Rex David vehenge Da-h: bbolu- mentissime. Non defuit suum huic sitti ingenium. Mox minum enim Regi occurrit ad Bethlemiticam portam scaremplar, turire fontem gelidissimum. Hinc regiæ voces illæs itaralip. O fi quis daret mihi aquam de cisterna Bethlehem, que eft the v.17 in portal Q amprimum tres militum fortifimi ad hoc genus oblequii sese auctorarunt, & hostium castris vi penetratis ad fontem pervenerunt. Haustam hinc aquam, hostium stativis denuo perruptis, detule-runt ad regem. Rex ausus ingentes demiratus, & sitim præsente jam aqua concitatiorem generosissime substringens, noluit bibere, sed magis libavit eam Domino. Factum, ô luperi, laudatissimum.

Discite bibones sitim siti jugulare, qui potu sepius nontam fitim extinguere, quam extinctam reparare

& accendere studetis.

lihilde It goo

ninus

Sed ad illam Hebræi Regis continentiam velut æ-mula potest adjungi illa Macedonis Imperatoris vir-Comiulib. tus. Rex Alexander copias per arentem Indiam duxit.

Aquarum penuria prius desperatione quam desiderio
abilinenia bibendi sitim accendit. Per quadringenta stadia ne
rgis Ale.

modicus quidem humor existit. Arenas vapor aettivi solis accendir: quæ ubi flagrare cœperunt, haud secus quam continenti incendio cunca torrentur. Caligo deinde immodico terræ fervore excitata aucem tegiti camporumque non alia quam vasti & profundi æ-quoris species est. Nocturnum iter tolerabile videbatur, quia rore & matutino frigore corpora levabantur. Ceterum cum ipsa lue æftus oritur,omnemquenaturalem absorbet humarem siccitas, ora visceráque penitus uruntur. Itaque primum animi, deinde corpora defecere. Pigebat & consistere, & progredi. Pauci à peritis regionis admoniti præpararant aquam. Hæc paulisper repressit sitim. Deinde crescente æstu rursiim desiderium humoris accensum est. Ergo quidquid vini oleique erat hominibus ingerebatur : tantáque dulcedo bibendifuit, ut in posterum sitis non timeretur. Graves deinde avide hausto humore non sustinere arma, non ingredi poterant: & seliciores videbantur, quos aqua defecerat, cum ipsi sine modo insusam vomitu cogerentur regerere. Anxium Regem tantis ma-D lis circumfuli amici, ut meminisset orabant, animi sui magnitudinem unicum remedium desicientis exercitus esse: cum ex iis qui præcesserant ad capiendum locum castris, duo occurrunt utribus aquam gestantes, ut filiis suis, quos in codem agmine esse, & ægrè pati sitim non ignorabant, occurrerent; qui cum in regem incidissent, alter ex iis utre resoluto vas, quod simul ferebat, implet, porrigens Regi. Ille percontatus quibus portarent; filiis ferre cognoscit. Tunc poculo pleno, ficut oblatum est, reddito, Nec solus, inquit, bibere sustineo, nec tam exiguum dividere omnibus possum. Vos currite, & liberis vestris, quod propter illos attu-

> Deus bone, qualis hæc abstinentia, & quam illustris Mortificatio in homine militari, in juvene, in rege, in idololatrà. Si Macarius aliquis aut Paphnutius ita Tom, II.

genio illusisser, rem suo nomine dignissimam fecis-set : in rege milite quis istud satis meretur?

V. Er possum quin & te Rudolphe Imperator Augustissime in hac Regum abstinentium societate collocem. Rudolphus I. Cæsar in Ottocarum Regem Boëmum arma movit. Aquæ penurià sitis ingens exercitum omnem affligebat. Mine rislites excurre bant prædaturi non aurum, non vestem pretiosam, I. Imp. sed aquam, aut liquorem porabilem. In via exceptus homo paganus, qui messoribus lagena lignea ferebat sontem. Huic præda liquida cotimuo erepta, & ad Imfontem. Huic præda liquida cotinuò crepta, e ad Im-peratore non line graculatione delata. Hic Imperator abstinentissimus, & verè suimet victor: Reddie, inquit, homini lagenam nec minimo libatam. Nam ego hactenus non mihi, fed exercitui med litlebam. Deum immmortalem, vox generofa! Qui firim habet ram

promortalem, vox generofa! Qui firim habet ran docilem, famem etiam non difficulter condocefaciet; qui oris & gulæ potens eft, eriam cordis ety.

Plato, qui pane, pauculis olivis, & fonte vitam toleravit, fæpitis cum fitit, aquam antifà haufit, fed hauftam mox effudit; fed & terum haufit, iterunque effudit hauftam, ut etiam hac in refuiipfus victor effet.

Hinc tantus vir, hinc ille divinus Plato evafit. Vbi nulla fui victoria, nulla virtus.

Lacedæmonti hullam difeinlinam delicenticam delicent

Lacedemonii hullam disciplinam abstinentia po-tiorem habuerunt, Ideo adolescentes habitiores, & obesi corporis inedià vexarunt, ut cos ad gracilitatem reducerent. Abstinentia prosecto disciplinarum inter Christianas nobilissima.

Omnium Sanctorum hominum is animus femper, eà fuit ànimi sent atia, ei, qui quidem cupiat vitis re-fistere, corpus rigide tractandum. Quâ in re cum Senecalocus: Corporis, asebant, velut oneris necessarii non fine mini amator, sed procurator sit, nec se illi, cui impositus est, subji-pog. 5 88.
ciat. Nemo liber est, qui corpori servit. Nam ut alios dominos, quos nignia pro ipfo follicitudo invenit, transeas, ipfius morofum imperium delicatumque eft.

Diabolus hostis vaferrimus quamdiu in homine observatintemperantiam, tamdiu certam sperat victoriam; cani simillimus, qui non facile abigitur, dum macellum patet, dum carnes venales in oculis sunt: ita planè cerberus iste, quamdiu corpus veluti plenum macellum omni ciborum genere distenditur, liberale

fibi pabulum inde pollicetur.

Hinc ille Christi voces: Qui amat animam suam, perdet Toan e. 1%, eam. Cui corpus & corporis vita tam chara & pretiofa est, ebeatitudo æterna vilis est: Qui verò odit animam suam, inveniet eam: quisquis enim ut hostis, quod in se carnale deprehenderit, mortificationis serro jugulaverit, viam inveniet ad æternam vitam. Diluci-dissime Paulus: Si piritu, inquit, fasta carnis mortificave-ritis, vivetis. Ergo mortificare membra vestra, qua sunt su-Coloss. 3.

CAPVT. IV.

Tejunium, Valetudinis unicum & princeps præsidium.

HRISTIEVO tam vinum quam oleum non vasis ligneis, non staneis, sed saccis scorteis infundebatur. Ita Christus: Nemo mittit vinum novum, inquit, in Matth. c. 9. utres veteres, alioquin rumpit vinum novum utres, & ipsum v.17.
effunditur. Hac ulus similitudine Petrus Cheysologus: Veres veteres, inquit, Indees vocat: novos utres nuncupat Lucze, 3: Christianos: quia sicut utres pellium ab omni squalore pur-v.37.
gantur, & pigmentis linuitur odoratis, ut saporem vini pos-Chrysol ser, sint inviolabilem custodire: ita jejuniis corpora humana ab 31. ante sa omni carnalium delictorum squalore purgantur, & fiunt u. nem mibi tres divinis tortularibus apti; ut de pralo crucis accipiant pag.87: T 2 vinum

nalibus.

Indiscretii

commenda-

omnium

Abstinen-

dium no-

Horat. 1.2.

Odarum,

cur jeju-

odá I.

zimus.

vinum novum, & incorruptam novitatem conservent sed hoc \$ sicut accipiunt Christiani, ita judei, nisi Christiani suerint, non habebunt: qui corrupti vitiis, & inveterati malis, vinum novum, quod ad Evangelii verbūm, fi acceperint, & rumpun-tur & fundum. Agnofcendum est ergo, qui a Christus per exem-pla hac non discipulos suo nolust ejunare, sed nolust jejunium verum fraudulento miscere jejunio.

In Wirtenbergia & aliis regionibus dolia ill nun-tur sulphure, ut suns vino constet color, & ut ster saleiunio & ciat fine infigniori damno. Ita prorsu, inquit Chryloabstinetia logus, jejunio & abstinentia tamquam pice odorata corpus

abtinetia logus, jejuna o acjineni corpus cocorpus coconfervandum ab actionibus carnalibus.

Corpus necessario castigandum, capite superiori
ab actionibus cardiximus. Nunc porrò imus, & luculenter ostendimus, ex omni Mortificationis genere, non esse convenictiorem Carnis castigationem ullam abstimentia & jejunio.

6. I.

Atura corruptior, sui sedula mater, sibi ipsi benefacere, în omnibus fibi parcere, seipsam quâm mollissime tractare, principem curam statuit : hinc utilia fibi & commoda non facile umquam negligit; quæ verò sibi censet noxia, modis omnibus aversatur, & remis velssque sugit. Hinc cum ratio aut lex jejuniu indicit corpori, natura pro se sollicita: Sic autem, inquit, valetudinem offendemus, nimium fubtrahetur corpori, stomachus debilitabitur, vertiginem patietur caput, somnus turbabitur. Sexcentas mille tales objectiones, querimonias mille natura genius solet opponere. Si hæc remora no ros conatus non fifteret.nullis, putem, exhortationibus foret opus. Sed quia pæneminem nostrum meticulosa hac cogitatio non turbat : Iejunium mini obest, ideo ad abstinentiam aut inediam ægerrimè adducimur: nimirum inaniter & vanè præmetuimus Abstinentiam nobis nocituram.

· Hic, obsecro, benevolum sortiar lectorem,

Horat. 1 1. Qui modò cultura patientem commodet aurem. epist.ep.1.

Rem ego rationibus eptimis commonstrabo, & ad Mecena- vel ipsis oculis fidem faciam, jejunio & abstinentià non tantum animo ac spiritui, sed & corpori ac valetudini plurimum commodari, modò jejunium (quod solum

ratum jeju-

Hîc quædam eniunt consideranda. Primum est: Sanitas & longævitas seu vita extensior, thesaurus est omnium opum maximus. Hoc omnes homines, hoc Sanitas est orbis universus desiderat; sanum & longævum agere, thefaurus res omnium optatissima. Quòd si valituras sanitati & vitæ longiori præceptiones tradidero, orbem, sat scio, habebo attentissimum & in mea verba jurantom.

Alterum est: si affirmem in pharmacopoliis ullis non pyxidem, non ollam, non subscudem, non testam, sed nec ligheum, nec vitreum, nec cupreum, nec tia & jeiu- stanneum, nec argenteum vas ullum reperiri, quod obtinence sanitati aut vitæ longiori remedium connendæ sa- tineat nobilius Abstinentia & Iounio : si dicam, Pharnitati non macum pharmacorun omnium Abstinentiam; innumeros audire cogar, qui validissimè reclament; plurimi dicent: Crascredam, hodie non. Hîc Horatium

fentio vellicantema Periculose plenum opus alex tractas.

Scio, nec multum moveor, sed Domini I Es v amore rogo, audite quæ dicturus sum, sed audite pa-tienter atque cum cura; aussim dicere, rationibus solidissimis, etiam è sacrà pagina petitis sacilè docebo, unicum & princeps valetudinis præsidium esse jeju-nium, quod non animo tantum, sedetiam corpori, suprà quam dici potest, opituletur. Rem ordior.

§. II.

Eccli.e. 37. v. 32. 33. S Iracides fidelissime commonefaciens: Noli avidus 1. Racio

omnem escam. Et caussam mon subjungens: In multis nion enim escis, ait, erit insirmitas. Non erravero, si dixero: prince Quavis hebdomade, imò quovis die multa hominum valen millia mori, qui ad plures annos protraxissent vitam, si minus properanter & avide comedissent, si numquam (cum Plauto loquor) tuburcinati fuiffent. Hoc Talent sanè pauci observant, sed avariter ingerunt, celeriter in vorant, & opfonium vix quidquam mandunt; hoc annis aliquot faciunt, & ante annos obeunt. Imò si quis prandio cenave unica nimiùm tuburcinetur, & ut tant canis voret, facile ignotum morbum contrahet, cui cibum fola possit mederi mors, ni antè medeatur Abstinentia.

† Præceptio medicorum est:Digestio prima fiat in ore, Philippus Menzelius æternante memorià dignif-rinda fimus medicus mihi de seipso testatus : Ego, inquit, fm.c. carnes ita dentibus commolo, ut in pulmentum eas non iu redigam. Avide ac properanter comedere, non folum "alu indecorum, sed & summe noxium. Hinc asthmata, hine graviter halans anima, hine morbi & vitia corpo-final ris innumera. Ergo noli este avidus in ulla pulatione; when cibus malè manfus malè digeritur. Hic priscum illud au, u Augustilocum habeat : Festina lente. Abstinens nec avidus, nec delicatus est.

Sed scitis, quò Siracides collineet, cum de parco mula vi&u disserit? De morbis & medicinis erat dicurus. In co. Vis ergo, inquit, declinare medicinas? fuge morbos. hipan Vt iftos effugias, noli effe avidus cum epularis, & mensam Eula desere fame non penitus extinctà. Caussam attende: 0,34, In multis enim efcis erit infirmitas, & aviditas appropinqua- 1841. bit usque ad choleram. Multi cibi, multi morbi ; copiosa mensa, misera valetudo; perpetua saturitas, inconstans aut nulla fanitas. Audi Siracidem clarius loquentem:

Propter erapulam multi objerunt: qui autem abstinenses, but, adjiciet vitam. Hie mihi seu litterator (quisquis es) seu pictor adsis, & hæc Siracidæ verba vel auro vel gemmis scribe : Qui autem abstimensest, adjiciet vitam. Tri-

tiffimum illud novimus:

C

Pone oule metas, ut sit tibi longior atas. Nihil omnino dubii est, quin quotidie multa millia moriantur, qui si parcius prandissent, moderatius cenassent, frequentius esurire sustinuissent, inplures annos pervixissen. Qui abstinens est, adjiciet vitam. Qui adimit escæ, apponit vitæ. Hinc Italorum pro-verbium multo verissimum: Qui multum vult comedere, părum comedat. Interpretor : qui cupit diu vivere, & annis pluribus aurâ cibóque vesci, is omnibus prandiis cenisque parum ac parce comedat. Qui abstinens est, adjiciet vitam. Hæc prima ratio.

Altera: Omne agens agendo patitur. Lima in fer- 1. Raid rum agit,& multum ei adimit, sed & sui aliquid amittit; sic demum atteritur agendo, ut amplius agereac limare enequeat : ita cibus in stomachum descendit, hunc alor & fuccus, ut medici loquuntur, digeftivus excipit, lubigit, coquit. Sed hoc toties fit, dum utraque naturalis illa facultas sui aliquid amittat. Quòdsi cibus ipse durior, crassior, malæ digestionis, copiofior fit, ftomachus multum fupra modum patitur: nam naturalis calor velut ignis inter humentia & viridia ligna suffocatur; digestivus ille succus succumbit, nec absolvere potest, quem cœpit laborem. Hinc varia morborum series, hinc catarrhi & tusses, hinc colica, hinc febres, & capitis dolores, hinc omne morbi genus. Ita demum stomachus atteritur, ut nec unicum quidem forbile ovum possit digerere. Ec-Morting quis, obsecro, morbus est, qui non acibi potusque distributione intemperie originem trahat? Vix ulli & rarissimi sunt pene se corporis defectus ac morbi, qui non ab excessu cibi potusque oriantur. Nos infantes imperiti ac simpli- hunt. ces sæpissimè morborum caussam & culpam in aerem, in studia & laborem, in habitatione, aut in curas atque sollicitudinem conjicimus. ô boni & fatui!

valetudinem affligit, hoc vitam eripit. Eruditè ac verè dixit Hieronymus Cardanus: Parcitate victus, exercila de use-tatione, animique letiticomnis vita humana constat. Ceteru soaleinde funt quadam additamenta, & parum efficium. On negem ab aëre quoque, à nimiis laboribus & curis noxaîn trahi: led hæc minoris plerumque damni funt. Galenusipseapertissime fatetur, omnem aliam intemperiem, uti solis ardorem, frigora, ventos, labores ni-mies parum sibi nocuisle, eò quòd in duobus illis, que per os intrant, debitam servârit moderationem. Cibi potulque intemperantia malorum omnium est Lerna. Namaut cibi potúsque copia aut qualitate, aut modo peccamus. Explico brevissime.

Copia peccat, qui plus ingerit alimenti, quam fames cupiat, qu'ain valetudo poscat; hine nimium oneratur stomachus, calor fatigatur & obruitur. Singularissimè noxium est, si cibus ingeratur corpori, B

priore nondum digefto.

Onattrale cibi delinquimus, cum cibos natura (ua viriores, pingues, præfalfosmaligne craffos plus æquo un immin duros, & qui nimium aut caletaciunt aut refrigerant, unam, o inventrem dejicimus, cum pepones, fungos, cucumeres, frigidiffima gulæ irritamenta in deliciis habemus.

Modo denique peccamus, cum cibum à se commendatum male mandimus, alios atquealios bolos raptim glutimus atque trajicimus, & verbo proprio, Tuburcinamur. Hie quidem cibus non foret nimius, non noxius, modò sumeretur cum modo: qui si desit, plerumque nimius, & semper noxius est cibus. Antonius Pius Imperator, Capitolino teste, in cena caseum avidiùs devoravit, nocte insequenti rejecit, alterà die febri, tertià verò morte correptus est. Nimis quam noxium ita præcipitanter comedere. Hinc putredines, hine corruptus fanguis, hine petfimi humores. Et hæc veriffima morborum omnium est origo, stomachi à cibo potuque repletio. Huic mala rectiffime medetur opportuna & prudens inedia, jejunia crebriùs iteopottu-ratum. Nemo sit qui non dies habeat intercalares, qui-n'à pru-bus emendet abstinentia, quod deliquit licentiosio-dinodia, gula: Hoe viri faciunt doctissimi, qui cùm sanitatis curam habeant, singulis hebdomadibus unum alterumve diem intercalarem fibi destinant, quo cena aut pra-dium omittant, & ita præteritas saturitates corrigant.

Aurelianus Imperator ad annum sexagesimum sextum pervixit, nullum umquam pharmacum sumpfit, nullam venam incidit, sed horam unam quotidie obambulavit, singulis mensibus die integro cibatu omni abstinuit. Qui sapit, subinde saltem, cum cibi fastidium sentit, esuriales ferias sibimet indicit. Repeto vel centies, vel millies repetendum: Qui abstinens est,

adjiciet vitam.

Ratio

§. 11.

Ertia ratio: Sanitas est cotemperatio & proporetio humorum ac qualitatum in corpore, Si nativus calor & frigus, si siccitas & humiditas æquali pene passu gradiantur, neutrum à neutro superatum, num est corpus: quòd fi calor innatus aut familiare gelu qualitates alias excedant, præfens aut in vicino est morbus. Hic ego vereor, ne surdis narraturus sim fabulam. Error est, & quidem multò patentissimus, quem nemo non defendit, quem docti indoctique pro viribus propugnant acerrime. Rogo te, mi Lector, hicanimum & aures adverte. Dpinio est pervulgatissima, vires prostratas & stomachum officii sni immemorem vino nobili & generoso plurimum juvari posse. Hic orbis scopulus, imò hic tumulus est, in quem quotidie innumera præcipitantur funera. Vinum meracum, ajunt, & primarium si moderate ac modice bibatur, perditas vires reficit, stomachum fri-

Tom. II.

Quid hæ acculamus? Quod per os ingreditur, hoc A gidum calefacit, conducit mirifice. O boni! erratis ampliffime, & quide toto calo. Croletis hoc, puto, te-

ftibus locupletissimis & omni exceptione maioribus. Hoc igiturajo: Stomachus vel natura, vel senio, vel morbo debilitatus ac frigidus, vino nobili non tantum non juvatur, sed multum affligitur, violatur, depravatur, perditur. Ita namque viri docuifimi ratio-cinontur: Icter stomachum, qui recipit & inter cibum potúmque, qui recipitur, proportio sir necesse est; nec enim stomachus à suo hospite superari vult ca-potum delore; quando igitur stomachus est frigidus vinum ber esse autem dominicum, meracum, non lymphatum est, proportio. incredibiliter ei officit, obmagnam inter recipiens & receptum inæqualitatem. Conjugium nimis difpar est, stomachus malus, & vinum bonum, nec inde quidquam boni nascitur. Junge pares & sani-tari consules: stomacho debili vinum debile aut lymphatum convenit. Hoc autem nemo credit, tumultuatur & reclamat totus orbis; omnium ubique vox est: Stomachus malus vino bono erigendus, juvandus; calefaciendus est.

Tres crantægroti homines, cetera non imprudentes, nec ignari rerum, sed qui in rem suam pessime sa-puerunt. Illorum primus vinum Creticum seu Chium, vinum alter honorarium dulce, Liberi florem, tertius vini laticem, seu sublimatum vinum, suo morbo convenientissimum censebat, speciosis sand nominibus. Ille quidem phlegma pectoris Chio solvendum arbitratus est. Suaviter tamen ignorare voluit, pitui-tam tam dulci ac potenti potu magis augendam parte una, quam minuendam altera. Ipsum etiam acetum calida nature esse judicat Aristoteles + Alter vero Ret + Aristotel infelium eam polissimum ob caussam expenit, quod 10m7 set. refrigeraret *. Quis, obsecto, umquam audite ullà in saproble-orbis parte vinum præsertim generosium ac potens mat mini nasci, quod vim habeat refrigerandi? Deus bone, quam p 13.648. amice fallimus notiplos! Id enim nostro judicio nobis Gala mia ingulariter convenie, quod maime fapit. Superil fiam ei poford in est proclive seipsium fallere? Et quam nemo fignat.

* Hes etia. fere in caussa propria sapit.

Vbinam loc orum vinea illa est, quæ generet botros num aniindolis frigorificæ? Hæc ægrotorum aut somnia sunt, cularii sunt aut deliria. Refrigerat certe vinuil, sed primo illapsu somnia. dum per guttur defluit, & aliquantulum ad breve tem-pus sitim reprimit: at ubi vim suam dissundere permittitur, calefacit, accendit, exurit. Refrigeratio illà, ô boni, est brevissima, & velut prima symbola, quam hic hofres folvit stomacho, cauponi suo. Verum expecta is paullulum: mox occultum tui hospitis ignem fenties. Sed agrotorum ille tertius vinum ardens igni eliquatum fibimet indulfit, tamquam frigidi stomachi præclarum pharmacum. Præclara sanè fatuitas, quam tamen picta causse honestas velat, Nimirum stomachum juvanus, & caput perdimus. Imò & stomacho præferrim bigido illud vini genus nocentilimum. Inquilinum frigus igne tam violento non tollitur, nifi cum anima ejicitur, quod ejuscemodi antidota solent facere. Ah longe satius est minus valere, quàm valetudini auxilia ferre tam noxia! Fuge vinum ardens, fuge quisquis valetudinem & vitam amas. At, inquis, modicum bibo. Erge mavis tibi modicum, quàm nihil nocere. Idem de pluribus aliis ejuscemodi

modicis, fed noxiis fentiendum. Ita stomachus ajunt, non multo, sed generoso vinc calefaciendus aut corrigendus.

Inscitia, eheu! lacrymabilis, sed suavis; error lueulentus non tamen ingratus; ita blandiore gula malumus perire, quam molestiore abstinentia fanari. Nimirum calefacinus ftomachum; dum animam extrudamus. Ita profectò quotidie innumeri morfuneor, qui suis se beneficiis blande jugulant; ventriculum fin-

Stoma- debilis à vino notrahit.

licet ita calefaciunt, ut intumulo refrigerandus sit. A tentioris vini latentem tyrannidem experiuntur. Sed chus à na Stomachus, ut dini, vel à naturâ, vel à senio, vel à morbo debilis, à vino nobili noxam trahit certissimam: nobilitas vini fractas stomachi vires non tam reficit, quam opprimit. Ita ipsi nos sepissime perdimus beneficiis. Vinum generosum inter prima morbi pharmaca connumeramus. Sed heu quantum erramus, & venenum bibimus pro alexipharmaco! Corpus fovere cupimus, quod ignorantia miferabili destruimus. Nimirum juvat suaviter perire. Liceat dicere: intelligite insipientes,& stulti aliquando sapite: Vinum generosum ac nobile iis (notate dicta) qui stomachum aut natura, aut senio, aut morbo debilem & enervem habent, non tam fomentum quam exitium est. Sed hic voces mortui usurpem. Et nemo credit. Dictorum testes sisto loculentissimos.

IV. 5.

Vinum di-

bili aptū.

Galenus le de bonitate aque, mibi dicum bonæ aquæ, ac digestionem & urinarum seces pag. 76. Idë sionem erit bessigna. Franciscus Vallesius Philippi II. albi locis quam plustimis assirant docum bonæ aquæ, ac de le re clarissimè ignaros erudit. Singulas rimis assirant docum plustimis assirant docum plustimis assirant docum plustimis assirant docum princeps Galenus, qui aque de la lista de la clarissime docum princeps Galenus, qui aque de la companio de l ejus voces fideliter admetiar. Verbum è verbo ita ex-Vallesius de primens Vallesius : Iam verò, inquit, nihil arbitror stultius, quàm senibus caloris augendi gratia, vinum losophià e. abundanter, meracum præcipue indulgere. Quantò 29. sine mi enim vinum calidius est per sele, tanto majori ventris hipag. 237. ac viscerum omnium catore opus est, ut superetur; alioqui à minori acescit, crudumque succum auget, unde & calorem naturalem suffocat, & morbos innumeros parit, ac mortem properat. Quare vinum esse lac senum, non valde probo; censeo potius senibus sensim esse dandum dilutius, usque dum si extremo serio constitutis toto vino detracto, detur pro eo mulsa aut decocta aqua. Satius enim est permittere calori naturali fensim ventre ad naturalem interitum, quam vino obruere, & senectam facere miserabiliorem,& breviorem.

Ita prorsus se res habet. Ergo quò fractior ac debilutum fto- lior est stomachus, eò minus roboris habeat potus, ut macho de- tanto fit ei convenientior, quanto magis est proportionatus & attemperantior. Debilis stomachus, & nobile vinum, inæquale connubium & noxium. Hinc Vallesii verissima præceptio est, vinum tantò dilutius bibendum, quanto provectior est ætas; ita quidem ut adultiore senio aqua in potum substituatur vino, quò major inter senilem stomachum, & naturalem potum sit proportio. Hæc Vallesius; quæ oraçuli loco habenda, Sed nemo credit

> Priori testi adjungo alterum. Thomas Mermannus Serenilimorum Bavariæ Ducum medicus, a medendi D tum proportio. peritia nen Germaniæ folum, sedex orbi notus, eruditione ae famâ celeberrimus, 🕶 ingenue candidus, dicere solebat : Vinem bonum non minus disficulter digeritur, quam bubulæ carnis prægrande frustum. Hoc tantus vir affirmatissime sæpiùs dixit; Et nemo credit. Nimirum inter præstantis vini ignem, & flaccidi stomachi frigus nulla est proportio. Non conveniunt hi duo adversarii ; hine intestina lis in

ventriculi grande detrimentum. Quod Mermannus Sapienter dixit, constanter fecit, vinum dilutissimum · bibit.

Et nos hominum imperitissimi, cum aut senectus aut morbus urget, ut stomachum flaccescetem erigamus, vinum Vngaricum, aut Rhenanum, aut Hispanicum; Opimianum, Chium, Creticum affundimus, Opportunissime profecto. Quemadmodum pugnus oculo, ita hoc tale vinum ftomacho medetur. Demum aut iple stomachus, aut caput membra alia po-

invaletudinis caussa plerumque rebus aliis omnibus potius, quam vino impingitur, inscitia præsigni. Recentiore memoria retineo maximorum virorum catalogum ques omnes non lymphæ crystallus, sed Liberi flos & temetum capulo conclusit. Vinum potens, vinum nocens, nifi mitigetur lymphis. Hic illud Gracorum verisimum : Bonum vinum, malum caput.

Nullus dubito, non tot hominum aquis & mari Ploteshi hauftos submergi, quot vino potentiore. Optimatum mines ac principum multorum hoc fatum fuit, eluvione vi- 10 por ni generofioris mergi & interire. Quamvis non rarò pereant hoc genere fati & pauperes. Hi enim cum 2- quam grotant, optimum fibi medicamentum esse judicant bonum vinum. Huc pecuniolam omnem collocant. mari. Dupliciter errant ; partim quia stomacho potionem infundunt, cui numquam alluevit; partim etiam quia stomachi sive frigus seu æstum infuso igne Liberi non emendant, sed irritant, & provocant ad conflictum sibi nocentissimum. Sidus illustrissimum Anglicani Senatus Thomas Morus sapienter prorsus & admo- stable dum abstinenter hac in re sese gessit. Nam ung tantum in vinillo cibi genere in mensà vescebatur, quod plerumque ca-ri,c.6 m ro bubula fuit. Quia verò mensa è status & officii de- 19894 coro ferculis opplebatur, in quodcumque cibi genus primum incidiffet, Morus eo solo se reficiebat. Tuvenis multo tempore vino penitus abstinebat, at senex non nisi dilutum bibebat.

Objicias: Ego debilis sum, ergo vires non malè mihi à temeto, valentiore potu concilio : Ego frigidus sum, ero me vino calefaciam. Calefacies, dum occides. Sed ego, ais iterum, vini calorem sentio suaviter diffundi, & vires inde nimium quantum restaurari. Ah! quam pronum est & facile seipsum decipere? sentimus scilicet vim vini nobilioris, jamque restitutas esle vires non inviti persuademur. Speciosissimè fallimur. Siquidem bæc vini modesta virtus exiguo durat tempore mex venena spargit ut regulus. Nam quò melius est vinum, eò potentius ostendit caput. Hinc plurimæ defluxiones, & varius malorum ordo. Ita profectò nosmetipsos nostris beneficiis blandè occidimus. Et hoc nemo credit.

Illud non negaverim, generofius vinum à calido & robulto stomacho utcumque ad digestionem subigi, numquam tamen non aliquid noxæ relinqui. Hanc autem lacertosus & valens homo non statim sentit, quia leviores stomachi noxas parvi pendit. Quicumque verò stomachum vel morbo, vel naturà, vel senio nactus est debilem, is omne potentius vinum ut venenum caveat. Matrimonium, ut dixi, nimis impar est, frigidus & flaccescens stomachus, cui subitò vini occultus ignis infunditur. Sit inter alitum & alimen-

9 V.

Icet obsecro, mi Lector, hic tecum in rem tuam prolixitis sermocinari asserendæ veritati. A Francisco Vallesio & Thoma Mermanno testes alios sisto, ut, quod Christus dixit, in ore duorum aut trium, imò sex Matt. al aut leptem, testium stet omne verbum. Hieronymus Car- v.16. danus Mediolanensis, qui de rerum varietate libros septemdecim, qui de subtilitate libros viginti unum, qui Melum de tuenda valetudine libros quatuor, aliaque scripat profili innumera, vir do dissimus perinde ac experientissimus clarifica hanc controversam dilucidissime definiens : Vinum Cardan ventriculo amicum, inquit, ob id plerique existima-l.de Sari runt, quòd aqua illi primum sit inutilis, deinde quòd te um eo vires non parum foveantur, &c. Gravior etiam potus melior est, ajunt, & concoctiones magis juvat, sua-edin que caliditate intemperiem frigidam & cruditates Roman ventricule familiares emendat. Sed tamen non ficle

duntque : ita usus vini potentis hæc omnia habet, quæ diximus. Vinum potens longo usu ventriculum enervat (nota, mi Lector, nota) ac ex soro destruit, aquâctiam crudâ deterius existens. Primum, quòd jecur excalefaciendo cogit cibum crudum trahere, & ipsum inflammando sitim exacuit, & obstructiones parit: deinde quòd crudos humores, qui in ventriculo sunt, celerius quam oporteat, faciat penetrare. Quódque omnium pessimum, cum ventriculus natura frigidus sit, ab his confirmatur, que nutriendo similia sunt; à contrariis substantia illius extenuatur. Vnde qui potenti utuntur vino, omnes brevî, nisi præpinguem habeant ventriculum, tabescunt. Accedit incommodum non leve, quòd, si quando deficiant similiavina, ventriculus illis assuetus ex toto evertitur. Conclusionem addit Cardanus istam: Pessimus igitur potentium vinorum usus. Sed multi, dices, nobiliore vino juvantur. Cardanum eruditè respondentem audi. Quòd si qui, ait, à potentibus vinis juvari videntur, hoe non ob aliud contingit, quam vel ob confue-tudinem; vel quia humor crudus ad venas promptius digeritur, malumque cum fenore commutatur, non extinguitur; vel quia frigida & humida intemperies ventriculum obtinet : fed ad ea efficaciora ex piperibus & alliis sunt auxilia : vini enim impressio ac vis non videtur utilis, nisi cum ventriculus nauseabundus alia aversatur, & hoc unum amplectitur.

A se dicta stabiliens Cardanus : Vinum potens, inm podagre quit, exurit jecur; quo malo nihil est dirius. Quod with late enim semel ustum est, numquam magis restituitur, late tata quam caro, quam lignu, quam panis adustus. Deinde vinum viribus pollens humores crudos deducit ad intima, & ex iislapides generat. Iam verò si copiosim C aut potens vinum bibas, idque non mutetur, urit venqualitam triculum & jecur; fi mutetur, cerebrum petit, furorem traitadik; gignit atque incontinentiam; aut carre acelcit, debi-litatque non folum stomachum, sed & hepar, pituitam deducit ad nervos,& bilem flavam exacuit. Quò fontation- si pituita sit educenda, id faciet vinum modicum &

timento dilutum Quis vino deditus bonum finem habuit?&c.

tim. Et ne quis fortalle putet Cardanum aliud domi,

bibu vide aliud fentifle in scheffà, scriptifle aliter quam seciffe, prout sapissime à verbis divertunt sacta; ideireo vir iste doctissimus, ut reverà faceret, quod doceret, & value, 84. exemplo præceptiones suas firmaret, ipsemet vino teets, page nui, & insuper valde diluto est usus. Dixit, & fecit

Aliud & dixit & fecit vir certe magnus, sed in rem suam minime cautus. Dicere is solebat : Vinum bonum naturæ valde est beneficum. Sed quain errarit, prægrandes duo lapides in mortui vesica deprehensi. satis testati sunt, quam vinum bonum naturæ sit maleficum. Aquam ille, aut vinum leve ac lymphatum bibisset, lapicidinam vivam támque copiosam intra viscera non aluisset.

S Ed, nondum finis testium, & quidem omni exce-ptione majorum, qui à prioribus pronuntiata larqui vicini giffime confirmant.

† Ioannes Zecchius infignis medicus, Professor pri-Mines marius Bononiensis, ita verbum è verbo exprimens: win, & Illud unum, inquit, hie filendum non eft, vinum vihadinuli nosum & potens languenti ventriculo nocentissimum elle, si largiùs potetur ; ægrè enim admodum superatur. Huic alium testem mox subjungo.

Alexander Petronius Gregorii XIII. Summi Ponticis medicus, vinum potens quam maxime improbans, madá,1010 & dilutum, præcipuè seni, bibendum judicans : Hinc

reshabet, sed velut immoderata, que cumque utilior A homines, inquit, & animalia cetera, prasfertim verò pi-înscrip io videntur, brevi tempore in successiv satiant offenfces, qui aqua pattim utuntur, fere perpetud fani, quæ ff: Seni vi eorum est natura, degunt : longioremque vitam ho-num potens mines, qui aquam, quam qui vinum potant, sepzenu-quomo l merò sortiuntur. Et pauculis interjectis, ubi vinum pro qua verò a senibus determinat, lie scribit : Vinum, inquit, esto, cui messit. quidem ætatis aliquid accesserit, non vetus, sed aut panciferum, hoc est, tenue & oligophorum, aut si fortè potens, id vel aquà satis dilutum, vel aliquid hujus

Prioribus jure meritissimo jungendus vel etiam anteponendus illustrissimus omnium dictorum testis Iulius Alexandrinus Augustissimi Imperatoris Maxi- Iulius Alemiliani II. primarius medicus, qui medicorum & hi- wand. 1 16. ftoricorum auctoritate plurima infigniffime demon-falubrium, ftrat, vinun aqua semper elle diluendum quæcum-quenda c. 9. que demum humani corporis & valetudinis sit con- Victi aqua stitutio, idque ctiam frigida corporis affectione do- temp cet convenire. Cúmque plurimos tot testimoniorum iuendum. copia ad assensum pertraxisset, denique soi ipse objiciens, id forfan de calidis tantum, & non frigidis naturis esse intelligendum: At enim, inquit, in calidis id naturis necessarium, in frigidis non necessarium. Quo-modo, quæso, non necessarium? Siquidem oftensum jam illud est, papaveris succo refrigeratos, vini potu, quod non omnino tamen non admixtum aquæ aliquid contineat, persanari : sicque oscitationes & horrores incoctorum sæpe humorum, & flatuosæ humiditatis, frigidáque fymptomata (quæ omnia in fenibus reperire est) aqua aqua villique portiones, non aliter tamen quam calefaciendo, tollunt. Minus ut mirari debeamus, si vel opio, frigidissima re, potionatos, có-que periclitantes, aliquatenus omnino diluti vini remedio curamus. Sed eadem vi argumenti pergit: Hæc aperte (nili fallor) oftenderint cujufcumque tandem generis, aut ordinis, aut conditionis hominibus, fanis, ægris, neutrà in parte fanitatis aut ægritudinis politis, temperatis, intemperatis, omnibus diluti quoquo pa-&to vini propinari ufum solitum usitatissimė.

Hæc demum effata tam dilucide quam erudite confignans hic iple Cæfareorum medicorum princeps Iulius Alexandrinus. Omnino vetustissimus mos iste, inquit, receptissimus que olim diluendi vini, conditionibus hominum omnibus, etiam gentibus, Scythis tantum forte exceptis, qui aut nihil aut parum omnino diluto uterentur a Atque in hujus theore- a Pracepti; matis confirmationem varios miscendorum vinorum Idem Iul. modos proponit, ostenditque quomodo vini caliditas Mex.1.17. admistione aque retundatur. Huic fententie amico- Salabrium, rum optimus, medicinæ scientissimus, his omnino 4.10 & 6. conceptis verbis subscripsi: Indubitatum est medicis, eos, qui consuctudine laudabili diluto vino utuntur, commodius valere, & diutius vivere iis, qui in suo calculo, quotidianum usum meraciora vina & potentiora ad- imò o chimittunt. b Addidit, quod ab ore loquentis excepi : rographo

Si duo adolescentuli optime nature & fanitatis, suo amplisait; una educarentur pari lege, eodem cibo, paribus sime accesait; una educarentur pari lege, eodem cibo, educarentur pari lege, educarentur pari lege attina edicarentu pari iege, eodem cioc, paribus certeris omnibus, folo dispari potu, ita quidem ut alter vinum biberet meracum, ifte verd dilutum & a- lettoris & quatum: hic ego jusjurandum dare polsim, istum qui urinfq, Bavinum bibit dilutum, aliquot Innis diutius victurum varie Duquam alterum, qui vinum bibit merum aqua non do- cis Maximitum. c Rationes in promptu sunt. 1. Nobile vinum miliani are aquà domitum multò expeditiins quam purum pu-bilisimi, tum penetrat. 2. Aqua vino maritata nocituros vini celeberri-

T 4 fpiri-mi Dom.

DDDD.D. Georgius Grembsius, D. Ferdinand. Segittarius, Illustris. &
Excellentissimus Dominus Dom. Anton. à Colle, Cones de Casana, & proximè laudandus D.Thom,Thirmair. b Ciarifsimus Bavaria Ducum medi-cus, Dom.D.Thomas Thirmair. c Adjunxis: Si duo carnis frusta lixentur, vino vnum, altes am aquàs hoc mollescet, & probè coquetur ; illud lixasum veno coquetur pejus, & aurescet. Res explorata.

viff. Domin.

fpiritus, quos vocant, frangit & reprimit. 3. Fæculen-tæ vini partes, (Clamia Tartareas vocat) longè ci-perati digerere poterit?

2 Duas et. tiùs ac feliciùs per emulgentes a venas deducuntur.

4 Mininis fromachus flammam vini adeò fibi 'non attemè perati digerere poterit?

5. VII. vocant. conica, fæcata, non depurata vina b tartareas partes in venis relinquent 3 ita spiritus vini cum vitali spiritu se miscet & evolat. Hine illa secretio saculenta caput & hepar inflammat, reves incendit, nervos contrahie & vellicat, omne genus noxarum & morborum in corpus humanum invehit. Hæc ad verbum Excellentiffiminand. c. 37. & feqq, mi Electorales medici. C Quorum & ista sunt : Habet igitus repressio spirituum in vino innumeros esfe-676. 6 ctus bonos. Segq. c Ita Cla-

En tibi, mi optime Lector, hominum doctissimorum sententias idem afferentes, sibimet simillimas. Hic ego liberè proclamo : Mihi unus Plato pro mil-DD. D. Fee. Hic ego boere prociamo: Mini unus Mermannus aut dinand. Sa- le est, & mille pro uno. Mini unus Mermannus aut Vallesius pro decem millibus, & decem millia pro B O.The uno funt. Nec enim ignoro illiteratum errorem illum Thirmair orbe toto vulgatissimum esse, malum stomachum vino bono sovendum ac çalesaciendum. Venia demus satuæ plebi, quæ cum maxime sapit, desipit. Illud turpius est, reperir nomines, ut videri volunt, eruditos, qui hac in re non supra vulgus sapiant, vini nobilioris facundismi patroni. Ignoscamus & istis, sisi enim generosius vinum tam cupidè biberent, reverà tam studiosè non defenderent. Amant quod sapit; placet quod delectat; quod suave judicatur, tamquam utile defenditur.

Sed, inquies, sunt non pauci, qui vina bibant generosissima, & tamen optime valeant. Manum explica, mi homo, & eorum numerum, quos objicis, digere in digitos; non omnes occupabis articulos. Ego verò eos optime valere nego, qui, si vinum cibarium biberent, melius valerent. Deinde assuetudo longa vim naturæ obrinet: quod diu facere consuevimus, non continuo rectius, non salubrius facimus, sed facilius. Addo: E mille vix unum nominabis, qui nobile vinum. quotidie liberaliùs biberit, & admodum diu sanus vixerit. Atqui unius hirundinis adventus veris præsentiam non promulgat.

Sed objicies denuo : Si præstantius vinum debiliori stomacho cavendum, ergo etiam aromata, & quidquid latentem tegit ignem, vitandum. Rectifime ratiocinaris. Modicus & parcus aromatum usus non omnino excludendus, uti rationes de vino docent, sed crebriorem illum & largiorem piperis & similium condimentorum usum ab imbecilliore ventriculo ar-Luculentif- cent periti. Contrarium, rebus valde contrarii, ut diximus, pessimè curatur. Galeni dogma est? Contrarium curandum modicè contrario. Frigidum stomachum vino multi caloris velle curare, infania Ba, inquie, est. Hoc enim est contrarium valde contrario persa-

vir eruditus è medicorum senatu (quem recentis. D' committo cetera. furgue in-ter omnia fimè memini me legere, & ab plo dicta in exceppta vina mini-mea referre) expressissime docet, malo stomacho vinu me tentant, austerum longé melius convenire, qu'am vinum no-L12 meth, bile ac multarum virium. Et ratio apponitur : Priufquam enim stomachus actionem suam incipiat, autfrom mihi certe antequam absolvat, vinum generosum nondum pag. 76. 17na candida
penerat cum valetudinis certa noxa.

Gaustera, penetrat cum valetudinis certa noxa.

Pæne ridiculum est, quod subjungo. Anno Chriinquit Car Pæne ridiculum est, quod subjungo. Anno Chri-danus, om-stiano millesimo sexcentesimo trigesimo secundo, mense Majo, cum equites Suecici Eberspergam Bavariæ oppidum expilarent, vinum sublimatum & arpresantif- dens in cadum obvium effuderunt temere, ut quan-fanit, tuen- 1: vitulus accessit, haustrque liberalius : sed brevi concidit mortuus. Quòd si stomachus pecudis calidissimus hos ignes nequir concoquere, quomodo debilior ho-

Vòl (tem admittis, dica, quod mihi jam pridem experientià conftat certissimà. Ego sanè nisi hactenus constanter tot annis vinum omne generosum caute repudiassem, & etiam cibarium aquâ mansuefecissem, jam dudum cum mortuis habitassem. A vino diluto mihi multiplex & grande comodum. Siquidem ad hoc ævi infeltam podagram, & atrocem nephritide, ceteroqui hæreditarium a matre malum, & quoscumq; morbos alios subterfugi, venam numquam aperui, nullum umquam fonticulu admili, numqua dum in hac Societate versor, decubui. Hæc valetudinis costantia in accepris referenda diætæ, seu religiosæ abstinétiæ. Proinde rectissimè fecerit, qui, quamprimum valetudinem senserit turbatiorem, inox ad strictiorem abstinentia parayerit recurfum. Aufim dicere: Initium morbiquodcumque jejuniis posse jugulari. Quod hactenus securissimum esse pharmacum manifesto comperi. In Annulus Boëmia morbum militarem, seu febrim ardentem sudor & jejunium tam in me quam in aliis pluribus discussit. Qui sele invitarunt largiusculè, porierunt.

Vinum potens, vinum nocens: vinum dilutum, fa- Grigina nissimum. Si quis autem compendio nosse cupiat pri- National ma valetudinis fundamenta, tres maxime prace- infinite priunculas attendat. Prima est: Omne genus pomi ata ciniti fuere. Altera Corporis recorded fugere. Altera: Corporis morum non negligere, & Vinan, quotidie horam unam minimum, quod Alexander bido, line Severus fecit, obambulare, Tertia: Vinum cibarium & den probe dilutum, & fimul abstinentiam tutissimam va-paru: letudinis custodiam summi facere. Præceptionem hanc triplicem poësis prisca tribus versiculis etsi non questient His to

C non politissimis est complexa: Vt tibi non male sit, suge quidquid in arbore crescit. Servares vive frura frequenter obires.

Bacchus amet Glaucum b, victum quoque sumito paucum. cryma, l Huic ego trigemino pharmaco, & alii mecum, a Philm. gratias agimus maximas, & omnem valetudinem referimus acceptam. Quâ de re luculenter Hieronymus ter min · Cardanus : Docebo, inquit, quonam pacto, animi fes at- duebu u que letitia vitam non parum prolongent, abstinentiáque à cilo. nu nalla Oftendam autem jejunia hominem extenuare, vita longitudi- frudu to ni minime obesse. Sed hoc toto libro ingerimus. Ohe sa- sign. Pol tis est. Ad littus capitis appellimus.

Reverà vis mira, vis magna est abstinentiæ, sed ea mining. non nota est, nisi ci quem longanimis ac patiens usus 770 side experiundo edocet. Macarii verbis è Calsiano anno-Galam tatis finio. d Iejuna, ac si centum annos victurus; comede medium ac si illo die moriturus. Ad mensam velut ad medicinam acce- Phans de. Hæc monemur, Et neme credit. Ego rideo ; superis finante

Cogitate, quæso, quot Germanorum Italia & Hi- 6 Apart spania sepelierit: animosiora vina illa tumulum esto- Giani, derunt, & co bibones suos dejecerunt. Hi certe Itali- poloti co aut Hispanico vino Germanicum stomachumita lini is calefecerunt, usque dum calorem omnem simul & 2- vius mi nimam expulerunt.

Eadem aut priori simillima est intemperantia, cum en alis urente Sirio æltuantem stomachum conamur refrige- poseum rare hac tam pulchra methodo: Primum, lactucam Dem " ingerunt acervatim; addunt cerevisiam aut vinum è sadam cerafis duracinie; subjungunt cucumeres, qui ut suum duar. habeant vehiculum, lac eis additur, aut vinum glacie colin gelatum. Hoc pharmacum tam falubriter refrigerare 1.101 solet, ut intra triduum quatriduumve hominem sua- mibip) vissime mittat ad plures. Sicut igitur cerasorum aut d Capita cucumerum frigus, fic vini & aromatum calor ftoma- calla for cho non attemperatus, hospitem suum jugulat, sed 24,

ventriculi futque innium vida, cap. 86. mihi pag.

& tutissima est medicina, jejunium & abstinentia.

Objicias forsan denuo : Ego non nisi felectos & digellioni aptos cibos in mensam admitto, qui nec ignes mihi nec frigora propinent. Sit fane; nihilominus varietas ciborum inimicissima valetudini; quidquid falubritatis est in alimonià, corrumpit copia. Priseum illud, Ne quidnimis, in tam amabili ferculorum discrimine vix umquam servatur; ubi autem nimium, ibi vitium. Ignem pascunt ligna, sed & susto-cant, si multa nimis aut humida ingerantur : ita cibus aquo copiolior ingestus, aut stomacho hon attemperatus, non tam reficit, quam interficit, Ita & cibus, ajt 11,562. tunius jejunio & abstinentiâ, que ciborum subtractione efficit, ut ignis nativus vires suas explicet. Oracu- B lum vetus & verum:

Eluria? strias vigiles, sic rheumata cures.

Insestant catarrhi? fame ac siti medicinam facito, fomnos prolixiores caveto. Abstine, abstine:

Nam morbos multos fercula multa ferunt. Varietas non alit, sed inquinat. Errores gulæ sine sumptu corrigit jejunium : complurium prandiorum ac cenarum intemperantiam emendat abstinentia: Versiculi prisci versisimi:

Abstinentià ac quiete morbos cures plurimos :

lejunium

gulæ cor-

Verus Tro-

lambus.

canit

His ta

uctus i

us in fi ium res ium fol ium fol ur. Glu

janiici 5.

mihi pag. 318.

Pro fani-

tate fer-

vanda tria

Primum.

Ponto eleg. 6.initio.

Est sanitatis mater abstinentia. Nil certius: In multis escis erit infirmitas: qui autem abstines est, adjiciet vitam. Hoc autem probe sciamus, cibi appetentiam longè fallacissimam esse. Mentitur & decipit facillimè, si credulum habeat auditorem. Hanc ob caussam Hugo Victorinus eam in comedendo mensuram sibi ipse præfinit, ut nec contra hone- C statem, nec supra necessitatem quidquam tangeret h sudmis ficiantur vires, non opprimantur. Appetentia fine fine ingerit, modum nescit, paratis semper ratiunculis infinite fallit. Hinc sæpe non rerum usus, sed cupido & appetitus in vitio est. Fieri enim potest, ut sapiens pretiolisimo cibo sine voracitatis nævo vescatur, insi-piens turpi gulæ slamma in vilissimum olus exardescat. Gregorio testo, solus in illicitis non cadir, qui se aliquando & alicitis caute restringit. Quæ Augustinus amplissime confirmans : Qui carnem inquit, à nullis refrenat licitis, vicinus est & illicitis. Licita est satietas, illicita est ebrienati, de u- tas : tamen modesti homines ut longè se faciant à turpitudi-minates-me ebrietatis, castigant se aliquantum & a libertate satietatis.

CAPVT V.

Iejunium medicamentorum omnium medicamen- D tum prorsus opportunissimum.

ERMANI veteres sapienti diverbio tuendama J valetudinem ita docuerunt:

Vis sanus permanere? Horis omnibus exercere: Cursum canis non amulare: Modico cibo utere.

Hîc monitum triplex : Primum : Qui corpus cupit habere sanum, habeat exercitatum.

Ovid.l. I. de Cernis ut ignavum corrumpant otia corpus,

Vt capiant vitium ni moveantur aque? Assidue sedere, libris aut lecto semper incumbere, hypocausto numquam exire, valetudinem tacitè cor-scidum, rumpit. Alterum: Ne cursu cum canibus certa. Vt corporis exercitium fit fanum, non fit violentum. Ambulare, equitare, navigare, labores assumere, etiam currere conducit, sed usque dum incipiat sudor prorum-

violentia plenimque lentiore. Hie omnium optima A pere, non ubertim fluere : ita Medicorum senatus iubet. Exercitia violenta minus sur salubtia. Tertium: Tertium. Modico cibo utere. Hoc ultimum optimum. De hoc superiori capite disser captum : allatas rationes nunc aliis firmabiinus, ut nemini non constet verissime di-Chum : Est sanitatis mater Abstinentia.

> 6. I. D Siracidæ testimonium, ad geminæ rationis firmamentum accedunt effata omnium sapien- vixit Hiptum. Ego hic more meo non colligam; fed seligam. poerates antum. Ego hic more meo non colligam; led leligam. poerates anHippocrates Cous Medicorum facilè princeps, in midi 3573.
>
> Macedonia sub rege Perdica vixit: ad annium atatis avo socraticentessimum quartum pervenit, innumera scripsit, in Parmentoilliusibros Galenus Syllabum alphabeti ordine confecit, scripta illius omnia Basilea, Venetiis, Lugduni, Christii naedita sint Anno 1538. & 1544. & 1552. & 1580. & sum mille,
> 1382. Hic ille tantus vir tuenda valetudim triplex septingentis
> documentum tradidit. I. Bene se habere ad labores, annia.
>
> II. Corpus cibis non satiare. III. Conse sare seminis. Galeni
> substantiam. His ista sun affina ejussem Hippocratis
> suenda. feita: Non pura corpora quanto plus intries, tanto ni triplex plus lædes. Vbi cibus præter naturam plus ingeftus dogumenett, hic morbum facit. Corporibus carnes habentibus tum. humidas famem adhibere convenit. Reverà Hippo-Hippocrates crati Temperantia est medicinarum omnium præ-sed 2. Afrantisima, & ipirisima fanitatis mater. Sed antiquisi - phorif. 10. mo è recentioribus unum alterumve subjungamus: & apho.17.
> Castor Durantes nobilissimus ab Italia medicus pha-aphor.61.
> sianum ut alitem laudatissima carnis, succi optimi, ex-Durantes in crementi paucissimi præ omnibus eduliis commen- Thesauro dans: Si tamen, inquit, plus æquo comedas, nocet, & sanitaris de podagræ fluxiones movet. Vtergo non noceat, mi- lantat. & podagra fluxiones movet. V tergo non noceat, ni-nus comede, & partem agroto pauperi mitte. Certif-fimum, Alimenti vel optimi moles immoderata recede de Phassano. confici non potest : corpus ea prægravat, & somno-

> lentum, pigrum, siticulosum reddit innumera se-quintur incommoda. Hæc celeberrimus Medicus Ioanes Iacobus Wec- Veckerus, kerus compendio percensens: Multa alimenta, inquit, qui utriusq; quamvis sint optimi & plurimi succi, frigidos tamen Medicine morbos excitabunt. Est enim immodica fepletio tam Syntaxes cibi quam potus omnino perniciosa. Quamplurimi para, mibi namque homines repletione nimia interiere. Alimen-pag. 114. torum enim abundantia eo pacto naturalem nostri Incomoda corporis calorem suffocat, quo magna lignorum qua pro-ftrues incensism ignem; & olei plus quam par sit, lu-veniunt ex cernæ & lampadis flammam extinguit. Ideoque eju- alimentoschemedi victus immoderatus cruditates generat, Stodannia. machi dolores procreat, Ructus commovet, Iecur & Lienem obstruit, Compagines afficit, Calculum in re-nibus cogit, Melancholicos morbos efficit, Ægritudines pituitosas parit, Malos abscessus colligit, Nauseam inducit, Ventriculi & iliorum profluvia emitat, Intellectum & reliquas animales facultates destruit, Colicam facit, Humores omnes corrumpit. En Lernam malorum. Verum in hæc mala omnia non præstantissimum tantum, sed & tutissimum est remedium

Abstinentia & Iejunium. Carolus Piso Lotharingus, Henrici II. Ducis medi- Pag. 373. cus, erudito scripto de morbo Arhtriditis curando edicionia disserens: Odium, inquit, illi esse debet cum fructibus mec. omnibus: In victu, & præsertim potu, parcissimus sit: Cena sæpius abstineat. En antiquissimi & recentissimi è doctis hoc ipsum voce una testantur : Qui abstinens est, adjiciet vitam.

Est sanitatis mater Abstinentia:

Quod autem medicis hac in re jure merito credendum sit, oratorem aureum habemus testem. Chryso- Chrys. 10.51 stomus summis encomiis jejunium extollens: Magis ho.1.de pas. autem, inquit, fi rem diligentius volueris intueri, & fanita- nit. mihi tis Pag.719.

Matt.c. 26 . W.65.

Abstinenad valetu-

v.34.

Vita in a-

liquibus

abitinen-

Non hic cum Hebræo Pontifice exclamem: Quid egemus testibus ? ipsi audistis. Hinc rectè concludimus. Si quis memorià calleret, quidquid Hippocrates, quidquid Galenus & Avicenna, ceterique ab his peritiores medici omnes teripferunt; si quis herbarum, lapidum, liquorum vires exacte nosset; ei nihilominusabstinentiæ virtus multò plus prodesset ad valetudinem & vidine pro- tam propagandam, quam omnis illa scientia jejunii pagandam & abstinennæ viribus destituta. O bone Deus, quam multis ægrotorum millibus longè confultius foret, parum comesse, vel etiam dies totos à cibo temperare, potum non haurire, sed lentissimè sorbillare, quam tot · catapotia glutire, tot lambere lyrupos, tot pharmaca, & pæne tota exhaurire pharmacopolia! Quantos ego ipse novi, qui quscemodi erudità pharmacorum repetitione sei sos placidissime occiderunt: qui, si biduum triduumve inedia le macerare sustinuissent, sanitatem

Service ventri, morbus est gravissimus. Sed nos licet mantes vitæ, nonnumquam mori malumus, quam esurire. Italos medicos summelaudo, quihercle sapienter morbos omnes aggrediuntur inedia: Hac catapultà in hunc hostem pugnant. Sapientissimè Cum enim omnis ferè morbus originem trahat à repletione aut intemperie, rectè omnis morbi curatio Eccli, e, 37, exordium sumit ab inedia & temperantia. Qui abstinens eft,adiciet vitam : Est sanitatis mater abstinentia.

Corpore effe vis robusto? victu simplici utitor.

integram, rem onnem restituissent.

6. II.

D sapientum essata, addo exempla do Aissimo-rum nominum perinde atque sanctissimorum. Verum nimis prolixum censeam, narrationem hic ordiri de iis, qui abstinentia rigida, jejuniis multis & con? tinuis produxerunt vitam ad octogelimum, nonageliproducta. mum, centesimum annum & ultra. Nominemus pauculos, etiam è summis fastigiis. Aurelianus Imperator sexaginta sex annis vixit, nullum umquam pharmacum sumpsit, nec renam incidi passus est, ut suprà demonstratum; sed ei loco pharmacorum omnium fuit, quotidie horam unam obambulare, quot mensibus diem totum cibo potúque penitus abstinere. Augustus Cæsar ipsis quinquaginta sex annis Imperatorem egit Romanum, anno ætatis septuagesimo septimo defunctus, & tamen, quod Suetonius testatur, cibi minimi, & vini parcissimus fuit. Plato annis octoginta vixit sobriè prandendo, numquam cenando, Hermodicus fractis planè viribus, & à phthisi graviter infestatus, sobrià di età centesimum annum, De- D tum ultra uncias quatuordecim non admisit, seu quarmocritus & Hippocrates centefimum quintum an-

virtute nobilissimi. Hilarion etsi natura tener, etsi annis plurimis numquam pranderit, etsi quotidie solam cenulam eamque tenuissimam sumpserit, ad annum tamen octogesimum quartum vivedo pervenit. Eamdem ferè metam vite contigerunt Augustinus & Hieronymus; Paphnutius, Macarius, Franciscus de Paulâ annos nonaginta nati obierunt. Antonius ad annum vitæ centesimum, Vdalricus Patavinus Episcopus ad centesimum quintum pervixit. Simeon Stylites centum & decem, Paulus I. centum & tredecim t, Arfe-+ Ali ajii, fenius & Romualdus centum & viginti annis inter vivos egerunt, rigidissimis, perpetuis jejuniis. Cesso reci-

Vide partem tare illustria nomina; neque hîc catalogum texam.

1. Rojarum, Hoc alibi explicatius docemus. Non satis exemplorosa 11.9. rum? Quid egemus testibus?

226

tis bone que habitudinis partem invenies. Atque si meis sermo- A His cedones & gulones, & manducones annum vistame interrogo, qua ratione Hippocrates annum vistame interrogo, qua ratione Hippocrates annum vistamentiam, Matrem centesimum quintum, Galenus centesimum vigesi- dunna centesimum vi mum vitæ fit affecutes? Num epulando & potitando, mum vitæ fit affecutes? Num epulando & potitando, qui partingo de le imparimento esta de la companya de la an potius abstinendo & jejunando? Iejunarunt reverà strenue. De Galeno constat, cum nil crudi, nil fru- ut aliqui Auum aut pomorum comedisse, de mensa semper bus plan furrexiste non expleta fame, quod divus Hierony-separate mus triduano jejunio præponit. Hippocrates præce-mi san ptionum suarum observantissimus, abstinentia incre- dans adibili ad illud ævi pertigit. Atqui sii jejunarunt non attiju. Christo, non cælo, sed valetudini & vitæ productiori. Zeno Citticus, Suidâteste, obiit nonagenarius, cibo Suida mi subinde aded abstinens, dum inedia deficeret. Hinc 148.366. vetus illud verbum : Zenone continentior. Obiit morborum expers, & sanus perpetuo propter summam vi-Aus frugalitatem & patsimoniam.
Sapiens & divinus Plato ad Dionis cognatos, te-

ste Tullio, epistolium scripsit, cui verba hæc inse- Cie. Lall ruit . Nullo modo placuit bis in die saurum fieri. Tustul Hinc Timotheus Platonis amicus dicere folebat: Ce- quaft. nare apud Platonem adeò non offendit valetudinem, ut quis altero etiam die apud eumdem possit convivam agere, interim nec caput nec stomachum sentiat gravatiorem. Hæc sapientum erat cena, eáque de die unica, quæ nec somnum nec antelucana studia impe-

Nec aliter Masinissa Rex Numidiæ vitam instituit; qui semel dumtaxat de die comedit, idque sine condimentis & pulmentis, quod etiam nonagenarius obfervavit: &, quod Frontinus memorat, plerumque Fronta. Hans aut obambulans in castris antetabernaculum 4. Streep prandere solitus est. Haud aliter Rex Ponti Mithrida- 6.3. tes jam senex ad sumendum cibum non accubuit, nec assedit, sed stetit: hac ipså statione testatus, se id obiter ac breviter facturum, quod plurimi ad prolixas horas facerent summa industrià.

5. III.

Ic forsan obducas : Hæc olim facta jam pervetustæ veritatis sunt: deinde in regionibus alio sole calentibus, ubi aura falubrior, cibatus longè alius & præstantior. Nos aquilonen habitamus, & frigidam Germaniam : quid miri nos illis esse paullulum voraciores? Audio. Ergo ad nostrum avum, & ad homines nobis non ignotos veniamus.

Ante annos non multos Ludovicus Cornarus Venetus ad annum pæne centesimum sanus, valens ac vegetus, ætatem duxit hac diætå. Per annos plurimos die solido ultra offulam, panis frustillum, & ovum unicum, nil edulii libavit, seu quod idem est, ad dimensum quotidie vixit duodecim cibi unciis, in po-• tam partem è mensurà vini. Hac tam constanti & sonum attigerunt victûs parsimonia.

bria vivendi ratione id assecutus est, ut anno ætatis

Hos multum superarunt à Christiana religione ac octogesimo sanissimus, & velut juvenis ad omne corporis exercitium ellet vegetissimus; anno nonagelimo quinto publicis typis mandanda scripsit etiam tunc vivacissimus senex

Reverà vires Abstinentia nec capimus, nec credimus, sed nec eas experiri audemus, animalia in nostram perniciem tam timida quam voracia. Sed frufra ego fim, & risui me propinem, si his talibus persuadere velim, ut cibum ad dimensum capiant, & lisin diem duodecim unciis victitent, potum ad libellam unciarum quatuordecim examinent : Non hoc ago, sed virtutem ac vim jejunii explicare cogito.

In quem finem illud testimonii non omiserim. summæ auctoritatis & illustrissimi nominis mihi falsus est, se in Italia graviter sebriisse : singulis verò die- van tali bus & quidem totis non nisi offulam unam è pane, da, jus

quindecim.

medicorum justu în corporis refectionem accepitle. A neat supplicii. Bonum est bene pasci, bonum est non cum lautissimè haberetur, ovum unicum accessisse. Ita intra dies quatuordecim febris omnis evanuit, nullis aliis pharmacis, quam fame, admotis, Famem recusat tolerare febris; nam potius hospitium suum

deserit, quam ut esurire discat.

Idem asseruit de seipso vir illustris & perquemeruditus, è cujus ore hoc testimonium excepi: Maligna me febris, ajebat, terribili affultu invaferat, & videbatur captivum suum milere ac diu vexatura. Ego salubrioris confilii certus in famem obstinavi, & triduo toto non tantum comedi, quantum modica scutella contineat. Ita febri nervos omnes incidi. Nam illa elapso hoc triduo velut umbra fugax evanuit. Hinc ars Medicinæ in Italia, ut dixi, omnes omnino morbos rectissime adoritur same ac inedia. Evo Neronis medicus suit, cui nomen Thessalus: hic ægris omnibus initio morbi triduanam inediam indixit. Rectè ac B salubriter. Sed o quanti sunt, qui ægrotare mallent

2.366

quam ita revalescere! Addo firmandis jam dicis. Plurimos ego ipfe novi, qui ad octogelimum, nonagelimum & phires annos produxerunt vitam, de quibus omnibus recte dicerur illud : Si eis longior fuisset mensa, brevior fuisset vita. Longiorem appello mensam, quæ ad lubitum appetentiæ cibum potúmque ingerit, quæ invitatiunculas ad bibendum crebriores habet, ubi effett & bibitur, quantum fatis eft, & plus quam fatis eft. Hæc mensam quidem longam, sed breven faciunt

Ante annos non multos, quod recentissime memi-ni, vir primi nominis, qui ad omnes, putem, Europæ principes Legatus ab Imperatore missus, demum san-ctioribus consissis in animum inductis, in minimam Societatem I E s v cooptatus est: sed hospitem secum cadduxit infestam podagram, quod unum pæne à religioso vitæ genere absterruerat. Sed ubi unum alterumve annum inter religio sos homines brevi mensa, tenui salino, jusculis & olusculis caepit vivere, delicara podagra tam curti victus impatiens valedixit, aut si rediit, quasi furtive ac vellicatim id fecit. Dum hæc chartis mandarem, etiamnum Romæ vixit vir iste religiolus, mihi familiar Timè notus, cujus & litteras est monstrare. Nimirum febris & podagra, sed & omnes morbi aliò migrare malunt, & procul exulare, quam inediam tolerare. Confirmo dicta.

5. IV.

Vdovicus Granatensis apprime pius & disertus scriptor, libro quem Devotioni consecravit, rem miriffimam simul & testatissimam enarrans : Dum hæc scribo, inquit, vir quidam in Italia chingra & D podagrâ bis terque miser, nam & ceterorum cannium membrorum usu destitutus erat. Hic ab insidiatore hoste loco tutiore deprehensus in turrim abreptus est. In hoc carcere victus illi quotidianus fuit parcissima panis buccella, & aliquid tepidæ fœtentis aquæ. En omnis mensæ apparatus, panis arctus & aqua brevis. Quatuor annos his lautitiis vixit. Mutatis demum rebus ex alto ergastulo emissus est sanus, integer, sospes, vegetus, sine chiragrâ & podagrà, colore vultûs commendabili. Vivit etiamnum, teste Granatensi, vir iste quiturri & fami summas agit gratias; insuper flexis genibus, quotidianis precibus Deo supplicat pro il-lus incolumitate, qui sese in latebras sibi tam salutares conjecerat. Num ista credimus? Vix dubito. At interim bonum est re suâ ventrem non fraudare, suave est bene pasci, largiter obbibere. Quid hic aliud vociferer? Ite domum saturæ, ite capellæ, ite ; cuticulam mulcete, & curate, ut vobis bene sit, quidquid denique sequatur morbi, quidquid ab æternitate immi-

esurire, bonum est inediam omni accessu prohibere.

Observate, mi Lector, Gymnasium Patientia adi, Gymnasia & Pechium podagricum inspice, qui annis novem de-Patient cim specu abditus pane folo & fonte vixit, sed poda-parie 2.c. 2. gram omnem sie abstersit, ut ea in toram reliquam 1.3. vitam manferit expulla.

Atque bec. quæ narravimus, nil supra naturæ vires postulant. Si Danieles, si Anamam & Azariam, si Mitaelem, fi fimiles in exemplum abstinentia traxislem, estet non nemo qui clamaret. Hæc naturalia non sunt, hæc humanas vires excedunt.

Hoc igitur agamus ; Vos iph qui hæc legitis, homines vobis seligite notissimos, qui cibo portique, qui omni cupediarum genere abundant, qui delicare comedunt & copiose, qui nihil famis tolerant, quibus fütire nefas est hos ipsos inspicite. Ah, quam pauci horum ad septuages imum, quam longe pauciores ad octogesimum annum ætatem extrahunt? Labores iis vitam non rapium; edum bene, vestiuntar commodè, habitant laxe, cubant molliter, dormiunt fatis, vix quidquam laborant, recreationibus vacant perpetuis, & tamen rarissime sunt longevi. Contrà verò tot mil-lia pauperum, qui parcè comedunt, malè vestiuntur, anguste habitant, frato jacent rigido, non satis dormiunt, in continuis laboribus funt, proculomni recreatione agunt; & licet quotidianis sudoribus ac jejunis videantur exhausti, tamen sæpissime ad octogelimum, nonagelimum, centelimum annum, & ultra perveniunt.

5 V.

Bitinentia Medicina omnium tutissima, Subin-A de quæstio grandis nascitur : Quid sit medice vivere? Ac quæstionem non illepida suppetit narra-tiuncula: Pyrrhiniculus Vasco iter fecit peregre. Hanc Barlandus ferus vesper satigatum ad tabernam inopem deduxit. in dialogis, Apponta est cenula, sed canni ex parte olitoria, meris de inferiorie herbis composita. Cui tamen vinum additum, sed di- Germania lutissimum, & à quo nulla sanè intemperies cerebro oppidis. metuenda. Ita cibus, panis, potus, omnia quam parcif-sime subministrata. Vbi sinem habuit hæc cena, quæ pæne principio caruit, ingeniosus diversitor cauponem ad se accersens: Obsecro te, inquit, medicum mihi voca. Mox caupo : Ecquid malum, inquit, in agresti viculo poscis medicum? Hoc genus hominum nobis hic ignotum. Cui subridens hospes: Num, o bone, teipfum ignoras? Cenam mihi planè medicam apposuiste Agnosco valetudini câ re insigniter consultum. Vt igitur merces operæ respondeat, cape medici non cauponis pretium

Menla sobria, medicina omnium præstantissima. Menla sobria me-Hoc omnino medicè est vivere. Quâ in re nonnum-dicina quam belluæ plus quam homo sapiunt. Ser pens cum omnium senectus gravior obrevit, ut vetustam pellem exuat, præstan-diebus pluribus jejunat. Leo & lupus nimium saturi, tissima, ut morbum caveant, medicè vivunt, vix quidquam gustant. Ita vel à brutis animantibus humana cruditur gula. O gula vitiorum janua, Adami ruina, valetudinis fovea, vitæ rapina, Esau præcipitium, Israëlitarum interitus, mortalium violenta & Tava nimis domina! Iure indignatur Satyricus:

quanta est gula, qua sibi totos Ponit apros, animal propter convivia natum! Pæna tamen præsens, cum tu deponis amictus Turgidus, & crudum pavonem in balnea portas.

Hinc subit a mortes; at que intestata senectus. Quali verò, inquit, non satis possit farciri venter, nisi Servillius apri mensis inferantur integri †. Hoc tamé boni habet Rullus, Pli-gula, præsentem secum adducit pænā. Cùm cibi plus nim lib 8. æquo ingeruntur, remanent crudi & indigefti. Ita fto- nat shift. c.

Iuvenal: Salat. v. 140.

aut cubitu edomanda est je unis.

37.2.34.

- machus nimium factus pavonum, gallinarum, capo- A num, anatum, alierumque avium cupedias nondum digestas ad balnea a, ad sphæristerium, aut etiam ad lectum b defert. Hinc varia creditates, hinc frequentes gothi hie c- lectum deterririne variations. Horum omnium maabo ventre lorum una epularum ingurgitatio est caussa.

lauatar. Ergo, si abigendus sit canis, ostendendus et lapis; b Acibo sa- si despumet olla, subtrahendus ignis; si recalciret tin expert equus, minuendus ei pastus; si male obtemperet caro,

Ecquid amplius egemus testibus? Cui abstinens est, ister novili.

Ecquid ampinus egentus tater Abstinentia. Quid
e Eccli c. adjicies vitam : Est fantatis mater Abstinentia. Quid ergo formidamus famem exiguam, qui cenam aduuri fumus æternam? Quid jejunia horremus, qui deliciis palcemur immortalibus? Satiabimur, cum apparuerit gloria Domini.

CAPVT VI.

Iejunium nobile ac Spartanum omnis cibi condimentum.

A N n a v s Seneca eruditionis princeps, idea morum aobilissima, non solum alios abstinere docuit, sed & ipse abstinuit, & longe severais quam docendo suasit. Habuit Seneca inter amicos hominem opulentum & delicatum, Equitem Romanum Lucilium, ad quem plerasque omnes epistolarum misit. Huic viro abstinentiam sæpiùs inculcans: Tecumipse dispicias, inquit, quid sit noessarium, quid supervacuum. Præceptio prorfus aurea : Necessitatem attendere, non voluptatem. Si legem hanc orbis servaret, nemini deesset quod sufficeret. Sed efficacies monens, imò & præcipiens Seneca : Ceterum, inquit, aded mihiplacet tentare animi tui sirmitatem, ut ex pracepto mageorum virorum tibi quoque precipiam : Imerponas aliquot dies, quibus contentus minimo ac vilisimo cibo , dura atque horrida veste, dicas tibi : Hoc eft, quod timelatur ? Hoc fecuti funt, qui om? nibus mensibus paupertatem imitati, ne umquam expavescerent, quod sape didicissent. Hoc triduo & quatriduo fer, interdum pluribus diebus, ut non lusus sit, sed experimentum. Tunc mihi crede, Lucili, exultabis dupondio t fatur. Non est tamen, quare tu multum tilofacere videaris: facies enim quod multa millia servorum, quod multa millia pauperum faciunt. Illo nomine te suffice, quod facies no coactus. Tam facile tibi erit illud pati semper, quam aliquando experiri. Habeamus aqua, habeamus polentă, & Iovi ipși de felicitate controversiam faciamus.

An non Seneca jejuniorum & famis encomiastes, qui suis auditoribus panem atrum sobriamque hydriam commendans : Quid magni est, inquit, mi Lucili, fi oftrea & boleros, si perdices & capos, si meleagridas & phafia-nos, si testudines peltatas , si Castorum caudas, si unsorum un-gulas, si cerebrum Iovis non desideres? Tunc mihi rem magnam feceris, si penem nigrum ac sordidum non rejeceris : si tibi ipse persuaseris, herbas & olera non peceri solum crescere, sed & homini, si denique parvo contentus esse didiceris. Temperantiam, quam docuit, Annæus exercuit.

Ælianus refert Epicurum Gargettium dicere fo-Var. bif. c. litum : Nihil ei satis est, cui parum non est satis † : Si mihi sit offula, si sit hydriola, vel ipsum cælum provocem contrà, vel ipfi Lovi infultem. Hunc abstinentiæ & inediæ amorem philosophis sola persuasit ratio. Nos fundamentis firmioribus nitimur & sanctioribus. Et hactenus quidem disseruimus, jejunium valetudinis unicum & princeps esse præsidium.jejunium pharmacorum omnium esse pharmacum. Nos contrà objicimus; sit sanè pharmacum, sed hem quam amarum est & acerbum! Huic objectioni respondendum: Ajo igitur : Iejunium ciborum omnium condimentum est. Atque de hoc porrò loquemur.

Te rationum numero, nec testium hic opusest; experientia mile testes, mille rationes. Exempli gratiâ:qui sabbato cenam omirtit, ei Dominico die cibus incredibiliter sapit : si pridie lautius cenasset, voluptas illa neutiquam tam fuavis accideret. Suave cibi condimentum est jejunium.

Illud tamen hic observandum : Qui post severius aut diuturnius je unium in ventre lupum gerit, & ar-denter esurit, attendat ne præcipitet, sed sentius edat, alioqui noxam incurret : quod jam fuprà monuimus. Ideo qui mugientem sentit stomachum, fibi ipse dicat: Heus lente, ne propera, ne tuburcinare, ne præcipita; cibus tibi non rapietur : quæso te, non raptim, non cursim edas, sicut canis è Nilo bibit. Tantòtibi magis conducent cibi, tantóque fapient melius, quan-B to comederis lentius. Heus lente lente.

Ita suaviter comeditur & salubriter. Salubrem effi- Que chi cit cibum, rectè illum madere ac commolere; suavem reddit, cenâ sæpiùs abstinere. Nam quod veteri verbo dant, dicimus : Esurienti sapit mel. Nec mellitatantum esurientis palato grata sunt, sed & panis avenaceus cibum inhianti jucundior est, quam homini jam saturo artolagana, panis saccarites, scitamenta mellita, nebulæ dulciariæ, tragemata selectissima. Fames & jejunium

cibi condimentum suavissimum. Deinde philosophia nos docet, omne quod recipi- Et que tur, per modum recipientis recipi. Explico dictum. furem. Ægroto proponuntur fercula delicata, optime cocta, saporis eximii, primæ commendationis, cupediæselectæ, vel ipsissuperis non fastidiendæ; non tamen lapiuntægroto, nauseatillas, rejicit, & vellibare oculis reculat. Cur obsecto? Fauces, lingua, gustarus ægri corruptus & succo pessimo infectus est. Hinc nihil sapit. En, minimè deliciæ, sed modus recipientis dessi; hine oblatos cibos æger fastidit & amovet. Contralignarius aut ferrarius faber, valens operarius, offam exoculatam, Gus consectum, avenam coctam, tucetum crassum, artobamma cerasinum, avide nec sinevoluprate comedit, scutellas digito everrit, quem lambit, & pæne prærodit; hoc unum deesse cibo videtur, quòd pluribus ægrè sufficiat. Volupsas igitur non tam in ci- Cibi no bo & potu, quam in eo saucium sloco est, quem transit cibus & potus. Et hac folà ratione verum centeo ut. effatum : Quod sapit, nutrit. Ceteroqui in millealiis falsissimum est. Innumera sunt, quæ sapiant, sed non solum non nutriant, sed etiam inquinent & perdante Sed videte hie sapientissimam Dei providentiam,

qui sinceriorem edendi voluptatem posuit in fame, abstinentia, & jejunio. Hinc esfatum Salomonis: Anima saturgta calcabit savum : & anima esuriens amarum pro dulci supret. Homo satur non solum nauseat, sed & calcaddiciae Ecat delicias. Exemplo id declaremus.

9. II.

M Emini, cum ante annos complures in patricia domo rideret Hymenæus nuptiali convivio, & omnia plausibus exsonarent; hic nemo domesticorum non epulis fartus largiter vino maduit. Inter domesticos ancillarum una nescio quid fastidii ostenderat, dentibus & manu feriantibus. Iuffa ferculis appo sitis non parcere, hilarius die geniali comesse; sedilla excusans negavit quidquam appetere. Interrogata quid demum edulii præ ceteris mallet, aut quid se-cundæ mensæ vellet? Hoc, inquit, mihi jucundum soret, mensam cum discis evertere. Ita prorsus anima saturata calcat favum, mel desipit muri melle distento. Haud aliter nos, cum saturi sumus, loquimur. Est qui dicet : Vellem hunc cibum nunquam libassem, vellem parcius bibissem, vellem ingesta omnia viam per os

Senec. epist. 18. ml.; anie med.

assibus, non totis duobus cruciferis.

Senec. epift. pag. 641.

Ælian.l.4.

13. mihi pag.153. † Vel; cui sufficient.

relegerent. Ita favum calcamus, cum cibis oppleti su- A majoribus deliciis suit quam aliis vinum Thasium aut mus. Iejunium cibi condimentum optimum.

Voluptas igitur in ore, & in meliori dispositione organorum, non in cibo, non in coci manu sita est: organotum, non refert quale fit opfonium vel qua arte, quo caca-ho coquatur, fed quibus faucibus, quo palato recipia-tur. Hine laboratori panis ater, & olus infulfum plus fapit, quam homini otiofo & deliciis farto gallina vel capus altilis lacte & fimila faginatus. Quando enim non laborat, nec famem expectat. Quanto major edendi necessitas, tanto major voluptas. Hoc in ipfis etiam fummatibus est videre.

Darius Rex Perfarum ab Alexandro Macedone pralio victus & fugatus, maximam è fugâ fitim contraxerat. Hine aquam turbidam in galeâ propinatam tantâ voluptate bibit, ut fassus sit, se omni vitâ suaculul. vius numquam bibisse. Quia scilicet, Cicerone teste,

Tuft. quaft. numquam fitiens bibit.

Rex Artaxerxes, ut Plutarchus memorat, cum in præcipiti fugå commeatum omnem perdidisset, panem hordeaceum, & aridas ficus pauculas appetentià tantâ comedit, ut diceret : Dii boni, cujulmodi voluptatis hac usque inexpertus fui? Quia scilicet numquam esuriens comedit.

Rex Ptolemæus longis itineribus Ægyptum peragrans in pauperem casam divertere coactus est. Hic panis niger & crassius in cenæ caput appositus. Rea avidè comedens: Numquam, ait, suaviorem cibum Sumpsi. Fames scilicet & jejunium cibi condimentum

est suavissimum.

Dionisius Siciliæ tyrannus cocum ad se accersens graviùs stomachari cœpit, quòd in pridiana cena vix ulli missus sapuissent, utique cocorum negligentià id accidisse. Cocus non sine sale ingeniosus: Si sas conjectare, inquit, optime regum, facile addivinaverim, quid defuerit; aromata, ni fallor, defiderata funt. Quid ais: inquit rex, num culina nostra non satis habet aromatum? Sanè, ait cocus, non satis atomatum Spat-tanorum. Aromata Spartana sunt, Labor & Fames. Nam Spartani non priùs accumbunt, quam laborave-rint & esurire cœperint. Hinc illud Græcorum: Fames præter seipsam alia quoque reddit dulcia. Ergo Spartana Hispaniarum, Indiarum, & Sinarum aromata omnia longe procellunt.

N Sueviæ ctenobio notifillo ricos. In infimili causa evocans: Heus, inquit, magister Ia-N Sueviæ cœnobio notiffimo Abbas ad se cocum ne, querelæ de te graves sparguntur. Neque unus tan-tum è meo semulitio affirmat cibos negligentius paratos menlæ inferri, cum tamen inculina nec adipis, nec fatinæ, nec aromatis ulla fit penutia. He cocus fimplici animofitate: Admodum Reverende Domine, inquit, licétne loqui? Licet; loquere, ait Antifies.

Mox Ianus magifter: Quid multis hic opus? ait, fit incentire and incoming the company of the company queruli nebulones nimium sunt saturi: esuriant, & aliter sentient. Nimirum ubi Spartana desunt aromata; ibi omnis cibo deest gratia, Hinc illi opulenti & fastidiosi homines, qui plerumque prandium cenámque adeunt velut jam pransi & cenati, tot gulæ irrita-mentis egent: adsint necesse est oliva, capparis, sinapi, embamma, oxygarum, intinctus, diversi generis acetum; tot insuper condimentis, tot jusculis, tot sci-tamentis, tot sorbitunculis est opus ad proritandum os, ut denique famis aliquid sentiat, quæcibum per

guttur artificio deceptum trajiciat. Turrisimum est ventris sui mensuram non nosse. Ideo Diogenes: Quam multis, inquit, non indigeo! Spartano aromate a bundabat; famem in promptu habebat. Socrates ab eadem re dives dicere solebat : Optimum condimentum Fames. Hinc illi gelida fontana in

Tom. II.

Falernum; Socratici potus condimentum fuerat si-tis. Hinc adagium natum Latinis: Famí, crudæ fabæ saccharum sapiunt. Piper, cariophyllum, zingi-ber, nux odorata, unguentaria, cinnamum, melioris notæ sunt aromata: super omnia jejunium & ab-

Philosophos veteres rectè hac de re sensisse Am-mianus Marcellinus testis accedens: Constantinus Imperator, inquit, publicè numquam excreavit, numquam nares emunxit. Hic à Persarum exercitu cæsus & in fugam actus, ab anu panisfragmen accepit, quod tragemata & bellaría omnia fuperare vifum. In prom-

ptu caulla: numquam sic esuriit.

Theodosius Imperator in venatum profectus, cum famulitium Palatinum huc illuc sparsum animadverteret, venatoriæ fatigationi se subducens, ad monachi tugurium divertit hospes ignotus. Monachus multa satagens sui penoris promus condus, ut apponeret quidquid domus pretiosi conderet, panem accontest palatinus discontestation pretios conderet. to atque oleo maceratum mense intulti adjunctà hy-dria Esuries & æstus Cæsarem secera vidum. Com-edit igitur bibitque largius. Fame strique sedatà Theodosius: Vere, inquit, assimo tibi, Pater, numquam me in palatio meo tanta cum voluptate sumplisse cibum. Condimentum cibi suavissimum, fames

Sed hujus assertionis testem sisto, cui nemo facilè contradixerit. Hebræus Psaltes de penore cælesti disserens: Cibavit eos, inquie ex adipe frumenti, & de pe- Psal. 80. tra melle saturavit eos. Num mella stillarunt è rupe? 2,17. Nusquam id affirmat sacra pagina. Nam e petrà Moses solam edexit aquam; de scaturigine mellea, mentio nulla. Aqua sluxit è silice, sed quia fatigatis & fiti Ionfectis hæc aqua opportunissime scatu-riit, ideo hæc merum mel, Falernum merum videbatur. Aromata Spartana nobilissima, Iejunium cibi condifientum optimum paqua recens in siti potus gratissimus.

9. IV.

Ec tantum cibi, sed & somni condimentum est Iejunium jejunium. Id quidem non negaverim, homines est somni naturæ calidioris, si dormiant incenati, plerumque pe-condimé-jus dormire; his tamen jejunium non penitus sugiendum, sed mitigatiùs assumendum : edant aliquid, bibant aliquid, sed parte notabili minus quam alias edisfent aut bibissent, & non tantum somno non care-but, see eum multo tranquilliorem habebunt. At vero illi, qui naturæ funt humidioris, nec viscerum æstu laborant, his jejunium somnos conciliabit quietissimos. Optime Basilius : Gravatus venter, inquit, non solum ad cursum, sed etiam ad somnum ineptus est. Nec mirum : In hominis adeò saturati ventre quatuor elemesta digla-diantur: hine turbati r somnus aut insomnia. Alii qui aut modice cenant, aut, si copiosiùs, urgente same ce-nant, ii suaviter dormiunt. Quod Ecclesiastes aperte afferens : Dulcis eft, inquit, fomnus operanti, five parum, fi- Ecclef c. 5 ve multum comedat : saturitas autem divitis non sinit eum v. tr dormire. Quod confirmans Siractics: Quam sufficiens Ecclise. 31.

est, inquit, homini erudito vinum eximum! & in dornien.

do non laborabis ab illo, & non senties dolorem. Somnus sani- vinum attais in homine parco, do non set usque in mane, & anima il graco consilus cum ipso delectabitur. Vii citharcedus, qui chelyu sextu abest, aut testudinem habet digitis suis bellissime respon- hoe sensu: dentem, ea plurimum delectatur: contra si instrus @ nam susmentum illud musicum tractatu sit inhabile, si si-sucra si instrus @ nam susmentum illud musicum tractatu sit inhabile, si si-sucra si des discordent, si collum gracile nimis, si ventet homini an nimis sit crassus, sidicen animum abjicit tractan, siam exigual di sides: ira spiritus in homine cum corpus habitat siam exigual sobrium, leve, cibis non oppletum, agile, paratum, promptum-

Promptumque, eo multum oblectatur : at verò fi la paullatim plurimum vitæ demitur, quod Mortis nancifcatur corpus intemperans, madidum, grates, efcis infertrum, falcidum, fomniculofum, vehe
Atqui nihil in orbe pretiofius tempore. Aurum & menter affligitur: hîc labor opinis molestus, cena non suavis, somnus non placidus est, hie turbata omnia.

Hoc pluri-Novi ego homines religiosos, quibus sæpissimè cemum quo-tidiana penula est, post quam non lavantur manus, qui ab horâ noctis nona usque ad quartam matutinam, qua surgendum, une latere une codémque tenore, sopore perientia. numquam interrupto dormiunt suavissimè, & anima cum ipfis delectatur & jucundum est mane quærere, Num septem horæ jam præterierunt?

Itaque abstinentia & jejunium non tantum cibi, sed etiam fomni condimentum est optimum. Qui legitimam cibi potusque voluptatem quærit, aromata Spartana semper in promptu habeat; Labor & Fames omnia condiunt. Eluriamus nunc paullulum, ut sa-

tiemur æternum.

CAPVT VIL

Iejunium, temporis, opum, & boni nominis grande auctarium.

ERBVM erat vetus, ut Gellius testatur: Sæpe etiam est olitor valde opportuna locutus. Epi-Noct. Attics curus philosophus apud nos sequiores same non optime audit; senem ab horto nominamus, in hortis sæpius velut in scholadocuerit: quidquid sit, Epicuri scripta multum habent eruditionis ac sapiențiæ, & ad virtutem non languide trahunt. Affiduus est Seneca in hujus Philosophi dictis laudandis. Ad rem interrogatus Epicurus quo artificio faci-lè quis ditesceret? In hune modum respondit: Non si præsentibus adjeceris, sed si usum ac necessitatem tibi persuasam circumcideris; non enim augendæ C. funt facultates, sed minuendæ cupiditates. Idem di-810baus ser. cendum in Iejunii & Abstinentiæ caussâ. Nonadden-dum escæ, sed detrahendum appetentiæ: os circumcidendum est. Parsimonia nobile vectigal, imperium in gulam, prædives victoria: qui os & appetentiam noverit substringere, paucis contentus vivet. Cur comededi libido strenuè coercenda sit, caussas aliquot exposimus. Proxima dissertatio monstravit jejunium ciborum omnium. imò & fomni, fuaviffimum effe condimentum. Progredimur, oftenfuri jejunium non temporis solum, reiomnium pretiosissimæ, sed & opum ac famæ magnum esse aucharium. Qui abftinentiam non horret, multum temporis la ratur, pecunias & nomen auget. Rechissime ille, quem dixi, philosophus ab horto dixit: Volenti ditescere non funt augendæ opes, sed minuendæ cupiditates. Detrahe mensæ, & addes tempori, facultatibus, famæ ac nomini. De his hoc capite loquemur.

6. I.

Issertationis fundamentum statuo illud erudito-1) rum pronuntiatum: Tantò longior est vita, quă-tò brevior est somnus. Nam vita est vigilia. In excubiis standum, dum vivitur. Somnus, imago & frater mortis. Si cernant oculi duos aliquos fimul jacentes, mortuum & dormientem, vix quidquam discriminis observant. Qui dormit, post aliquantum temporis evigilabit: interim dum dormivit, non propriè vixit. Vita est vigilia. Quò igitur minus dormitur, plus vivitur: brevior somnus, longior vita. Sed ulterius. Mensa referta, cena plena, simposia larga somnum exigunt prolixum. A fimili res patet. Quò luculentior culinæ focus, quò plura parantur fercula, cò co-piosior fumus ; ita quò liberaliùs estur ac bibitur, cò diutiùs dormitur; plus cibi, plus vaporum, plus somni.

Atqui niĥil in orbe pretiosius tempore. Aurum & gemmæ tempori collatæ, viles quisquilæ sunt. Homo mihi benevolus ditare me potest, tempus perditu restitueremon potest, rapere potest. Thesaurus tempo- Thesaurus ris thefaurorum omnium fummus. Innumeri homines tempo cetera non pelfimi, sed ob tempus malè impensum ad thesa tribunal summum pessime stabunt, ii præsertim, qui omn tot horas, tot dies, tot hebdomades, tot menses, tot fummi etiam amos aut nihil agendo, aut malè agendo veluti per jocum combusserunt. Omnes etiam minimastemporis particulas sollicitè colligamus, uti aurifices auri scobem, aut seminæ, quæ fila ducut aurea. Si damnatorum alicui orbis terrarum aureus, & oceanus balfamo plenus donaretur, quid, putatis, hac divitiarum mole mercari cuperet? Vnica dumtaxat horulam, qua posset impetrare Dei gratia. Et nos tor horas, tot dies stolidissime combutimus. Tempus inæstimabilis the saurus. Cur ergo recusemus cenæ aliquid aut somno demere, ut the faur u hunc temporis augeamus? Ita plerique priscorum Patru secere, ut vitain redderent longiorem, cenulam & somnú voluerunt este breviorem.

Basilius Magnus, Theologus & Orator disertissimus, ut parciùs dormiret, semper humi dormiit, stratóque tam rigido somnum largiorem exclusit, & quia diem incredibili temperantia traduxit, noctes plurimas studiis aut precibus pervigilavit. Ita & Antonius Magnus totas non rarò noctes inter colloquia cum Deo non fine voluptate consumpsit. Hoc ideo facilius potuit, quia semel tantum de die, nec ante solis obitum, corpus pane, sale & aqua refecit. Quod de illo testatur Athanasius, Sic alii quamplurimi egerunt.

Quâ ratione, obsecro, Augustinus, Hieronymus, alii, tot libros posteritati consecrare potuissent, nis scriptioni & noctem impendere voluissent? ut autem hoc commodius possent, aut jejumre, aut parcissime cenare non refugerunt. Plenus venter non studet li-benter; ferie de Tomnum quærit. Novem Hieronymi Tomos manibus versamus, iis quæ perierunt, non censis. Nil scribere potuisset Hieronymus, nisi jejunare ipli & vigilare familiarissimum, imò quotidianum fuillet. Hie sacer scriptor id minime dissimulans : Ex toto orbe, inquit, huc venitur Bethlehemum. Ezechielem cœpi exponere; vix finiam. Nulla enim hora, nullum momentum est, ex quo non fratrum occurramus turbis. Omnes cum Hieronymo loqui, omnes illum videre cupiebant. Quomodo ergo tam multum scripsit, qui ab occupationibus aliis nil otii habuit? Fatetur ipse noctem his lucubrationibus affignatam. Enimverò largius cenare, & fomno li-beralius indulgere, funt vicinissima; alterum ab altero vix aveili potest. Malè autem vigilabit, pessimè lucubrabit, qui lautius cenaverit.

Augustinus, quamvis in disputationibus & colloquiis frequens, quamvis in concionibus ad populum habendis affiduus (uti olim Episcopi erant) Præsulis tamen officium sic administravit, perinde si nihil scripfisset; nihilominus tam multa scripsit, perinde si hoc unum fecisset. Hinc decem grandiores Tomosposteris reliquit: plurima temporum injuriæ diripuerunt. Et quomodo tandem inter tot tantásque occupationes tam multa litteris confignare potuit? aut frugaliffimè cenavit, aut cena penitus abstinuit: hinc lucubrationes nocturnæ longiores, hinc eruditæ vigiliæ, hinc divinæ ad lampadem scriptiones: Quod dies negavit, nox dedit.

Gregorius Magnus, Antistes summuslicet continuis pæne morbis conflictaretur, plurima tamen feripfit, quia & abstinentissimus fuit, & vigilantissimus. Consuetus illi cibus legumina erat, & quavis pedibus

Vita eft vigilia.

diis affidue inhærebat.

Ita Thomas Aquinas Theologiæ Phœbus, non ultra quinquaginta annos propagavit vitam, & tamen septemdecim Tomos conscripsit, quos æternitati di-

Alphonsus Tostatus Abulensis Præsul quadraginfun anno ta tantum annos in vivis fuit, & tamen tredecim ingentia volumina scripsit, eruditionis varietate, ut illud

elogiiacceperit: Hic stupor est mundi, qui scibile discutit omne.

ifera Vene-Hi tales viri non diu in mensa persedere, non diu in , Colo- lecto hærere poterant, qui potuerunt tam multa scripa1612. bere, tot occupationibus aliis satisfacere. Et consideret quis labores istos, præcipuè Tostati, dicet: Hi viri, si corum lucubrationes & occupationes ceteras spectemus, nec comedisse videntur, nec dormisse; adeò multum laborarunt. Ita breviore somno longio- B rem sibi fecerunt vitam, & copiosiorem doctrinam.

Experientia loquitur, illud, quod quis die toto invenire nequit meditando, horis antelucanis, secundâ, tertià, quartà matutina facilè indagari. Has autem horas minime salutant ii, qui laute cenant, liberaliter obbibunt, corpus cibo potúque farciunt. Horâ septi-

mâ matutinâ, vel octavâ, vel etiam nonâ, - cum clarum manè fenestras

Intrat, & angustas extendit lumine rimas, plumeâ calidaque tumba etiamnum jacent sepulti. Hîc cogitationes sublimiores exulant, hîc eruditio &

sapientia plerumque domi non sunt.

Nec illud hîc tacendum, quod reverà offentionis est & pessimi exempli. Sunt multi, præserrim homines opulentiores, fomni confueti tam amantes, ut perfuaderi nequeant, vel in anno ferael tantum maturius lectum deserere, & horâ sextâ die Parasceves concioni se sistere. Prô dedecus! Hominem Christianum C in Christi patientis gratiam nec vel simplici solum vice somno aliquid velle demere. Frigidissime Christiane, quid ais? Totà nocte illà, & plunoas, pro te vi-gilavit Christus, & tu non possis nec una quidem horulà vigilare pro ipso, & cum ipso. Tot tamque acer bi cruciatus Christi non tanti apud nos valeant, ut pauculis diebus minus comelle, minusque dormire sufti-

Iam dixi: Lautior cena, logior somnus, brevior vita, sunt cojuctissima. Vivere vis prolixius? minus dormi.

§ II.

Abstinen- S Ed non tantum extendit vitam abstinentia, sed trimonioru gurgites devoratis ac comsumptis ædibus feccrunt proterviam! Homini gulofo nihil sufficit: prædia & fundos abligurit, grandes reverà balos, & post tantam ingluviem magis esurit, nec clamare, desi-D nit, Affer, affer. Homo frugi & abstinens paucissimis contentus, non difficulter invenit, quo ventri filentium" persuadeat. Abstinentia saluberrimum parsimonie genus. Hominem gulosum aut potulentum rarò videas nus. riominem guiorum aut potareta divitem. Salomon ejus rei certiffimus: Oui diligit epulas, inquit, in egestate erit. Qui amat vinum, & pinquia, non ditabitur. Hinc ab eodem monita; Noli effe in conviviu potatorum, nec in comessationibus eorum, qui carnes ad vescendum conferunt: quia vacantes potibus, & dantes symbola, consumentur, & vestietur pannis dormitatio. Somnolenti & potatores ad inopiam rediguntur; dormitatio vestes laceras, comessatio crumenam vacuam in præmium offert. Nam quod in ærariolum esset recondendum, in ganeam effunditur. Abstinentiæ vectigal am-Abstinetia plissimum.

Nec vitam solum & pecuniam, sed & samam honestissamentis amplificat abstinentia. Homo Tom. II.

insstere nequiret, nihilominus vigiliis, precibus, stu-A abstinens & sobrius etiam hosti pretiosus. Homo patinis & poculis confecratus, vilis est etiam amicissimis. Pessimi nominis, nigerrimæ samæ est, dici de aliquo: Calicum traho est, duns dumtaxat Deas ex omni numero Deorum novit, quas & sacrificiis colit, Eduliam & Potinam.

Monitus est Iulius Cæsar, quem Senatoriæ manus in curià confoderunt, ut sibi à clandestinis insidiatoribus caveret. Non timeo, ajebat, crasses, rubicundos, obefos, sed pallidos & macilentos. Non erravit judicio. Tales fuerunt Brutus & Cassius, qui Cæsarem occiderunt. Mensarum assecla, patinarum catillo vix umquam præclari aliquid aut ardui conabitor. Nam qui calicibus student epotandis, homines remissi & socordes funt; quid boni aut magni ab eis speres? Homo temperatus & jejunii cultor pecuniam & fama auget.

Romanæ conditores historiæ, Livium, Sallustium, Tacitum evolve, & quod afferimus, credes tot eruditis testibus. Nimirum Roma quamdiu Temperantiæ, Iejunii, Abstinentiæ civilis leges servavio omnium gentium victrix & domina fuit alias post alias regiones & provincias in fuam potestatem redegit, orbem terrarum expugnavit: dum Curii & Fabricii homines nobilissimi pulmenta, rapas, olera; son tantum in mensam admiserunt, sed ea ipsi sua etiam manu severunt, res Romana præclarissimè sterit; ubi comessationes & cenarum luxus graffari cœpit, priora omnia dilabi, ruere, ac pessum ire cœperunt. Nulla salus luxui: Intemperantia & gula regnorum eversio.

§. 111.

P Ari planè modo religiosi cœtus propagatisunt. Quamdiu inillis suus stetit abstinentia honor, dum jejuniorum dies religiosè culti, quamdiu potationes & Symposia inter eos nulla, tamdiu salva omnia. Vbi verò esuriales dies paullatim aut aboliti, aut imminuti, vel remissius observati: cum caliculi in cenis, & extra illas obambulare, cum madidum vitrum aut stannum ultrò citróque commeare, cum propinationes & invitatiunculæ admirti, cum Bromius reciprocus, cum Vesperæ in tricliniis aut in latebris ad Lyæi aram cantari; mox meditationes, disciplina, lectiones & precationes facræ aut or itti aut curari perfunctorie coeperunt: successit silentio loquacitas, laboriotiofitas, vigiliis somnolentia, jejuniis temulentia, virtuti vitium. Ira Vara Vibiam sequitur. Inspice bene instituta cœnobia, & castas jejunioru leges, & illæsum Abstinctiæ regnu invenies:esuritur & sititur,cum mos vetus ant sacræ sanctiones jubent. Habent etiamnum sanctissimi viri religiosæ vitæ principes, discipulos abstinetiæ observantissimos. Veneratio, horu est imitatio.

Ad dissertationis caputredeo. Quisquis vult prolixiùs vivere, non detrectet parciùs dormire. Qui autem detrahere vult somno, priùs detrahataribo. Hic rerum ordo est. O qualis vita, cujus pars potior edendo & dormiendo confumitur ! Hîc meritò possim magnatum mensas in jus vocare, quæ prandium & cenam subinde sociant, atque prandii tempus in cenæ horam extedunt. Tales, ait Augustinus, funt omnes ebrio- Aug. to. 10. fi, quorum prandia ufque ad noctem ducuntur, quorum cenas ferm. 231. is quorum prania ujque au nottem autumu, quorum temas de tempore Lucifer videt. Memini ego ante, annos quinquaginta mini pagprandiis interesse, quæ ad tertiam, quartam, aut etiam 376. quintam vespertinam producebantur damnabili exeplo. Num adhuc his moribus vivitur, ut epilogus prandii fiat exordium cenæ? De illis conviviis & symposiis nihil hîc dicam, quæ diem noctémque solidam, imò quæ biduum subinde triduúmve totum, potatione non interrupta continuantur. Simile quid Se- seneci 1. 4. neca damnans: Quibus nullum, inquit, intervallum, Natur. quo interquiescerent, datum est, sed prandia cenis usque in quest. c. lucem perductis ngesta sunt. Numquid ad hanc pecu-ussimo.

V 2 dum

2,20,0

De Iejunio. Lib. I. Cap. VIII.

Iambi ve-

os fatigemus?

Filii bominum usquequo gravi corde? Cur tantum gulæ permittimus, ut in bestias degeneremus? Recte hic priscorum monitum instillo: Pfal.4.v.3.

Oportet esse ut vivas, non vivere ut edas: Da corpori quod susseit, non quod petit.

Sen. epift. 8. Ad rem sapientissime monet Seneca : Miserest, qui stomachi sui mensuram nescit. Nec miser solum, sed & insanus est, qui ignorat, quem cibi portisque ingerendismem faciat. Quidque editur & bibitur, non ad voluptatis, sed ad rationis libram examinandum. Sciat unufquifque stomachi sui mensuram; discat ab experientià, quantum alimoniæ in prandium, quantum in cenam sussiciat, nec ultrà quidquam appe-tentia saliacissima permittat. Et ita veluti ad dimensum edat & bibat. Hac ratione vitam, pecuniam & famam augebit. Annæi verbe differtationem finio : Hanc ergo fanam & falubrem formam vita tenere memento, ut corporitantum indulgeas, quantum bon valetudini satis est. Durius tractandum est, ne anime male pareat.

CAPVT VIII.

Iejunium, piarum exercitationum omnium adjumentum maximum.

A Polo GI veteris eruditanarratio hæc est: Fi-cedula per silvas i er fecerat; hic fortè conspi-cata turdum labruscæ insidentem, amaras ac degeneres baccas vellicantem. Visum est hoc ficedulæ infulfum nimis & aridum jentaculum. Mortatur igitur fratrem, & suaviter compellans: Mi turde, inquit, quid invia tesqua incolis? quid arbores infecuedas vellis? desere intelix hoc fruticetum, & unà mecum, si placet, iter ingredere; in regionem longe opimiorem te ducam, ubi ficus & uvæ, ubi omne genus edulieabune dè suppetat. Persuaderi se turdus haud ægrè passus, labruscæ valedicens, ducem suum hilariter secutus est. Pervenerunt demum tam ficedula quam turdus in terram fecundis arboribus felicissimam. Insulas fortunatas dixeris. Et videbatur locus promissa superare: nec enim quidquam deerat, quod ad gulæ votum defiderari poterat. Cum autem turdus curiofior circumspiceret, & hic quidem aves non ignotas virgis viscatis misere pendere, veluti in crucem suffixas, illic multò plures retium insidiis captas, alias alibi è fallaci fune pendulas, quasdam etiam fisso baculo implexas, aut decipula clausas cerneret, mox alas sugæ parans: Vale, inquit, vale, ô mea ficedula, vale, vale cum tuis deliciis; ego labruscas vellere, imò esurire malo, quàm in tantis vitæ periculis mensam accumbere delicatissimam, Inciniat qui vult, non ego: recum epuletur, qui mortem amat. Mihi potior est tenuis victus, sed tu-tus, quàm dapes plurimæ, exquilitissimæ, quas Mors

Quisquis non pericula solim, sed mala præsentissima, que cibi potulque intemperantem ulum comitantur, seriò considerat, cum Turdo liberrimè proclamat: Malo decies, malo centies, malo millies ine-diam & famem pati, quàm selectissimis dapibus me farcire, & valetudine lædere, vitam præcidere, tempus perdere, opes minuere, incolume famam corrumpere. Capite superiori diximus: Qui cupit diu vivere, no cupiat diu dormire. Vita est vigilia; vivere & no vigilare, pars mortis est. Qui autem vult aliquid somno subducere, debet priùs cibo. Hinc nostra coclusio: Iejunium temporis grande auctarium: nec solum temporis, sed & pecuniæ ac nominis, ut suprà demonstratum est. Nunc porrò eundum, & conclusioni priori hæc

dum saginam natissumus? Num Deus eò nos condidit, ut exuto homine boves induamus, qui dies noctésque totas ad præsepe plenum vel pingue pratum
os satioenus? gitat, jejunare discat. Sacris exercitiis omnibus jeju-thati nium & abstinentia subsidii adfert plurimum. Quod menum jam diductius exponendum.

9. I.

Erenum cælum & ferenum caput in eo conyeniunt; si vapores terræ non ascendant & aërem turbent, cælum serenatur, & lætam exporrigit from Human tem. Humana intelligentia in se spectata, ad meditan intelligentia dum, ad studendum, ad orandum semper expedita tia at in est; quia verò corpus tam inæqualis est valetudinis, ditan hine modò plumbeum, grave atque oneratum, modò ettere agile, exoneratum, & leve est. Eam ob rem spiritus ta; con corporis inquilinus plurimum aut juvatur, aut impe-veron ditur bona malave corporis constitutione. Notissimum: Plenus venter non orat, non studet, non laborat, non meditatur libenter. Homo fatur & cibis fartus ad garriendum, fabulandum, ridendum, otiandum, dormiendu multò est aprior, quàm ad precandum, legendum, commentandum. O bone Deus, quàmmon subtiles aut sublimes cogitationes parit corpus escâ meróque æstuans! Ab avi prædatorià id luculentum. Si falco bene pastus est, ad aucupium ineptus est. Vodatu ardeam non assequetur, non transcendet, non configer: gravatus est cibo, non esurit, ideo nec prædam petit. Hoc tale aucupandi genus esurialis dies præcedat necesse est, alioqui nihil agitur, & omnis perit venatica voluptas: ita prorfus homo, si abstinentiam oderit & jejunium, in sublime sese non attollet, divina & cælestia cogitando non penetrabit, eum Deo & Angelis non sæpe colloquetur; onus corporis eum detrahit, sarcina escaria illum impedit: saturitas dejicit, quem in altum evexisset inedia. Ecclesia re-Stiffime canit: Qui corporali je junio vitia comprimi, mentem elevas, virtuten largiris & pramia.

Vates Heraus Moses facturus audientiam in calo, & cum ipso Numine collocuturus, quadraginta esuriales dies veluti pervigilium præmisit, ita demum ad divinum colloquium admiffus eft. Elias ad fecretum cum Deo sermonemadmittendus, dies itidem quadraginta jejunio & inedià traduxit, perinde si præceptum illi suisset è cælo: Elia, vide ut quam maxime fobrius & jejunus venias fermocinaturus cum Deo. Ita Eliæ hilaria fuerunt hydriæ, falernum è fonte publico, & panis subcinericius. Et ambulavit in for- 3. Rust titudine cibi illius quadraginta diebus & quadraginta nocti- v.8.03 bus,usque ad montem Dei Horeb. Cumque venisset illuc, mansit in spelunca. Et ecce sermo Domini ad eum. Sobrios amat famulos Deus; neque solis precibus, nec eleemolynis

folis, sed & jejunis vult coli. Sic Šara jugulatis septem maritis septies vidua, superius cubiculum ingressa, tribus diebus & tribus nosti- Tela, bus non manducavit, neque bibit; sed in oratione persistens v.10.61 cum lacrymis deprecabatur Deum. Et quod petiit, impetravit.

Primus, non optimus rex Hebræorum Saul moturus arma in Philistæos, universæ plebi jejunium indixit: Maledictus vir, ait, qui comederit panem usque ad ve- 1. Ryth sperum. Et non manducavit universus populus panem: idque v.34 tam strictà religione, ut cum in saltu publicum mel flueret, seséque oculis transeuntium venderet, nemo ausus sit vel digitum eo tinctum lambere.

Ita David Saule filióque Ionatha militiæ cæsis jejunavit cum omnibus, quos fecum duxerat, militibus: Et planxerunt, & fleverunt, & jejunaverunt usque ad velperam super Saul, & super Ionathan, & super populum Domini- 1. Parola Idem obsequii genus præstiterunt mortuis Galaadi- 10.1/14 tæ, & diebus septem je unia perseverarunt.

De Iejunio Lib. I. Cap. VIII.

Itacum Bethuliam urbem Holofernes dux Aslyrius oblidione gravi premeret, expugnationis sua de-uido e4. finatione certus ; elamavit omnis populus ad Dominum in-fantia magna, & humiliaverunt animas suas in jejunis & orationibus, iph & mulieres eorum. Opportunissime sem-per precationi jungitur jejunium. Tanto enim esti-cacius orationi os panditur, quanto religiosius cibo

Hîc compendium fumme profuturum paucis traonio cu dere non pigebit. Quisquis à Deo quidpiam impeditoly trandi certus petere inflicuit, is orationem non incomotter leemofynam & Abstinentiam. Impetrabit certiffimo milden qued rogaverit, nisi forsan divinus honor abnuat, aut roganti expediat non audiri. Rem oculis subjicio, &

adactiones apto.

§. II.

Vm necessitas nos premit, plenissimis buccis so- B fpiratori Deo vota nuncupamus : fed hæc ejus generis plerumque sunt vota, quæ solum marsupium nonnihil vulnerent. Exempli gratia: Vovemus sta-tuam templo, aut ceream imaginem nostræ statuæ æquilibrem, aut frontale vel vestem sacrificam aræ, aut certi numeri sacrificia, aut peregrinationem sacram, quam sæpius dixeris recreationem. Atque hæc talia promittimus exoluturos, fi voti compotes fia? mus. Ita in votis concipiendis ferè solam concutimus crumenam. Mi Christiane, teipsum offer Numini, sacrifica teipfum hac formula; voces præibo.

Domine I Es v, ego in angustiis deprehensus tribus minimum diebus, etsi non continuis, jejunabo. Sex aut septem diebus psalmos pœnitentia seriptos recitabo. In eleemosynam novem philippeos, aut slorenos, aut saltem octodecim sestertios dabo. Hæc vota hominem ipsum immolant, & divinæ voluntati sub-Oratio cu jiciunt. Nimirum Deus sacrificium integrum, seu holocaustum, exigit; quod reverâ hî Mt. cum orationi jungimus eleemosynam & jejunium. Oracio submissa modt lacor Deo subjicit; Eleemosyna facultates & pecunian;
megrum. Iejunium corpus. Ita totus homo conditori suo immolatur, cum animus & corpus, & fortunæ, bonáque illius exteriora in hostiam ponuntur.

Hæ preces funt arratæ, hæ Deum expugnant, quæ animum orando, corpus jejunando, divitias erogando mactant. Ita vovendum, ita postulandum : repulsam non seret, qui triplicem hanc Rhetoricæ partem calluerit. Quod Chylostomus expendens: Oratio, inquit, sine jejunio, miles sine gladio. Quid loculos emungis?

quid ære plectis erumenam, si caro petulans & à jeju-niis eximia in veticas ruit libidines? Bona est oratio, sed cum ejunio & eleemosynà. Tres sunt Rhetorice partes, ut dixi. Vis persuadere dictione ? nullani neglige.

Quotiescumque Deus tam in lege prisca quam no- D additu est va res maximas rogandus erat, orationi semper additum je unium. Quod è facris paginis luculentissimum ti in pri- fiet. Cum Ifraelitæ in Beniamitas pugnarent, cofultus est Deus, quis populi ducem ageret? Divinà voce deou no-lectus est Iudas. Oraculo divino confirmati in hostem animose iverunt. Nihilominus post exordium tam auspicatum, viginti duo millia Israelitarum in prælio sunt cesi. Sed visum est instaurare prælium majoribus copiis, animis erectioribus. Et ut principium à Deo ducerent, priùs ad orationis domum alcenderunt, orarunt & sleverunt coram Domino usque ad nodem. Atque ut nihil inconsultò agerent interrogàrunt denud, num repetenda fint arma in Beniamitas. Respondit oraculum : Ite, ascendite, certate. Hoc julsu crectissimus Israelis populus in aciem progressus est. Verum Beniamitæ iterum tanta in illos cæde bacchati sunt, ut decem & octo millia bellicosorum

militum mactaverint. Tertium igitur ad orationis domum conveniunt, neque jam precibus tantum & la-crymis agunt, sed & jejuniis, lejunaveruntque die illo us- tuaic.c. 20. que ad vesperam. O viri, noc initio factum oportuit. 0.25. Bona est oratio, non ingratæ sunt lacrymæ, sed jejuniis conjunctæ. Ad conflictus principium oraftis : re-&è. Orationem lacrymis etiam commendastis: optimè. Sed jejunium omifistis : hoc malè. Deum ergo consuluerunt denuò, quid faciendum, sum arma ponenda, num refumenda, & pugnandum? Et respondit Dominus : Ascendite, cras enim tradam eos in manus ve- Ibid. 28.6 stras. Ascenderunt, viderunt, vicerunt. Nam ho-35. stium eo die viginti quinque millia & centum ceci-

Tanti fuit orationi & lacrymis junxisse jejunium. Videte, obsecço, ô Israelitæ, ô Christiani, quantam vim precibus & sletibus addat Abstinentia, Holocaustum vult Deus, & totius hominis oblationem, hoc est, animi, corporis, & facultatum victimam. Miles sine gladio, oratio sine jejunio. Sed dicta confirmo.

9. III.

M Oabitæ & Ammonitæ grandes exercitus con-tra Regem Iosaphat duxerunt. Rex autem, ut Regum chronicon testatur, totum se contulit ad rogan_ 2. Paval e. dum Dominum, & predicavit je unium universo Iuda. Vi-20.v.3. Aoriam Rex Iosaphat obtinuit incredibilem, & quidem fine sanguine suorum. Hostiles copiæ in semetipfas verfæ mutuis fese vulneribus conciderunt,& omnis latè regio cadaveribus oppleta est, nee superfuit quisquam, qui necem evaderet, Spolia nec triduo qui-16id. v.25. dem auferri potuerunt ob prædæ magnitudinem. Oratio abstinentiæ A jejunio junda expugnat & vincit. Miles sine gladio, oracio sine jejunio.

Sic Efeller regina populi sui proximum interitum animadvertens, precibus eum & jejuniis servavit. Iudæi omnes necandi erant. Decretum Regis in omnium ipforum jugulum jam sereptum, jam promulgatum, jam affixum erat. Gladius & laqueus citabat omnes. Hie Esther Mardochæum cognatum cohortata, ut extremis malis mederetur : Vade, inquit, & congrega om- Efther c.4. nes Iud.cos,quos in Sufan repereris, & orate pro me. Non come-2.16. datis, & non bibatis tribus dielus , & Mbus nocillus : & ego cum ancillis meis pariter jejunabo.Mox Hebræi omnes revixerunt, decretum regium est antiquatum, gladius & laqueus Hebræis imminens adversarios necavit; inversa sunt omnia. O Iudær Estheri vestræ gratias agite, quæ vobis veluti concionatrix non preces solum, sed & siduanum jejunium indixit, & destinatissimæ neci eripuit. Nec alios tantum compulit ad jejunium optima regina, sed & ipsa cum gynæceo suo viriliter jejunavit. His nempe armis, precibus, eleemosyna, & jejunio expugnatur summus Monarcha: cedit Deus trigeminæ huic catepultæ. Verissimum Chrylostomi: Miles finegladio, orario fine jejunio. Idem in Republica.

Christiana est cernere. Carolus Magnus Imperator, Reginone teste, cum Regino ! 2. adversus Avares moveret ad flumen Anisum, toti ex- bift. ercitui triduanum jejunium promulgari jussit, & feli-citer pugnavit. Sie Otho Imperator cum Vngaris pvinieb. i. conflicturus, teste Witichindos totis castris jejunium 3 bist. præcepit. Sic & Zeno Imperator, ut Nicephorus me-Nicephorus morat; eligendo Archiepifcopo Constantinopolitano quadraginta dierum jejunium edixit. Veterem hi-kis. e. 18. ftoriam omnem recense, & pasiim deprehendes semper juncum precibus jejunium, cum aut gravior necessitas urgeret, aut quidpiam magni momenti à Deo petendum. Oratio & abstinentia geminæ sunt forores ad celi portam notifsimæ, ingrediuntur libere, nec supplicant custodibus. Ita clarisime Iuditha vidua: Scitote, inquit, quoniam exaudiet Dominus preces tudiche. 4.

Charlot.

vestras, si manentes permanseritis in jejunis & orationibis, A rma mortis, Christianus armiger, bellator Dominicus montis Orationi in conspectu Dominic. Iejunium piorum exercitiorum mebit. Mala tempora facit nobis contemptus Dei, temporum sumo, omnium adjumentum maximum, præcipuè orationis. Oranti & cum eleemosynarum largitate jejunanti panditur cælum, gratulantur Superi, annuit Deus.

IV.

Petr. Chry-Sol. Ser. 41. 42.43. mier segg.

P Etrus Chryfologus de Abstinentiæ ac Misericordiæ mixtura tam erudite ac pie, quam sapientet bi pag. 110. & venuste: Abstinentia, inquit, est hominis prima medicina, sed ad plenam curam misericordie requirit exp nsas. Iejunium singulari cultu evellit vitia, eradicat crimina, ad frufine inite- dus bonos agrum parat & mentis & corporis. lejunium est Sanctitatis hostia, Sacrificium castitatis, Sed sine Misericordia incento ad incenso non potest ad divinum conspectum in odorem suavitadivinum conspectat tis ascendere. lejunium virtutum navu portat saestum vita; non ascen- lucrum salutis advectat. Iejunium nobis aperit celum, jejunium nos intrometit ad Deum; sed nisi tunc affuerit nobis Mi-Sericordia nostrarum patrona caussarum, qui de innocentia B constare non possumus, de venia securi non erimus.

Oratione, mifericor-

Vt autem probe noverimus ab Abstinentia & Misericordià orationem separari non posse, summéque necessarium esse jejunii, precum, & eleemosynarum nexum ac consensum, idem Chrysologus hae addens: Tria funt, inquit, tria, fratres, per que ftat fides, conftat dedevotio, manet virtus: Oratio, lejunium, Misericordia. Quod des, costar oratio pulsat, impetrat jejunium, misericordia accipit. Orddevotio & tio, mifericordia, jejunium, funt hac tria unum, dant hac fimanet vir. bi inuicem vitam. Est namque crationis anima sejunium: je-tus. junii vita misericordia est. Hac nemo rescindat: nesciunt separari. Horum qui unum habet, & fimul ista non habet, nihil habet. Ergo qui orat, jejunet; qui jejunat, misereatur: audiat petentem, qui petens optat audiri: auditum Dei aperit sibi, qui suum supplicanti non claudit auditum. Iejunium jejunator intelligat, esurientem sentiat, qui vult Deum sentire, quod esurit:misereatur qui misericordiam sperat: pietatem qui quarit, faciat : qui prastari sibi vult, prastet. Improbus petitor est,. qui, quod aliis negat, sibi postulat. Homo, esto tibi misericordia forma: fic quomodo vis, quantum vis, quam citò vis, mifericordiam tibi fieri, tam citò alii, tantum, taliter, ipse miserere. Ergo oratio, mifericordia, jejunium, sint unum patrocinium pro nobis ad Deum, pra nobis hec advocatio sint una, una hec pro nobis oratio sit triformis. Hec sunt, fratres, hec sunt, que tenent cali arcem, qua fecretum Dei judicis pulfant, qua ante tribunal Christi caussas humani generis exequantur, que injustorum petunt indulgentiam, reorum veniam promerentur. Hec cui in celestibus assistunt, ipse non subsistit in terru: hac cum teneant in ealestibus principatum, in teris rerun summam moderantur; hac regunt prospera, hac adver-sa propellunt, vitia extinguunt ista, virtutes ista succendunt, hac reddunt casta corpora, corda pura; hac pacem membris, mentibus dant quietem, humanos ista sensus, scholam faciunt disciplina: per hac in templum Dei poetora humana con-surgunt, hac hominem prastant Angelum, homini deit atis de-ferum hac honorem. Hint est, quod sit horum suffragio Moses Deus, or ad triumphos suos militare sibi omnia mandat elementa: jubet mare discedere, durari undas, profunda siccari, calum pluere, dat frumenta, ventos spargere cogit carnes, noctem plendore solis illustrat, solom nubis temperat velamento, petram percutit, ut de recenti vulnere frigida sitientibus det sluenta, prinnes dat terris legem celi, scribit vita normam, figit terminos disciplina. Per hac Elias nescit mortem, relinquit rerras, calos intrat, commoratur Angelis, convivit Deo, & terrenus hospes supernas possidet mansiones. Per ista Ioannes sit Angelus in carne, celeflis in terra, & auditu, vifu, tactu, totam folus capit, tenet, complectitur Trinitatem. Et nos fratres a volumus Mofi gloria, Elia vita, Ioannis virtatibus, omnium Sandorum meritis applicari, infiftamus orationi, vacemus jejunio, misericordia serviamus: qui in his vixerit, qui per ista fuerit communitus, jacuta peccati, diaboli tola, mundi machinas, vitiorum cuneos, mala carnis, voluptatum taqueos,

mebit. Mala tempora jacu noop contemptu perdidimus, jejuniu con elecucio curfus non facit. Quod ergo contemptu perdidimus, jejuniu con elecucio quiramus, animas nostras jejuniis immolemus, quia nibil est billostu Acres nostimus, probante Prophetà, cum quot Deo prashantius offerre possimus, probante Prophetà, cum prellin quad Deo prassamina office positive contribulatus: cor con- Plata dicir: Sacrificium Deo spiritus contribulatus: cor con- Plata tritum & humiliatum Deus non spernit. Homo offer Deo valg. animam tuam, & offer oblationem jejunii, ut fit pura hostia, facrificium fanctum, viven victima, que & tibi maneat, & data fit Deo. Hoc qui non dederit Deo, excusatus non erit, quia se daturus, non potest se non habere. Sed accepta ut sint ifta, misericornia subsequatur.

CAPVT IX.

Iejunium fatisfactio pro peccatis, expiationis facrificium.

PRVDENTIVS poëta Christianus avo vereri senarios satis teretes de abstinentium je uniis feripsit. Metri specimen damus:

Adefto caftis, Chrifte, parsimoniis, lejuniorum dum litamus victimani: Nil hoc profecto purius mysterio, Quo fibra cordis expiatur lividi, Intemperata quo domantur viscera,

· Hinc subjugarur luxlis & turpis gula, Vini atque fo ni degener focordia, Libido fordens, inverecundus lepos, Varixque pestes lauguidorum sensuim Parcam subact a disciplinam sentiunt.

Frenentur ergo corporum cupidines: Dictorum rationem addens: Sicut aqua præfocatur nois ignis, inquit, & ficult ad folem nix liquefcit, fic noxas let. delet jejunium, si blanda semper misceatur largitas. Bona est Tob. Gil oratio cum jejunio, & eleemofyna. Ille profecto lymphas v.8. apportat extinguendo delictorum incendio, qui animum oratione, co pus jejunio, crumenam eleemolyna purgat. Quantum piis exercitiis omnibus à jejunio accedat adjumenti, superiori dissertatione diximus. Meminille hîc oportet, nos etiamnum in parte primâ versari, & caussas, cur jejunandum sit, exponere. Prioribus allatis hanc quoque jung imus, lejunium satufactio propeccaris: quod paullo uberius explicandum.

6. I. Arfensis Paulus suos adtolerandum animans: St 1-Times sustinebimus, inquit, & conregnabimus. Hic forsan v.14, Festus aliquis proconsul vociferetur: Quid dies, Paule? Allena infanis; multa te littera ad infania convertunt. Num Chri- 4,24 sti cruciatibus addendi funt nostri? Num opus redemptionis nostræ non multò quam plenissimum fuit? Num Christus non satis tormentorum pertulit? Quid Ibid vil dicis, Paule? infanis. Non infanio, optime Feste, fed verita- 1. Timal tis & Tobrietatis verba loquor. Si sustinebimus & conregnabi- v.11. mus. Et luculentiùs seipsum explicans Paulus: Adimpleo, colosainquit, ea, que dessim passonum Christi in carne meà. Chris v.24 stus Servatoris munus multo quam perfectissime obivit; mors Christi, gazophylacium infiniti pretii & in-exhaustum est. Nihilominus vult Servator amantis fimus, ut ad gazophylacium istud mendicemus, & Elmi quod inde nobis liberaliffime donatur, in usum noquod inde nobis liberaliffime donatur, in ulum nom le flatible. Arum trahamus. Perinde si quis amicorum suorum Christal non infimo trecentos donet philippeos, e a tamen le- in fe un ge, ut eos ipsemet domum referat. Sed gravor, ait ami- i un fe us, da servum, qui portet. Cur nolim hoc, inquit iste, iam ni interior de la cur certæ mihi causiæ sunt. Si argenteum hoc donum tuis mihil ferre manibus detre des, erit qui ferat promptifimus. Ita Christus tot dolorum parientissimus donat, fita-painus, men compatimur, st & congloriscemur, si adimplemus ca, damass

stiani patiendo Christi patientis ac crucisini similes acparinty stat. † Rome cap. 8. v.17.

piosa Christi Domini redemptio, copiosissima, sed ils qui redimi volunt, ils qui compati non recusant, qui cupiunt sanari.

Apposite Bonaventura : Deus, inquit, spiritum curat, nt medicus sgrum corpus. Plerumque prima medici præ-ceptio est. Abstineat æger vino, omni genere pomi, his & his cibis. Altera: Evacuetur corpus, subtrahatur fanguis. Ita Christius principio : Vade, inquit, & jam amplius noli peccare. Ingemisce ac dole de præteritis, ab-fine commissis. Sequitur venæ sectio: Peccata tua elcemosvnis redime; fluat aurea vel argentea marsupii vena. Pecuniam alienam invalisti? restitue. Famam alienam rapuisti? restitue. Alia forsan nocumenta intulisti ? restitue, & compensa. Quia igitur peccatis liberaliter condonatis, ut omnes Theologi sentiunt, pœnæ aliquid luendum restat, abstinentia, jejuniis, & similibus piamentis hæ pænæ commodissimè persolvuntur. E facris Bibliis id clarum. Adulterii & homicidii peccatum liberalissimè condonatum est regi Hesancie. bræo Davidi. Nathan pronuntiat : Dominus transfulit lius, qui natus est tibi, morte morietur. Quid hoc ais, Na-than? si veniam siabet noxa, cur dependenda est poena noxa debita? Christiani propheta Theologi remita discernunt : Peccati culpam condonat Deus, non temporariam omnem pæna, sed solum æternam. Quemadmodum & ipse rex David Absaloni filio fraternam cædem condonans: Revertatur, inquit, in domum suani, sed faciem meam non videat. Ita dimifit culpam, non omnem omnino pænam. Duo hæc Culpa & væna in peccatis omnibus, velut duo vermiculi in pomo delitescint. Condonată culpă non pariter condonatur pœ-na. Hinc satisfactio à Deo de omni etiam levi noxâ delitellit, exigitur: nam & capillus suam umbram habet. Ad satisfactionem istam & poenam expendendam res op-portunissima prorsus Abstinentia & Iejunium. Hune vulneri hoc malagma convenientis im um, huic vene-

no hoc antidotum adversatur probatissimum. Peccata quidem & omnis generis noxæ, seu noxa rum pænæ precibus & eleemofynis avertuntur, ma-STin 1,2. xime tamen jejunio. Quod Aquinas Theologus affirmate docens: Cum ejunium, inquit, ad culparum deletionem & cohibitionem, & ad mentis in firitualia elevationem valeat,&c.Iejunium præcipue voluntarium nulla lege imperatum pro delictis satisfacit. Hinc non inerudite dicitur ; Voluntaria vel unius vesperæ inedia plus noxarum tollit, quam pænæ gravissimæ in orbe altero. Hebræus Psaltes seipsum hoc nomine solatus: Voluntarie, inquit, sacrificabo tibi : non ignarus victimas

hasce voluntarias tibi esse gratissimas. Fit nonnumquam, ut homo minime frugi sic ære alieno se involvat, ut demum solvendo non sic adsunt. D creditores, & involant bona, supelle Cilem foro Terutario vendendam ejiciunt, si quid ceterorum est, par-tiuntur, & (veteri verbo) secant. Aliquid accipiunt finguli, sed exiguum, neutiquam satisfit singulis. Quod si debitor ad rem fuisset attentior, potuisset ipse paullatim & quotidiana, tametti valde modica, solutione suissele nominibus suaviter expedire. Noluit, neglexit: habeat damnum, quod amavit.

Dum in orbe hoc degimus, nova quotidie nomina contrahimus, nifi ea novis quotidie industriis expungamus, in labyrinthum horribilem incidemus, opprimemur are alieno, denique solvendo non erimus. Si modò in rem nostram velimus sapere, debita multa jejuniis paucis valemus folvere. At nos hæremus, differimus, trepidamus, denique nolumus. Creditor suo tempore nil dissimulabit, & vel obolum, vel novissimum quadrantem exiget.

Cum ergo Deum tripliciter offendamus : Aut ho-

qua defunt passionum Christi in carne nostra. Ce- A noris ambitu, elatione, fastu, superbia; aut pecunia amore, avaritla, profusione, injust vià; aut carnis cupiditate, intemperantia, libidine, luxuria: Primo quide superbiæ malo medetur oratio: Alteri, pia liberalinium : quod duobus prioribus hoc nomine præstan- oratione tius est, quia orare non raro voluptatis aliquid habet, & eleemodase stipeme solos loculos aliquantulum emaciat; at ve- syoa me-ro jejunare corpus ipsum exercet & artigit, vix quid- dicamenquam suavitatis habet : hine orare & eleemosynas tum, erogare malumus quam inediam tolerare. Sed corte pharmacum præ ceteris omnibus convenientissimum est jejunium, quod noxas eluit & abolet felicissime, cum valetudinis grandi émolumento. At nos homines delicati & cuticulæ nimium amantes austeriuscu-

lum hoc remedium sane puerilter horrersus.

5. 11.

Vod si Deus homini charissimo faciat eligendi potestatem, malitne die uno cibis abstinere, aus unico pariter die in rogo inter ambienten ignem ardere ; an on homo tite subsatis cælo manibus cla-met : Mi amantissime Domine, vel insllies iterumque plus po-millies malo jejunare, quam horam unicam jacere in naru uni-slammis. Atqui superius diximus, unico jejunio præ- co jejunio fertim voluntario, plus poenarum tolli, quam pluribus tollitur, diebus inferno temporali. Temporalem voco infernum quam pluè pluribus miseris & calamitatibus accensum & conflatum velut balneum.

Patibulum nonnumquam aut supplicii locus ibi no tempo-statuitur, ubi homicidium, deprædatio, latrocinium est commission. Ita Deus cum satana egit. Immortalitatem ille nobis abstulit ad arborem : cadem illi de-nuo extorta & hobis restituta est ad arborem. Sic Pharao, qui Hebræos infantes aquis mersos suffocârat, & iple cu omni exercitu merlus aquis suffocatus est. Sic Aman Mardochæo crucem præaltam erexerat, in camdem ipsemet evectus sublime hoc ædificium sei-pso decoravit. Ita prorsus, cum plurima & gravissima peccata carnis nequitia commutat, æquisimum omnino cit, ut quod caro peccat, caro luat. Credibile eft nullo peccati genere tam variè, tam frequenter ac numerosè delingui, atque carnis effreni temeritate, præcipuè gula & libidine ; congruum igitur & necessarium est, ut, quod caro intemperantia & lasciuia pa-trat, id abstinentia & jejuniis expiet. Sit poenitentia modus ad delicti rationem Si caro deliravit, plectatur potius caro, quam spiritus aut crumena.

In hanc sententiam eruditè Gregorius: Qui à para- Greg.bo.16. dist gandio, inquit, per cibum cecidimus, laborare debemus, in la Evang. quantum possumus ut per abstinentiam resurgamus. Caro lata traxit ad culpam, assista reducat ad veniam. Possemus jejuniis jam supersedere, si jejunare voluissemus in paradifo. Eam ob caussam Gregorius Nazianzenus: Ieju-Naz. Orate, namus, inquit, quit non jejunavimus. Quod Ambro- in Pasch. faus confirmans : le mium, inquit, reconciliationis facri- Ambr. l. de

In cluibus Ninivitis res clarissima, Ninive urbs in-Ninive gens, amplissima, trium dierum iter complexa, si ur- urbstrium bem & suburbia commensi ad extremum ab extremo diesu iter lineam ducamus. Vrbs ergo ista in directo milliarium complexa seu leucarum erat viginti. Nam, ar Ptolemeus & Stra-est; bo asserunt, major & Babylone, & civitatibus ceteris omnibus fuit. Nihil hîc fidem superat, si muros urbis sic & Romæ, quos Aurelianus ampliavit, metiamur. Quinsai Quissai quoque urbs Tartarorum tridui continet iter, & am- urbs Tarplius. Hebræus Propheta Ionas Ninivem ingressus tarotum. obviam plebem terrere coepit his vocibus : Adhue qua- Ionee 3. draginta dies, & Ninive subvertetur, ni subversionem v.4.65. istam prævertat poenitentia. Et crediderunt viri Ninivita, & pradicaverunt jejunium. Censet Chrysostomus rigidum hoe jejunium tribus diebus ac noctibus du-

Time.

leter,

Tos.

nec pecudes quidquen cibi aut potus libârine, adeò ut ctiam infantibus in cunis hoc triduo fuerit lacte abstinendum. Triduanâ inediâ toleratâ jejunium qua-dragintadiale cœpit, Chrysostomi sensu, quo quidem tempore vesperi dumtaxat panis aliquid cum aquâ in alimentum admittebatur vitæ solum sustentandæ. Et vidit Deus opera eorum, & quisertus est super malités quam bcutus fuerat, ut faceret eis, & non fecit. Ninivitæ libidinum & gulæ flagitiis, aliisque magnæ varietatis sceleribus Deum gravissimè læserunt, & ad iram justissimam provocarunt: Gladium Deus arripuit puniturus scelera; at ubi civitas omnistam seriò jejunare cœpit, gladium Deus vaginæ reddidit. Tanti est pænitentia jejuniis stabilita. Ionas ipse mirabatur, tot tantaque flagitia tamecitò condonari. Iejunium ora or poten-tissimus, quidquid vult persuadet; jejunium, certè veniam tam celerem dandam Deo persuasit.

§. III.

Christiani Arrat scriptor illustrissimus Cæsar Baronius, an-in Palasti. No a Virginis partu millesimo centesimo vicesina jejunio mo quaro, Christianos in Palæstina cinctos à Sarace-incredibi-nis, Ninivitarum exemplo jejunium nemini detrectanlem obti-nuerūt vialimonia fuerit subtracta. Ita victoriam obținuerunt incredibilem. Namtria millia Christianorum, præcunte crucis labaro, contra Saracenorum quadraginta millia progressi sunt ad conslictum. Nec auxilium ex alto defuit. Nam cælettis sprendor sic exterruit hostes, ut catervatim fugerent. In fuga septem millia hostium cæsi, aquis quinque millia submersi. Illæsi ac sospites Christiani omnes redierunt. Iejunium pugnavit, jeju-Ambr fer nium vicit. Optime dixit Ambrofius : Nullum tamgrade Na- ve delictum est, quod non purgetur abstinentia, electros yns ex-

sali Domin. tinguatur.

Tempera-

2.15.

emitt et

Rex Achab scelere non uno insignis, demum res-3. Reg. c. 21. piscens, operuit cilicio carnen suam, jejunavitsue. Quo quidem pœnitentiæ cultu id effecit, ut Deus sibimet velut gratulatus non fine Achabi encomio dixerit ad Ibid. v.29. Eliam : Nonne vidisii humiliatum Achab coram me ? Igitur non inducam malum in diebus ejus. Acceptalisma pro pec-catis satisfactio jejunium, & gratissimum reconciliando Numini facrificium.

Et nonne ab omni avo damnara crapula, tempetia ab om - rantia laudata; illa ut malorum propè omnium caussa, ni evolau- hæc verò ut optima offensi Numinis placatio ? Crapulæ delictum contaminat, jugulat, ad inferes præci-pitat. Sedit populus manducare & bibere, & surrexerant lupula verò damnata. dere. De impuro lufu & inverecundo fermo est. Idcirv.6, 6 28. co adjungitur codem loci : Ceciderúntque in die illa quasi Dent. c. 32. trigini a millia hominum. Nimirum ineraffatus est dilectus, & recalcitravit: incrassatus, impinguatus, dilatatus, dereliquit Deum factorem suum, & necessit a Deo falucari fuo. Oblivio D miserimum) num in paradisum simus redituri. Ita hoc Dei imputanda crapulæ Nonne manét etiamnum se-pulchra concupiscentiæ, ubi sepultus est populus carnis avidus ? Nonne pro foribus ædium fenex Heli eliditur, in acie ipsius filii cadunt, in partu nurus expirat? Meruerat hoc domus facrificiorum carnalium . defraudatrix, gule dedita. Nonne propheta temere pastus, jejunii deserti pocham dedit leoni? Nonne apud inferos in divite convivia cruciantur; in paupere Abrahæ sinum premente jejunia recreantur? Nonne Anna conjux Eleane prophetam post jejunium & preces impetrat? Nonne Daniel post jejunium tri-dumum Babylonio regi fomnium explicat? Quis prandia jejunanti in fovea Danieli per Angelum parata nesciat ? Nonne leguiminibus & aqua pasti tres. principes Hebræi Babylonias fornaçes, rident intacti? Nónne Centurionis jojunantis preces, auditæ? Nónne Iosue precibus & jejuniis holtes debellas ? Nonne re-

taffe; ita quidem ut toto hoc tempore nec homines A gis Ezechiæ cilicia & jejunia Deum ipsi mirisce con-nec pecudes quidquen cibi aut potus libârine, adeò ciliârunt, & omnes hostium cuneos quantumcumque numerofos profligârunt ? Ie unium expiatio noxarum, & gratum superis sacrificium.

CAPVT X.

Iejunium præsenti hominis statui conbenientissimum.

SITATVM priscis effatum fuit : Sapientis vi-Etus faci is. Nam natura tam contenta est modico, ut non nemo faturetur, imò etiam inebrietur, fumo tamquam meraco vino. Quod testatur metrum: Nautica plebs titubat credas mera vina bibiffe,

Quódque bibit, Tabaci nil nisi funus erat. Chamæleon aura paleitur, cicadæ rore victitant, hi- Deferibit B rundines vermiculis & culicibus nutriuntur, Gangis hane bifi accolæ odore pomi vivere dicuntur. Natura paucis, lam opin paucissimis contenta. Et hoc in bonum honnins miri- llafinsia fice conducit. Cum enim in vitâ hac, penuria, paupertas, indigentia, inedia ubique fint obvia, potest etiam dzivilla pauperrimus quisque id annonæsibi convehese, quo in to He certe vitam tueatur. Natura paucissimis contenta. Nec dazerio, enim fames ambitiosa est; facile parabilem cibum non epili. 2.88 spernit; obviis delectatur.

Diximus abstinentiam & jejunium valetudini plu-rimum conducere, cibi & somni condimentum, pecuniæ ac famæ augmentum, spiritualium exercitationum adjumentum, noxarum antidotum esse. Nunc porrò imus oftensuri Iejunium huic nostro mortalitatis statui ese convenientissimum.

o §. I.

S I voluissemus in paradiso esse frugi, manus à furti-vo pomo temperare, noster vivendi status suisset omni voluptatum genere abundare. Sæpius hoc cogitandum; ut tanto Ediliùs in notitiam cæli deducamur. Nunc verò diuturni à paradifo exules sumus, vita omsis confecranda est poenitentia, pro floribus nascun-nientis turspinæ, lolio pascimur. Heu miserabilem lactu-mumb cam! Atqui hunc poenitentiæ statum nihil magis ad tu pou decet quam temperantia & jejunium. Cum Saulis tentes Hebræi regis subditi dominum Eum tumulo mandarent, diebus septem jejunarunt. Lugere & jejunare cognata funt.

Iudæos in Babylonia captivos hortabantur incolæ: Hymnum cantate nobis de canticis Sion. Iudæi contrà: Quomodo, inquiunt, cantabimus canticum Domini in terrà aliena? 0.3.04 Cantent ii, qui etiamnum habitant Hierosolyma; os nostrum non respondet fistulæ; animus ærumnis perditus odit & arcet lætitiam. Ita nos plane qui paradifo ejecti miserè vagamur in exilio, ignari (quod quidem tempore deliciis indulgere, symposiis interelse, conviviis vacare, alienum prorsus est à luctu hujus temporis. Voluptas in exilio, monstrum. Delicizin fletu, paradoxum; Pœnitentiam, lacrymas, abstinentiam hic rerum status sibi deposcit. In hortis Elysis fuavissime fonabant voces : Ex omni ligno paradifi come- Gen. Ca. de. Sed brevî secutum est fulmen: Comedes herbasterra. 1514.61 Insudore vultus tui vesceris pane tuo, donec revertaris inter- v.18,01 ram, de qua sumptus es, quia pulvis es, & in pulverem reverteris. Esurialis cibus, olera & herbæ.

Ideo illi qui Emper focos luculentos, culinas plenas, mensas opimas, ventrem infartum habent, jure merito interrogandi sunt: Heus vos, ô boni, num scitis, quâ in regione, quo in statu, quibus in studiis versemini? Etiamnum amonissima tempe vos incolere putatis? Fuistis in paradiso, non estis amplius; nunc eremum habitatis & horridam solitudinem.

Site i

lfai.t.12, indieilla ad fletum & ad planctum : & ecce gandium & la-9.12,13. titia,occidere vitulos, & jugulare arietes, comedere carnes, & bibere vinum. Si dimittetur iniquitas hac vobis, donec moriamini, dicit Dominus Deus exercituum.

Hæc cantilena quodam Iudæis occinebatur. Haud Du. 1.6. v. alia Christianis ingeruntur à Christo : Ve volis diviti-14625. bus, qui habetis confolationem vestram. Va vobis qui ridetis nunc,quia lugebitis & flebitis .V. e qui faturati estus,quia esurietis. Non egent hæc explicatione. Aperta, clara sunt satis. Væ opulentis, væ nugacibus, væ saturis ac temulentis.Væ iis omnibus qui cælum extra cælum sibi fabricant, qui bona sua recipiunt, dum vivunt, & quidquid adversi est, lasciva hilaritate concoquunt. Væbeatis extra beatitudinem æternam. Atqui væ istud in lege novâ plerumque inferos minatur.

Cumigitur væ illud mæstissimum non sobriis & jejunis, sed saturis & ebriosis, velut Damocli strictus B èsetà gladius immineat, quid est, quòd sobrietatem, jejunium, abstinentiam, occultis odiis insequimur? Adéone libet ad perniciem nostram desipere?

Solent opificum famuli cum ex urbibus in alias terras emigrant, fidicines & unà cadum cerevifià plenum solenni ceremonia præmittere, ut iter tantò hilariùs ingrediantur. Si pari modo mancipia ad triremes damnata, dum in via funt ad illos navales carceres, tympana fidiumque cantus ante se vellent præcedere? rem utique stultissimam & omnibus Democriti cachinnis exsibilandam facerent. Quid enim opus, ô miferi, tripudiis istis? triremibus jam jam affigemini, & patibulum vestrum inter choreas & plausus lubet accedere? Ita nos mortales ad triremes damnati fumus omnes, variè per transtra dispositi : terrificas subinde voces audimus : Remiga trifur, refniga, remiga. Neque à remo dimittimur, dum vita finiatur. Quamigi- C tur luculenta fatuitas est reos triremibus affixos splendide prandere, laute cenare, & bacchanalia velle viwere? Quid hoc agitis furiofi, laurf vis inter remigum fordes quæritis? Non hoc temporis, non loci eft. Laborandum & fudandum, abstinendum & jejunandum; hie vitæ nostræ status est. Mutatis vos & invertitis? Cavete, ne vobis olim occinatur illud: Filii recordare,quia recepisti bona in Vità tuâ.

§. II.

Vvat profectò hunc vitæ nostræ statum optimè intelligere. Intellexit eum vir sanctissimus è priscis Patribus Pior, qui non sedit nec accubuit, cum cibum sumpsit, nam ambulando comedit. Interroganti quid ita faceret ? respondit : In sumendo cibo non quali opus facio, sed quasi supervacaneum quiddam. Menseratio sec illi suerat. Cibus, unicum paximatium cum quinque olivis; Creticum, quod illi cella propifinus Aquil. Refereid. nabat,aqua fuit amara & falfa. Nec enim alia illie locorum inveniebatur. Hortabantur virum aliqui, aliò migraret, atque tam seipsum quam adventores & ho-spites suos ingenti molestia levaret: nam quicumque ad illum revisebant, simul aquam afferre secum cogebantur. His Pior religiose ac prudenter : Si amaritudinem, inquit, fugimus abstituentie, & volumus in hoe mundo requiem habere, perpetuis paradisi deliciis non fruemur. Hie vir, hie eft, qui viræ statum probè habebat cognitum. Ideo annis triginta hos abstinentiæ rigores perpetuavit.

Nimrum remigesegeni sumus, non ita multo post è navigio in mare præcipitandi: Quid, obsecto, deli-cias sectamur, cur absinentiam horremus? Tenui rediffimè vivirur. Quid stomachum laxamus ad cupiditatis mesuram? Chrysostomus temperantiam iden-

Confibom. tidem instillans : Ventrem, inquit, accepisti, non ut nutras, tom spead non ut distendas, non ut dominum habeas; sed ut illi domine-

Minatur olim Isaias: Vocabit Dominus Deus exercituum A ris, ut tibi inserviat ad ceteras partes alendas 3 non ut illi servias, non ut fines transilias. Sciasigiturin eo te statu degere, in quo corpus subesse ac famulari debeat, animus præesse ac imperar?; olim ambo simul futuri sunt

> Severinus Boëthius hunc vitæ statum, quem de- Boëth. 1,2 pingimus, oratione pedestri exprimens : Paucis, inquit, de Confol. minimisque natura contenta est, cujus satietatem si supersuis metro 4. urgere velis, aut injucundum siet, quod infiaeris, aut novium. prosa 5. Theologi affirmant, jejunium juris ac precepti este na- lejunium turalis. Adeóque si quis carnis aut cacodæmonis blan- est juris dimentis aliter resistere non possit, vel ipsa huic natu- ac prace-ra inclamat: Abstine, jejuna, abstine, abstine pti natu-

Ajunt hominem in carceres immitisfimos conje- ralis. Etum fame necandum. Ille, ut fagax est gula & fames, riscos scrutari, alimoniam quærere, angulos omnes ex-cutere, denique niĥil nisi panem lapideum invenire: lapidem comesse refugiunt dentes, dentium jacturam non æstimare vitæ amor persuadet. Ergo, ut diutius posset vivere, non recusavit validissimè esur e. Ita panem durissimum non arrosit, sed suxit, & reposuit in diem sequentem. Idem altero die fecis, non assumens panem, sed sugens. Quo quidem suctu in novem hebdomades vitam protraxit. Cúmque jant pridem contabuisse fame crederetur, repertus est vivus & sine morbo, fed viribus ob famem tam diuturnam ex-

En, obsecro, quam vere natura, ut Boethius loquitur, minimis sit contenta. Quod Seneca illustri tellis Senec. ep. 17. monio confirmans: Parvo, inquit, sames constat, magno initio, of sastidium. Inselices vos estis, qui existimata vos samem ma-epist 21 sin jorem haber quam ventrem. Venter non est molestus credit liquid: No. jorem habere quam ventrem. Venter non ep men, non quod quod potes, tor, parvo dimittitia. ji modò das illi, quod debes, non quod quod potes, laurem aci

III. S.

N coronidis vicem hic attexo. Medicus celeberrinichominis, & eruditionis eximize familiarius mecum agens seriò affirmavit, eam vivendi methodum Vivendi haberi longè probatissimam, que aut cenam penitus meinodus abscinderet, aut ferculum unicum, vel, uripse loquebatur, simplex aliquid, sive hordeum probe lixum, seu ova duo, five offulam ex ovis factara, feu, quod omnium optimum videtur, modestum & parcum è carne ferculum, idque unum atque unicum permitteret. fdem & Cardanus præcipiens: Cenet modica carne, Cardanus I inquit, aut bonis pricibus, præfertim assis. Is sanè vitam incolument & fenfus ad ultimum deducet &- valeiud e yum. Hunc enim modum omnes ut optimum pro zimis mihi barunt. Sed quæras, dicasque: Hoc quidem in cibum, pag. 106. quid porrò admittisin potum vesperi, num mensuram vini?

Si helluo, mi Lector, ut bibo es, legem vix ullam audies; fi valetudinis & fobrieraris amans es potum cibo debità proportione addes: parum cibi parum re-quirit potus. Hordeum aut offe fuum una fecum adferunt potum. Quocirca his talibus cibis aut nullus potus aut parcissimus est addendus. Sin aliter fiat, in medicas leges & valetudinem delinquetur. Vite ac valerudinis amor falubrem quandoque famem aut sitim non horret. Christum audit vociferantem : Beati qui Luc.c.6. nunc esuritis, quia saturabinini. Vita brevis & incerta in v.21. horrrido desertóque loco exigitur. Beati qui modicum esurire ac sitire discunt; Beati qui quod necessariò faciendum, libenter faciunt; Beati qui corpori ca-Rigando in leges abstinentia fanctissimas jurant; Beati qui parabili modicoque victu contenti, se suamque fainem cælo servant; Beati apud quos convivia, comessationes, symposia ignota sunt, quia loco meliori saturabuntur. Ecclesiastes sapientissimè præmonens; Eccles. 6.3 Ommia, inquit, tempus habent: Tempus flendi, tempus ridendi. v.1. & 4

affluës, si

elif hift. L.

Tempus edendi, tempus abstinendi. Tempus epulan-A di, tempus jejunandi. Nunc quidem dum triremibus affixi laboramus, plorandi ac jejunandi tempus est, in cælo epulandi erit. Satiabimu e cum apparuerit gloria Domini.

CAPVT XI.

Iejunium quotidismo fanctifsimorum kominum ufu confirmatifsimum.

YRIPEDIAM scripsit Xenophon, & Rem-publicam Plato, & Oratorem Tullius, quemadmodunt pictores corum, quos depingunt, effigies plerumque formosiores penicillo reddunt quam sint. Et Xenophontis quidem Cyripædia nobilissimis præceptionibus abundat. Has Cyrus dictis exemplisque tra-dit, non quòd is reverà talis vixern, sed quòd eum ta-De modo lem vivere decuerir. Inter præceptiones ceteras Cy-bene vive- rus & hanc tadit: Qui præsentem sibimet voluptadi prace tem eripi & ab câ temperat, non ejus opinionis est, ut ro tradita. tantò plus voluptatis habeat, quantò plus fibi ademit. Objectioni respondit Cyrus hominum profanornm, à quibus hæ voces sunt : Quid assidue tam mæsta? Tempus stendi, tempus exilii, tempus abstinendi, tempus largiendi & jejunandi. Sudandum in triremi, esuriendum ac sitiendum, nihil altilium, nil cupediarum desiderandum, ubi panis mucidus & fœtens aqua in deliciis sunt. Quousque tandem ista? Hæc, ajunt, identidem cogitare nimis tetricum & morosum est. Vivamus hilariter, & curemus, ut nobis bene fit, dum

Huic hominum genio paucissies respondet Cyrus : Voluptatis victoria, voluptas maxima. Hoc omnibus Christi amicis semper perspectisonum fuit. Eorum hic aliquos nominare animus est; omnes aut C plerosque nec toto libro possim complecti. Ita more meo seligam, non colligam. Itaque paucorum hie exempla subjiciam, qui abstinentia & jejunii laude floruerunt, quique nos seros nepotes docuerunt, eâdem gradi viå ad cælum.

laud.jejun. Omnes Cancti ad surper je -Deut.c.9.

2.9.

B Afilius Magnus in jejunii elogia disertissimus: Omnes sanctos, ait, quotquot suerunt, ad vitam Deo dignam per jejunium fuisse institutos reperies. Omnia divinæ fancti ad vitam Deo pagina volumina pervolve, & probatiffimos quo sque ac sanctissimos homines crebrius ac severius invenies dionam jejuniis operatos.

Moses bis quadragintadiale jejunium frictissime servavit, quo toto tempore nec cibi quidquam nec potus admisit. Ipse de seipso : Ferseveravi, ait, in monte quadraginta diebus ac noctibus panem non comedens, & aquam non bibens. Hæc prima Moss quadragesimafuit. Alterius D.

Ibid. v. 18. idem testis mentionem injiciens. Et procidi, ait, ante Dominum, sicut priùs, quadraginta dievus & nostibus panem nou comedens, & aquam non bibens propter omnia peccata vestva, qua gesisfis contra Dominum, & eum ad iracundiam provocastis : timui enim indignationem & iram illius, qua adversum vos concitatus delere vos voluit. Et exaudivit me Dominus etiam hac vice. En jejunii cum oratione conjuncti

Mosen æmulatus Elias, qui Angeli monitu pane subcinericio & fonte publico se reficiens, in sortitudine

cibi illius quadraginta diebus & quadraginta noctibus usque ad montem Dei Horeb ambulavit.Post jejunium tam prolixum, familiarissimum cum Deo colloquium impetravit. Rem admirandam! Hi soli duo jejunatores in rupe Taboreià cum Domino I e s v colloqui funt auditi. Adeò arctam cum cælo familiaritatem conciliat jejunium.

Iuditha sanctissimæ famæ vidua, quod sacræ paginæ testantur, jejunavit omnibus diebus vita suz, prater Indiikal, sabbata & sessa suma Israël : Hæc una & sola semina v.s. Holofernem cum omni Affyriorum exercitu debellavit precibus & jejuniis.

Iuditham imitata Esther regina, quæ triduum to Estare, tum impransa & incenata precibus vacavit. Rem v.16.6 grandem petiit & obtinuit. Iejunium orationi jun- 14.12.

ctum potest omnia. Gemina in hoc Estheri Sara, quæ pariter triduanam Thic.; inediam constantissime toleravit Grando. Non est ca- v.10, tapulta vel ulla machina, quæ certiùs cælum expu-

gnet quam jejunium.

Patientiæ magister Iobus jam in simo velut in lectulo compositus, amicis adsidentibus, septem diebus & septem noctibus jejunavit. Ne quid exempli ad omnigenam patientiam deesset, non solum crucia-tus corporis, sed & latratus stomachi samem sitimque pertulit. Nihil excipit vera tolerantia, silentio punavit Iobus & jejunio; ita victoriam reportavit, ita stygios hostes triumphavit. Vis cacodæmonem debellare; Iejuna, Gulosos & saturos non timet hic hostis, fed temperantes & fobrios. Sulpitius Galba Imperator, Suetonio teste, in Germaniam inferiorem misit, in Vieta contra opinionem, Aulum Vitellium profundæ gulæ m hominem & ventri natum. Nemo non mirabatur 408, Galbam nihil sibi ab eo monstro timere. At Galba nullos, ajebat, minus metuendos, quam qui de solo victu cogitarent, comedones, gulæ proceres, catillones. Ita profectò diabolus abstinentes, sobrios, jejunantes timet; gulosos, manducones, patinarios, popinones, ingluviolos non timet. Certam fibi ab his spondet victoriam.

Tobias vir sue gentis laudatissimus ut tantò prom-ptiùs liberalis esset in mortuos, convivium jam paratum deserens properavit rem suam terræ reddere. Copulatæ virtutis est petenti stomacho negare escam,

& mortuo non roganti etiam cum vitæ periculo impertiri separturam.

Esdras sacerdos de seipso: Et pradicavi ibi jejunium, tessua inquit, juxta sluvium Ahava, ut assigneremur coram Deo v. 140 nostro, & peteremus ab eo viam rectam. lejunavimus autem, 23 & rogavimus Deum nostrum pro loce, & evenit nobis prosperè. Dicta confirmans : Sedi , ait, & slevi, & luxi diebus mul-.Elus tis, & jejunabam & orabam ante saciem Dei cali. Esdram impetrasse, quæ petiit, ne miremur, precibus arma-

Regum sanctissimus David jejuniorum assiduitate omnes superavit. Hinc illæ in psalmis voces: Humilia-Psal; bam in jejunio animam meam. Operui in jejunio animam v.13. meam. Genua mea infirmata funt à jejunio. Vt. filiolo mo- platsi rituro vitam impetraret à Deo, jejunio jejunavit. Hoc villi sanè serium est jejunium, cum vires deficere, corpus attenuari, genua labare incipiunt, cum animus inedia . 85 velut veste undique operitur, cum jejunio jejunatur, vist. Sunt enim aliqui, qui sicut audientes non audiunt, ita jejunantes non jejunant: adeò enim abundanter & delicate prandent vel cenant, ut gulonum quisque illorum jejunia, quàm aliorum non jejunantium pran-dia malit. Nam illi tales quò minus je, unium sentiant, non mulum ante horam undecimam cubitu surgunt. Ita è lecto mensam eduliorum varietate structam accedunt. Nihil piscium, nil ovorum, nil olerisaut pultis melioris nec ad saturitatem, nec ad delicias deest. Ad præsepe tam plenum quis esuriat? Sed, inquis, Ecclesiæ leges nihilominus servo, Cruciatæ Bullam habeo, carnibus abstineo, semel dumtaxat in die calentes cibos admitto, contentus una refectione. Sed hæc tua, ô bone, una refectio duabus aliis auttribus æquiparanda. Non est hæc esurialis, sed aditialis cena. Et quamuis forte satisfacias legi, non tamen legis fini,

Ibid. v. 19.

G 20.

Quiép-quielt famem sentire, carnem domare, libidinis im- A quissima, probatissima, saluberrima corporis cultimin 1411- & ita offensum Deum placare ; tu verò magis offenlera dis gulæ ac intemperantiæ noxis? Obsecto, Christianum te essemento, quem Christus docuerit, non amare fuam animam, fed odiffe.

Rex Achabus, quamvis impius, ad jejunium velut adalylum confugit. Rex pientissimus Iosaphat cum omni populo je unat. Nec aliter Rex Iechonias cum omni plebe jejunium observat. Ezechiel Propheta jussu Dei rigidiffinis sese ejuniis exercet. Ita Deus justerat : Cibus tuus, quo vesteris, erit in pondere viginti stagiubus teres in die : à tempore usque ad tempus comedes illud : & aquam in mensurà bibes, sextam partem hin : à tempore us-que ad tempus bibes illud. Et quasi subcinericium hordeaceum comedes illud, & flercore, quod egreditur de homine, operies il-lud in oculis eorum. Ita Daniel cum fuis, ita alii priscæ legisjejunia quam maximè seria observarunt.

5. II.

N lege novà Christus Dominus jejunavit, & qui-dem diebus quadraginta. Post inediam tam prolixam, quoties cum discipulis esurit ac sitiit, cum eosfames vellere spicas & mandere doceret ? Alii Servatoris discipuli, Paulus Barnabas, Simon, Lucius, Manahen, ceterique sectatores Pauli in vigiliis multis, in fame & fiti, în jejuniis multis se Deo probârunt.

Petrus Apostolus, Gregorio Nazianzeno teste, pæm. de jan- ne semper ejunavit, solis lupinis asse minuto compapromano ratis velcens. Mattheus Evangelista, quod Clemens Alexandrinus tradit, oleribus victitans, carnibus abstinuit Iacobus filius Alphæi, frater Domini, virginitatis illibatæ cultor, carnibus.vino, ficeráque femper abstimuit; nec folum genua, sed & fromem cameli callo afperam fecit, jugi corporis ad pavimentum allifu. Hac animi corporisque submissione, ut Chrysostomuste-C statur, frequentare preces consuescebat. Cúmque ætatem ad annum nonagesimum sexum perduxisset, è templifastigio præcipitatus, esurialem vitam sanctissimèclaufit

Ioannes Baptista, Christi prodromus, non solum continuis ejuniis vitam distinxit, sed cibi potusque Ment, 11. tam exiguum sumpsitout Christus de iplo dixerit: Venit Ioannes neque manduçans, neque bibens. Sic Anna vidua Phanuëlis filia, quæ ad annos octoginta quatuor pervixit, jejuniis & obsecrationibus serviens die ac nocte non discedebat de templo. Ita primæ originis Christiani non solum in multa patienția, sed & in jejuniis multis Deo se probarunt. Affirmat Hegesippus primos Christia-norum à beato Marco Alexandriæ Pontifice sic eru-

ditos, ut carnibus & vino abstinuerint.

Ita post primos à Virgine pariente annos tot san-Aisimorum Christi Martyrum tot Confessoum, tot D Præsulum & Episcopotum, tot Sacerdotum ac Virginum, tot alir homines sanctissimi suas preces abstinentià & jejunio armarunt, & pugnarunt in onine vitium felicissime. Nimirum, quod jam sæpe diximus, miles fine gladio, oratio fine jennio. Res gestas hominum fanctorum omnium evolve, & neminem unum ex omnibus invenies, qui non industria singulari carnem je uniis domare studuerit. Animadverterunt sanctifsimi vifi, quà parte laboraret orbis,& defectum tripliunis, cem deprehenderunt, Orationis, Commiserationis, misratic. Castigationis, Orationis defectu homines sinut sine in de la Deo. Ideo illi conati sunt Deo quam conjunctissimi hannis, esse per orationem. Commiserationis desectum sola hummorum cura nutrit. Ideo illi tantopere urgebant eleemosynas, Castigationis desectu carnis petulantiam nimium quantum crescere, atque hinc orbem univerfum vitiis carnalibus scatere ingemuerunt. Ideo carnem je juniis macerandam censuerunt. Iejunium anti-

Hic ex omni numero sapientum ac beatorum hominum paucos, & col præcipue, qui strictius jejunii britoum genus sectati sunt, nominabo. Admirandum infantulos aminum in cunis, imo ctiam in utero matris copisse inediam ctias icin ferre. Vrtica scillicet mature urit, sanctimonia celeriter nii genus

5. III.

Ticolaus Myrensis Pontifex, cum in cunabulis Nicolaus puerulus etiamnum vagiret, statis Mercurii & Myrensis Veneris diebus, semel tantummodo lae sugere surtinuit. Sicut principium filii mores aulieos pane in cunis docentur, sic Deus suos à teneris unguiculis ad ab-

stinentiæ leges vult erudiri. Stephanus Presbyter Constantinopolitanus priuf Stephanus quam extra uterum vivere, jam jejunare cœpit. Nam presbyter marer eo gravida nec vini, nec carnis, nec lacticinii. Conftan quidquam admilit; ubi horum aliquid gunavit, mox tinopolirevomuit. Stephanus verò jam catus ubera matris nisi tanus. jejunæ sugere recusavit. Hic ide adultior semel dumtaxat in die corpus refecit, idque vesperi tantion, nec aliud quam herbulas injecto sale lixas comedit. Hic idem jam Sacerdos opfonio falem ademir, & quavis hebdomade bis tantum refecit corpus. Solitudini de-mum se abdens Stephanus, herbas crudas in cibum adhibuit: jussus enervato stomacho aliquantulum gratificari, & vino uti, paucas vini guttulas in grandem hydriam immisit, ut suus dedientiæ staret honor. In ejusdem obedientiæ gratiam festis diebus paucas fisus in diurnam alimoniam admisit. Hac vivendi methodo, ad annum foruagefimum tertium pervenit. Nimirum abstinentiæ vires tunc novimus, cum experi-

mur. Hone abstinens, singularis Dei voluptas, Nicolai Mirenfis ritu, Episcopus Thaunenfis Sin- Episcopus nius etiam num puerulus Mercurii & Veneris diebus Thounelis Jac maternu non nisi seme admisit. Stephanus Diensis Sisionius Episcopus quovis die Veneris etiamnum infans & nu- & alii. tricis ubera & omnem alimoniam repudiavit. Antistes Sargiensis Majorus, die Mercurii & Veneris omni cibo abstinuit, diebus ceteris solum panem hordeaceum pro omni ferculorum apparatu habuit. Quo quidem victu facile impetravit, ut illasam virginitatem servarit. Edmundus Cantuariensis Archiepiscopus quavis feria fexta, præter aridum panem & frigidam nihil libavit. Ivo, ille pauperum facundus pater, omnibus pervigiliis, ut jejunii legem tantò religiosiùs servaros, pane ac fonte solo cenavit, prandio penitus

Scis, ini optime Lector, quisnam iis, quos modò nominavi, alissque quàm plurimis abstinentiam tam rigidam persualerit? Allensus & assuctudo. Qui prompte voluit, assensum expedivit, jejunis negotium jam pæne confecit. Adeóque promptum volo unicum, non ægre post se trahit assuertedinem. Ita illi homines fancti postquam prompte voluerunt, quidquid eis in toleranda inedia difficile visum est, uno alterove trimestri, ih facilem traxerunt assuetudinem. Nam robuftum v E L L E, non difficulter fequitur validum P o ss E. Idem in omnivirtute adipiscenda licet observare. Dic mente serià: Volo esse patiens: Et eris. Volo esse liberalis: Et mox sese liberalitas prodet. Volo esse humilis: Et humilitatem habebis. Dic, Volo jejunare: Et jejuniis brevî assuesces.

Ideo non miremur quamplurimos in cam venisse assuetudinem jejunando, ut tribus quatuorve pluribufve diebus esca omni abstinuerint. Eos hic in numerum non cogam, qui quavis hebdomade bis tan-

tum refecerunt corpus.

Bonifacius Misiæ Archiepiscopus & Martyr die-

recensen-

bus Iovis & Solis dumtaxat cibo vesci solitus est. atatis annum sexagesimum, ab hoc ad centesimum decimum tertium dimidiati panis fragmentum decimum tertium dimidiati panis fragmentum continuos mensam non accedere consuevit.

Obiii S. Episcopum egit annie niani III. Imp. anno eimo Imperatoris. Pfal 101. W.10.

2 Difficile,

astimare.

in Institu-tiones Iuris.

b Auttores

inferiors

Laudavi-

mus. Otho

Pemeranis

Germanus Antisiodorensis Episcopus genium om-ni solatio fraudare impensissime studuit, & pæne supra fidem coluit Abstinentiam. Nam à primo suscepti muneris die, annis triginta totis ad usque finem vitæ, non vinum, non acetum, non oleum, non legumen, fed 25 avo Six. nec salem umquam condiendo cibo admilit. Primum ti III. Pon- in cænulå ipfius ferculum seu antecena fuit cinis, quem tificis Max. saltem libavit. Imitatus, credo, sanctissimum regem & Valenti- Hebræum, qui de seipso : Cinerem, inquit, tamquam panem manducabam. Cenæ caput, imò omnis cena, fuit quario Pon- panis hordeaceus, quem tamen ante serum vesperem tificis, unde- numquam attigit. Nonnumquam dimidia hebdomade nil panis guftavit. Vnicum æftate & hieme indumentum, dolatos afferes pro lesto fine cervicali fub-

ftratos, ceterófque vitæ rigores taceo.

Bambergeolis Episcopus Otho triginta septem annis dum Episcopus suit, ut suprà demonstratum, è mensa numquam furrexit fatur: quidquid enim ap-positum, egenis & ægris transmist. Nec solum non eduliorum, sed nec ipsius quidem panis satiecate gu-lam explevit. Hoc insuper abstinentiæ prorsus admirandæ specimen adjecit. Esuriali quodam die, cum pi-scium penuria esset, Othonis œconomus lucium non grandem geminis emit folidis. Allato in mensam pisce: Quanti, ait Otho, emissi hoc ferculum? Cui emptor: Duobus, ait, solidis. Mox abstinentissimus Do solido differit Ion- Antistes: b Absit hoc, inquit, ut miser Otho solus hodie chim. Myn- tot nummos consumat. Et cum dicto tollens discum: singerus Iu- Asporta, inquit, hunc piscem ad hominem ægrotum: riscons. 1. Ego qui robustus sum, pane isto ene satis resecero. scholiorum Othoni non impar abstinctia Posthumius c. Mepheus panem & aquam ad dimensum sumpsit. Numquam pleng ventre à mensa recessit, nec sitim suam umqui miram quam latiavit. Ejus retnanc aragine.

Oibonis să- effe dignum, ajebat, fi carnis voluntas effet impleta.

d Posthumium æmulatus Philibertus, teste D. An-

restentur, ad tonino, vir religiosus & sanctus, qui pariter à mensà

Dedicatione numquam abiit satur.

Elpidius Abbas in solitudine rebus divinis vacans, solis Dominicis & Mercurii diebus alimenti aliquid sumpsit. Hinc nihil miremur Hieronymum de seipso scribentem: Repugnantem spiritui carnem hebdomadarum inedia subjugaba, Nihil hic miraculi suir : quia pracepta copotenter voluit, quia paullatim assuevit, ideo potuit.

& ifta: Vs fenta feria abstinerent à carne & lacts, more ceteroum Chri-Gifa: Vifetta feria abstinerent a carne o lacts, more ceteromen Chrifitanorum: Vi facrofanctum Quadrogesimam, sejunis, vigilis, elemospuis
o orationibus diligentissimo objervarent. Baron. 10, 12. anno 1124. pag. 158.
e Fuit Posthumius aliquando restio, dein quinque millibus monachorum
presettus. De boc vide kolvusydum l. 1. pag. 133. O sequentibus.
d D. Anton. part. 2. chron. sti. 13. c. 6. 9. 18. Philiberius monachus carnobii D.
Raibacensis sub delio, e jus monasterii Abbate primo.

Non pau- F Verunt alli non pauci, quos sol numquam vidit cij, quos sol comedentes, qui vesperi semper tenuissimo cibo sol non vi- solati sunt samem. Hilarion annorum septuaginta sedit come- nex, ante solem occasum nec festis quidem diebus detes enu- quidquam alimenti cepit. Edulium illius sucrunt len-merantur- tes non coctæ, sed aqua maceratæ, aut herbularum aliquid cum hordeaceo pane. Ab anno ætatis sexagesimo tertio ad usque octogesimum, nec panem qui-dem amplius, sed jusculum tantum e consectis herbis confectum forbuit.

Antonius Magnus non nisi sero vespere panem cum aqua & sale pro omnibus mensæ lautitiis habuit. Nonnumquam biduum triduumque, teste Athanasio, omni cibo abstinuit. Paulo Eremicolarum primo tam alimentum quam indumentum palma sappeditavit ad

decimum tertium dimidiati panis fragmentum quotidie corvus ales attulit, ad Antonii hospitis adventum subministravit integrum. Hec libris omnibus decantatissima. Epesium in Schythiotica eremo solannis quadraginta numquam comedentem spectavit,

Beatus Sabas qualibet hebdomade dies quinque sine cibo & potu transegit, idque minimum quinquennio. Divus amatus annuo verno jejunio, pro cenula ficca vesperi quinque dactylorum nucleos & modicum aquæ reficiendo stomacho edhibuit ; triduo to-

to nihil gustare solenne habuit.

Sanctus Maurillius Episcopus eodem jejunio verno, tertio folum die vesperi panem aridum & tepentem aquam restaurandæ fami admisit; hac tamenincredibili vicus sobrietate ad annum ætatis nonagelimum sospes & incolumis pervenit. Ioannes Bonus Mantuanus, teste divo Antonino, ad initium quadragintadialis jejunii grandem panem in partes quadraginta divisit, ut unaqueque dies suam sibi haberet parrem. Hæc annona in omne illud tempus suffecit, & superfuit. Neque hic quidquam supra naturam est tentatum. Prodigiosam Macarii, Simeonis, Anastasia, aliorum complurium inediam filentio magis quam doquio venerandam censeo. Liceat tamen hic compendio, sed ordine confuso nominare pauculos, qui cibi prorsus minimi, aut nullius ferè ac vilissimi sue-

D. Iacobus Apostolus, Alphæi filius, vinum & fi- sencia ceram non bibit, carnem non comedit.

D. Matthæus Apostolus seminibus, baccis, oleribus vescebatur, carne abstinens. Ceteros Apostolorum taceo, de quibus prædicens Christus: Venient dies, inquit, Manthe cum auferetur ab cis fronsus : & tunc jejunabunt.

D. Wolftanus tribus in hebdomade diebus omnis Maria cibi abstinens, tribus reliquis porros vel caules elixos $\frac{9.40}{L_{H_1/4}}$

cum pane hordeaceo comêdit.

D. Lupicinus rierumque tertio solum die resecus. D. Theodorus Siccotes à Natali Domini I E sv usque ad Dominicam diem Palmarum nec pane,nec leguminibus vescebatur, sed pomis tantum & oleri-bus, idque sabbati tantum & solis die.

D. Zoërardus ubi tribus continuis ex more diebus ab omni re, quæ mandi posles, abstinuisset, tum demum alimonia tenuissima se refecit; in Quadragesimâ 40. nucibus, omnis edulii vicem, contentus.

D. Equitius Reclusus vir magnæ abstinentiæ, catenis ferreis ad corpus nudum constrictus, & cilicio desuper indutus, solo siccoque pane cum paucisda-Aylis vitam sustentavit : per Quadragesimam solis herbarum radicibus victitavit.

D. Liphardus hordeacei panis non nisi unciam unicam in cibum admisit; aquâ tertio dumtaxat die

parcissimè usus.

D. Simeon Stylites totis hebdomadibus jejunare folitus eò exercitatione inediæ pervenit, ut Theodoreto & Evegrio testibus, viginti octo annis totidem quadragefimas fine emni cibo traduxerit.

D. Bavo Hasbaniæ princeps panem folum, eumque non fermentatum, & parte dimidià cineribus mistum pro omni cibo, aquam non nisi ad dimensum pro omni potu admisit. Vestis illius, cilicium; lecus, nuda humus; cervical, faxum; fomnus brevissimus:

nam meditari potius quam dormire visus.

D. Radbodus Virrajectensis Episcopus carnium esu abstinuit, biduanis ac triduanis jejuniis ex moto carnem maceravit.

DD. Mutius & Severus Abbates die Dominico solum cibo se curarunt.

D. Wandregifilus Abbas Fontanellius die Lunz tantum & Iovis cibum accepit.

D.Lupus

からはいいのはいないは、

D. Lupus Trecenfis Episcopus biduum continuum

inedia fatigatum corpus edomare consuevit.

D. Nicolaus Tolentinas jam septimo ætatis anno tribus cujusque hebdomadis diebus cibum omnem rejecit. Annis triginta & amplius numquam carnes, ova, pisces, sed nec poma seu sanus seu ægrotus comedit. Quavis hebdomade die Lunæ, Mercurii, Veneris,

& Sabbato pane folo & aquâ victitavit.
Nec in debiliori fexu defuerunt abstinentiæ illu-

firissima exempla.

D. Cecilia biduanis ac triduanis se jejuniis exercuit. D. Genovefa ab anno etatis decimo ad usque quinquagefimum bis tantum quavis hebdomade die Iovis & Solis, modicum cibi assumpsit: tota mensæ lautitià panishordeaceus & fabæ pulmentum fuit.

V. Margarita Ravennas virgo, cum ad septimum ætatis annum pervenisset, extra Dominicum & solenniores festos dies semel dumtaxat de die cibo se refe- B cit. Maximam vitæ partem pane solum & aquâ toleravit, idque à septimo ad ætatis annum sexagesimum

D. Euphrasia per hebdomadem diebus tribus quatuórve, imò hebdomadibus totis, inedia carnem castigavit.

D.Theodora non absimili modo totis hebdoma-

dibus sibi ipsa omni alimento interdixit.

D. Agnes de Monte Politiano ipsos quindecimo annos perpetuò ac quotidie ita jejunavit, ut pane solo

& aqua se parcissimè refecerit.

D. Clara Affifias dum fana fuit, geminam quot annis quadrage simam pane & aqua exegit, solis diebus Dominicis vinum, si per paupertatem sicuit, libavits Et quod amplius, in illa ipsa geminata semper qua-drage sima tribus per hebdomadem diebus, secunda, quartà, sextáque ferià nil penitus cibi vel panis adhi-Tifu 54- buit. Denique majorum coacta imperio sesquiunciam panis (Deus bone, quam modicum frustillum!) pro man, omni pastu accepit. Sed ita pauli tim ad avum noftrum viciniores accedimus.

Heodofius Imperator natu minor, natus & educatus in aulâ, nihoominus tam vegetis viribus, laboris, æstûs, frigoris, famis tam patiens suit, ut qua-lantos, vishebdomade, Mercurii & Veneris diebus jejunium mais, visicodomaic, inferentia e tenerii graviter ægrotus
Ghivodi
mydas
pane & viño (mirandum!) abstinuit: potus aqua,cibus oluscula fuerunt. Carolus Magnus cum periculo etiam valetudinis exercuit corpus jejuniis. Otho Magnus cum Vngaris prælio conflicturus, totis castris jejunium indixit.

Lotharius Francorum Rex sævissimo correptus morbo tendebat ad extrema. Iámque velut extinctus fair. Imp. à regina conjuge deplorabatur. Hinc aulicorum. ac- D Smins to it. cursus ad Sulpicium virum sanctissimum. Preces om-1817. 14 nium erant ut is pro regis incolumitate Deum deprecaretur. Motus vir sanctus tot rogantium vocibus; remapud Deum & lacrymis egit & jejunlis. Iam quinque dierum inediam toleràrat, sed ad sanitatem regi reparandam nihil prosectum. Neque verò sam aliud quàm obitus expectabatur. Hinc aulici monebant : Desineret porrò inedia se conficere; de vità regis actum esse, vicinissimam imminere mortem. At Sulpicius: Perficiamus, inquit, quod corpimus, & duos insuper jejuniorum dies prioribus addamus: Optima que que spero. Benignus est Deus, & facilis exorari. Lux septima, ita speremus, restituet sanitatem. Vox facerdotis pondus habuit. Exactis inter pre-ces & jejunia feptem diebus integra regi valetudo reftituta est, incredibili omnium gratulatione. Tam potens est oratio juncta jejunio.

Tom. II.

Laurentium Iustinianum, Patriarcham Venetum, cum annum vitæ septuagesimu ageret, & gravi mor-bo laboraret, nullus medicorum adigere potuit, ut carnes illo die vetitas est aret viribus reparandis. Ma-

carnes illo die vertias erin eter virious reparandis. Ma-luit elurire, maluit infirmus esse, quam vel libare tan-tum quod Ecclesia leges vetarent.

Lutgardis in Belgio religiosissisma virgo, cujus res gestas scriptis. Thomas Cantipratanus Proepiscopus, qua anno Christiano millesimo ducentessimo quadragesimo sexto vitam finit, annos nata sexaginta qua-tuor. Hæc noctu sacris sese meditationibus exercens, aspectabilem vidit Domini matré, sed tristem. Quæfiit Lutgardis: Cur mater gaudii tristaretur? Oui Vir-go cælestis: Improbi Christiani, ait, filium meum denuo crucifigunt. Albigensium hæresis eå tempestate grallabatur. Lutgardis divinitus edocta, quid potiffimum faceret iræ cælitum placandæ, septem sibi annos destinavit, quibus jejunia quotidiana tamque severa iniit, ut præter panem & zythum nihil gustarit. Septennio primo finito alterum esuriale septemium sic à semetipsa exegit, ut præter parem & olera nihil op-

sonii clitarit. Huic vere geminam jurgamus.

Maria Oegniacensis in agro Leodiensi nata, per santissima trienium à die decimo quarto Septembis ad Pascha bujus femipane atro folum & aquavitam fustentavit, vexans ve- na dies na ruis qu'am extinguens famem, centies de die genua in talie est 236 preces submittere, trecentis plagis castigare corpus consuevit. Columba virgo Perusina solis fructibus samem non sustulit, sed godavit. Infinitum sit omnes jejunantium classes percensers. Mihi semper animus non colligere, sed judicio seligere. Hic eos, qui aliquot hebdomadibus, imo mensibus, imo & annis compluribus, nil potus admiferunt, vitandæ prolixitati, transco.

Hoc unam loco speciminis subjicio: In urbe Per- Galen, l. 16. gamo fuerunt ægri, Galeno teste, qui oraculi silu morb vulg. quindecim diebus nihil biberunt, & convaluerunt, com. 8. Mala in Parthenone regionobilis wirgo Magdalena D. Gustin, Buffingerin octennio nihil bibit, teste oculato locuple. La. de Abotiffimo, medico clarissimo Hippolyto Guarinonio minand.c. 18. mini Ergo propriùs nostri temporis abstinentiam inspi-pag.592.

Philippus Nerius illustris sanctimoniæ vir, cum an- Anno 1622. num ageret decimum nonum, hanc fibi legem indi- à Gregorio xit, die uno semel dumtaxat edere, nec aliud quam XV. in Sanpanem: quandoque toto triduo nec panis miculam dorum al-gustavit. Sacerdorio jam inauguratus sumpto manè bam relajusculo ad cenam perdurabat impransus. Omnis cena Santiu 1gapparatus unicum fuit ferculum, nec lautum, nec pre- natio. Xatiofum. Nam aut ova duo, aut fabæ, aut cicer, aut len- verio, Ifites, aut aliquid olusculorum cenam omnem adorna-doro, Terebat. Plus uno ferculo cenare nefas ducebat; è carni-sa. bus aut piscibus rarissime, è lacticiniis numquam comedebat, vini probe diluti perquam modecum bibebat. Beati, imo verà & fani, qui nunc esuritis.

Carolus Borromæus purpuratus Senator, Mediolanensis Pontifex, à puero ad omnem virtutem pronissimus, eò abstinentiæ studio progressus est, ut demum quotidie jejunarit, pane & aqua in solidu diem contentissimus, idque ad extremum viræ spiritum perpetuavit : Dominicis solum & festis diebus leguminis, aut pomorum, aut oleris aliquid pani addidit, grandes scilicet lautitias. Gregorius XIII. summus Annstes Carolum velut amantishimus pater monuit, hos fibi abstinentiæ tigores nimios videri, quare illos aliquantulum remitteret, & paullò liberalius prande-tet, ad vitam divinis obsequiis diutius propagandam. At Carolus contrà paratissimum se ajebat obe-dire, constare tamen sibi ab experientià, mitem hanc inediam ipfi etiam valetudini plurimum prodesse ad pituitam, quâ redundaret, celeriùs siccandam. Ponti-

lia Proco-

1. 1. de # -

De Iejunio Lib. I. Cap. XII.

242

fex mansuetè cessit. Borromæus, ut cœperat, perrexit, ea in seipsum animadversione, ut in æstu summo non tantum non vinum, sed nec aquæ guttulam extra tempus libârit. Beati, ter quatérque beati qui nunc esuriunt, quoniam saturabuntur delitiis ac volupta-

Omnes fancti res junio funt

0.4.65.

Hic solum illud Cypriani addo, qui de jejunio & tentatione Christi disserens: Quotquot virtutum vidimus viros, inquit, fine jejunio non legimus ascendisse; neque aliquid magnum moliti sunt, nisi abstinentia præcessisset. Monstrate mihi, obsecto, hominem fanctum, qui non fingulariter amarit abstinentiam; monstrate hominem virtuus studiosum, qui oderit jejunium; monstrate viros, qui in rebus arduis & divinis magnum quid facturi, non illud jejunio & abstinentia sint aggressi. Eam ob caussam hortatur Paulus: 2. Cor. c.O. In omnibus exhibeamus nosmetips os sicut Dei ministros in multâ patientiâ, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis, &c. in vigilius, in jejunius, in castitate. Esuriamus modicum; cum apparuerit gloria Domini, satiabimur

CAPVT XII.

Iejunium vitiose cupidinis extersorium medicamentum.

corum.

Discrimen M Aximym in pharmacis discrimen est. pharma. Nam uti effectus eorum plane sunt diversi, sic etiam nomina diversa sor Suntur. Numerus horum ingens. Sunt enim medicamenta alexipharmaca in venenum pugnantia; Sunt anodyna dolores mitigantia: Sunt anastomica venas reserantia. Sunt attrahentia, emollientia, relaxantia, rarefacientia, repellentia; funt cararctica & ecphractica: Sunt glutinantia, incarnantia, siccantia, soporifera, hydragoga, sternutatoria. Sunt denique repurgantia etiam & exterforia,
Abstinentia hos omnes titulos cum dignitare po-

Abstinen-

Vel cathar-

tica.

test tueri. Iejunium verè alexipharmacum, anodynum, relaxans, catarcticum, &c. fingulari tamen modo extersorium est. Quidquid enim sordium voluptas impura contrahit, id jejunium extergit. Et reverà si alia nulla suppeteret caussa, cur sepiùs jejunandum, hæc una foret sufficientissima : jejunium est medica-Inter cor- mentum carnis exterforium. Inter omnes namque corporis castigationes nulla est, quæ carnis petulantias stigationes jejuniu
modestiam, atque jejunium & abstinentia. A jejuniis
est præstatissimum.

discit caro non ferocire aut infolescere, Flagre humistissimum. cubationes, cilicia, mortificationes alias præcellit jejunium, pharmacum prorfusoptimum, & carnis infigniter exterforium; modum iam explicabimus.

Gell, 1.15. Noct. Att. G. I.

S. I. Ppugnabat L. Sulla in terra Attica Pireum, con-D Orna Archelaus turim ligneam desendendi gratia structam propugnabat. Eduxit copias Sulla, & omni qua potuit industria connisus est turrim illam, quæ inosita obstabat, incendere. Venit, accessit, ligna fubdidit, fubmovit Græcos, ignem admovit. Satis diu conari numquam quiverunt turrim incendere. Nam câ solertia Archelaus omnem turris materiam alumine obleverat, ut illa ignis patiens licet ex omni latere circumplexa, igni ardere non potuerit. Obstupuit Sullanus miles hanc turris invictam pertinaciam. Ita conatibus elufis omnibus reductæ funt copiæ. Caro nostra ut lignum abiegnum, concipiendæ flammæ aptissimum, ignibus malignis facile corripitur. Sin autem hic truncus alumine jejunii & abstinentiæ oblinatur, ignis cupiditatis & libidinis vires perdit & neutiquam incendit.

Vetus Hieronymi & fancta præceptio est: Ardentes dæmonum sagittæ jejuniorum frigore sunt restin-guendæ. Gula vitiis omnibus viam sternit. Frenagulam, & omnem carnis Enclinationem facilities frenabis. Cum Imil. Chi plenus est venter, in libidines facillime despumat. In Richard corpore bene farto subtiles, sacræ, sublimes cogitationes vix umquam habitant. Cur equus tam infrenis, calcitro, succussor est? nimium avenæ haber. Cur Iudæi olim tam contumaces ac rebelles Numini? nia mium habuerunt annonæ.

Verissime in rem Basilius: Corpli bene saginarum, inquit, & anima illi merfa ad peccandum proclivis est. In promptu est noxa non una, cum gula est spiritus domina. Satanas hospitio sicco non delectatur. Hinc illa Christi divinissima concio: Cum immundus spiritus exierit de homine, ambulat Lucan per loca inaquofa, quarens requie & non inveniens, dicit: Re- 0.24 vertar in domum meam, unde exivi. Cacodæmon suavisfime habitat, ubi in madido est, & natabulum habet, ubi estur ac potatur largiter. Hic illius requies. Anima ficca, anima optima, diabolo inimicar

Hebræus Psaltes David sub venustà imagine rem ponderans. Homo, inquit, chmin honore effet, non intellexit: 2/41 da comparatus est jumentis insipientibus, & similis factous est illiss. Monucrat quidem sedul d'David: Nolite sieri sieut equas 2/43/4. & mulus, quibus non est intellectus. Facti sunt; nemo pa-v.s. ruit, equum & mulum inducrunt. Quid hic remedii? Qui miseris opitulandum? Mox remedium præscribens Hebræus pharmacopola: In camo, inquit, & freno Ibilian maxillas eorum constringe. Quid hoc ais, regum optime? Cur non oculis medendum, quibus plurimum peccatur? Cur non auribus, cur non manibus aut pedibus, quibus sapissime delinquitur? Isaias testis: Manus ve- 1/11. Stra, inquit, sanguine plena sunt. Pedes eorum ad malum currunt, sapientissini exprobratio est. Hæc igitur Pros. (4) membra rapiantur in vincula, quæ tot perpetrant pec- 416, cata. Quid mul camus genas? quid maxillas plectimus? Cur veniam corvis damus, & censura premimus columbas? Oculi & fures, peccatorum illices, manus & pedes corumdem patratores puniantur. Non malum control hoc, fed melius istud: Maxillas corum, maxillas con-Aringe; faucibus frenum injice, os & gulam camo eltren coërce, cibum subtrahe, ad famemadige.

Voluit hic sapientissimus rex David unicum malis ribus pluribus remedium præscribers. Ita homini, in quo lis poli tam aures quam oculi, tam manus quam pedes exer- pum rassent, præcipit, ut genas & os supplicio afficiat; & membra omnia in potestate hominis sutura. Iejuna, jejuna, teipsum abstinentia vince, maxillas constringe, & noxas plurimas, morbos gravissimos perlanalti,

M Emoriam hie fubit celeberrimus medicus cheris Georgius Hübner, qui maxillis manduconum Gaja imperans: 81 fanitatem ames, inquit, ne vores ut felia ant times.
babus maxillo, fed illud spectes semper, ut mensam deseras ap-years petentianondum expleta, flomacho nondum plene faturato. Sic capital pota, ur strias; sicede, ut esurias. Ista igitur præceptio maxillas constringe) instar millium est. Gulam & os edoma, & totum corpus domuisti; gulam frena, & omnibus vitiis restitisti; stringe genas, & contuma-

Quemadmodum verò cum equo frenum injicitur, equi labor non impeditur : nam is etiamnum gradi, currere, portare, trahere, saltare potest, & quidem melius quam infregis: ita jejunium moderatum non tantum non impedit humanas functiones, fed ad obeun-lejum das illas efficit aptiore. Homo fobrius & abstinens die moderation uno plus opera facit; quam bibulus manduco duobus reddito aut tribus. Deinde licer eques peritus calcaria, virgam tioren aut dagrum habeat; licet equus ephippio elegatissimo factions instratus sit, si tamen freno careat, regi non poterit: sic humini

nemo fatis moderabitur carni, qui eam non rexerit. A freno jejunii. Iejunium carnis extersorium medica-

Ciliciis aut flagris uti non cit omnibus commodum; cibum subtrahere, parcius comedere, non sanistantum, sed & ægris convenit. Et illis & istis saluberrime præcipitur. Hoc viris fanctis perspectissimum fuit. Verum cum Sanctos nominamus, homines parum imitabiles proponere videmur. Erramus largiter. Sed ut tantò exactior, & magis varia abstinentium idea in oculis sit, homines eruditionis etiam profanze

Franciscus Petrarcha Hetruscus, è plurimis & oppido eruditis seriptis non ignotus auctor, tenui ac parabili victu miniméque lauto corpus aluit, nec ferè aliud mensa illius vidit, quam diversum pomi genus. Cum annum ageret quadragesimum, verecundiam ac castimoniam summæ curæ habuit, eo fine vinum non nisi dilutissimum bibit, sæpiùs aquam ; singulis hebdomachbus quater jejunavit, omni die Veneris præter modicum panis & aquæ nihil gustavit. Nimi-Mun.c. 17. rum noverat Patrarcha, Hoc genus damoniorum non ejici nisi in oratione & jejunio; abstinentiam extersorium carnis esse medicamentum.

3.01

facts

Cóftridi naxillari

Ferdinandus I. Imperator, defundà conjuge, pientiffimâ femina, ut torum viduum vitæ innocentia legitimè custodiret, abstinentiam elegit adjutricem. Ita solum sibi prandium voluit esse permissum, cenà in vitam reliqui m abdicatà. Caussam apponit scriptor: Vt carnis stimulos eò valentius posset reprimere. Illustrissimum in tanto fastigio exemplum Quid ego, quid similes mei, quid nos agimus mendiculi : Multiplici continentià præeunt tanti principes; num sequi dedignamur? Num pudet imitari? Sequimur errantes, sequamur & poenitentes.

> 9. III.

S Ed nullum sit abstinentiæ specier, quod respi-ciat imitatio; exemplum Christi habemus, omnia habemus. Christus victu ac vestitu vitam ceteris non absimilem egit, hominum confortia non fugit, in conviviisaccubuit. Hinc atrocissima calumnia illa: Ecce homo vorace, & potator vini, publicanorum & peccatorum amicus. Hæc feeit & tolit, ne suis exemplis imitatio-nem nostram terreret. Præter quadragintadiale jejunium, famem ac sitim sæpissime, aut potius continue toleravit, noctes frequentiffime pervigilavit, affiduis itineribus dele fatigavit; non ut virgine m & omnis la-beculæignaram carnem edomaret, fed ut agendi nonobisidea bissideam dareti: perinde, sa diceret: A capite vestro &crem- vos mea membra discite; ne grave vobis pati, quod & pumfut me passum cernitis. Esurivi, sitivi, vigilavi ansore veftri, & oundamini etiamnum am ore mei cibo, potui, funo. aliquid subtrabere? Hac carnis petulantiam frangunt; his medicamentis extergitur pravæ volu-. ptatistabes. Orandum, vigilandum, jejunandum.

Dominicam exhortationem istam docilis Paulus Milly 4.4. condifeense Scio, inquit, & Satiari, & efurire ; & abunva. 6 13. dare, & penuriam pati: omnia possum in eo, qui me confortat. 1.Cor.6.4. Vfquein hanc boram & efurinus, & fitimus, & nudi fumus. A.C., 11. Inlabore & arunna, in vigilis multis, in fame & fiti. in jeomnia? ut & vita I E s v manifestetur in corporibus nofiris. Hoc agit Deus, ut qui ab bearam immortalitatem sunt electisconformes fiant imaginis fili Dei. Summa hay one fummarum; qui sunt Christis carnem suam crucifixerunt suns, cum vitis & concupiscentis.

†64, 1,5. Reverà fi abigendus sit canis, non carnes ei, sed lapides aut echinata clava est monstranda: si olla bulliat, ignis subducendus, aut illa amovenda: si equus ferociat, pabulum minuendum; si caro infolescat, jejunium ingerendum; abstinentia illam & fames cicurabit. Ambrofianum metrum est: . Carnis terat superbiam

Sed hem quid hoc monstri dicam, carnis superbiam? Superbia non carnis, sed mentis est vitium. Ajo: Si ancilla dominæ velit imperare, si mediastinus aut atriensis famulus herum cogat obsequi fædum actur-pe imperium; & hæc illa carnis superbia est. Ideirco Paulus tam perversum ordinem formidans: Castigo, inquit, corpus meum, & in servitutem redigo, ne sortè cum aliis pradicavero, ipse reprobus essiciar. Videte Paulum è cælo vocatum, in tertiam & supremam cæli contignationem raptum, laboribus exhaustum, plagis & carceribus emaciatum, hominem sanctissimum, nihilominus metuentem ne caro inso lescat, nihilominus vociferantem: Cassigo corpus meum. Ambrosius & Chrysostomus affirmant hanc castigationem suisse jejunium. Simedicus tam celebris & peritus pharmacum, quod Iumendum dictat, ipse prior sumat, probadsimum illud & explorati effect us esse non male ominamur. Ic-junium Paulo & corporis castigatio medicina suitquid horremus pharmacum, quod ipse sumpse medi-cus? si medendi methodus sit, de qua affirmari possit: Hoc dicit Hippocrates, hoc Galenus, hoc Avicenna: hoc è recentionibus probat Mermannus, hoc Menzelius, hoc Fuxius, hoc Gobelius, medicamentum illu- Sorenifims Are ac omnis erroris expers, securunque creditur. Ita Bavaria hie ratiocinemur: Qarnem jejunio extergendam à vidici desum metis dicit Christus, dieit Petrus & Paulus, dieun tit, quos omnes Apostoli, omnes prisci Patres. Imò verò etiam landare fas hoc medicamento Christus ipse est usus, hoc Petrus est. & Paulus, hoc Apostoli, hoc omnes Sancti sunt usi. Pauculos hoc etiam loco in specimen nominemus.
Edmundus Cantuariensis Archiepiscopus quanvis in tam sublime solium evectus esset, vix tamen re alla alii in esme magis oblectabatur quam frugali ac sobria sine arte mensa. Hinc crebrius spreto fere unorum omni dele-Au, sola frigida & pane cibario charis sibi ac salubribus deliciis victitavit. Rogatus abstinentiæ tam insolitæ caussam: Quia, inquiebat, curæ mihi non est sa-ginare corpus, sed sustentare. I deo cibayit cum Dominus pane vitæ & intellectus, & aqua sapientiæ salutaris potavit illum.

Hoc egerunt viri solidam abstinentiam docti; idsibi minime concesserunt, quod maxime appererent.
Hellen Abbas ingenti mellis sorbendi appetentia inquilliza.
arserat. Et, quod alii sortunam bonam suissentinter.

11. Pallad. pretati, præter opinionem favos reperit. Atille fui- 6.59. inet potens victor, huic mellariæ gulæ frenos injiciens: Abi, ajebat, abi cupiditas maligna, non fruêris pabulo, quod inhias, In hujus verò appetitus poenam, trium hebdomadum jejunia sibimet imperavit. Cumque huc illuc varii generis sparsa poma cerseret, ca-codamonis fallacias si bodoratus: Non decipies, ajebat, non decipies, veterator, artistuæ gnarum. Nec tangam quidem has tendiculas, hec retia escaria, Seriprum est. Non in solo pane vivit home. Non ignorabat vir Matt.c.4. lanctus, quanta virtutis, quanti & præmii esset tam " 4.

avide cupitis genium fraudare.

Huic jungendum quod Petru Damianus memo- Petrus Darat: Quidam Epile opus, inquit, pile m t, quem avi, mian, to, s, rat: Quidam Epile opus, inquit, pile m t, quem avi, mian, to, s, diùs appetierat, à coco fibi parari justerat, interim ip, l., epile e facris operaturus. At dum aræadstat, & rem divinad Allam nam patrat, en illecebrosa pile is memoria plurimo sed ponis or e, and rum patrat, en illecebrosa pile is memoria plurimo sed ponis or e, and para elemente ponis or e, a vanissimo cogitatu animum titillat, avocatque à cœ-mihip. 21. ptis mysteriis. At Prasul, uti erat optima mentis, eru- † Nauprebuit sub oculis Dei omnia cernentis inquinari tam gu-dam; lialte loss curis. Mox igitur peracta re divina, jámque los Lampreda. co digressus, & ad famulum versus: Piscem, inquit, mensæ meæ paratum jube illi noto pauperi quampri-X 2 mum

Petrus Dapag.242.

Angelsu

in spift.

Politianus

Greg. 1.3.

promb.

mùm dari. Illustre specimen abstinentiæ. Ita prose-dò, inquit Damianus, canicula voluptatis, quæ vivere potuisset sub mensa corporis, quia impudenter in san-inediam facillimè possemus, modo vellemus. Sed quia potuisset sub mensa corporis, quia impudenter in san-cta sanctorum irruit, poenitentiæ ac abstinentiæ suste mactata eft.

Nec tantum has tales aliorum victorias parravit mian. 10.2. Damianus, sed seipsium hac ipsa luda præclarissime in vitá s. vicit. Nam præter opotidiana jejunii se abstinontiæ Romadki argumenta, illud in tanto viro singulariter observandum. Toto quadragintadiali jejunio nil umquam igne coctum comedit, solis contentus pomis, que ipse & in cibum & in potum adhibuit. Ob nimiam verò imbecillitatem stomachi demum coactus est aliquid madefacti leguminis admittere. Atque hoc fecit exemplo divi Romualdi motus, quem pro viribus imi-tari studuit: cujus & res gestas scripsit, en his & illud de gulæ victoria observatione præcipua narrans: Iu-bebat Romualdus, ait, illud cibi genus, quo se singu-B larius (entiebat affici) cum cura parari; allatum verò naribus & ori admovens: O gula, gula, inquiebat, quàm fuave hoc edulium est, quàm illud tibi saperet sed væ tibi, nec miculam quidem ex eo gustabis. Ita

intactum remittere solebat ad cocum. Caro Rationis famula, vile mancipium est, cujus nequitias & fraudes nemo umquam correxerit indulgentia. Abstinenter illud & duriter habendum, inedia & fame coercendum. Fuit qui carnis contumaciam in seipso experiretur. Interrogavit is Ægidium Francisci Assissatis socium, quo sibi antidoto adversus hoc morbi genus utendum arbitraretur. Cui Ægidius: Mi frater, inquit, quid faceres, si te molossus è rusticanà casà proruens incesseret? Lapide, ait, alter, aut suste illum peterem, ut in sugam averterem. Ita, inquit Ægidius, agendum cum carne si ea incipiat la-scivire, aut rationis imperium detrectare: Pete eam lapide contritionis & pænitentiæ, fuste abstinentiæ il- C lam contunde; & habebis obsequentem. Certe hoc belluæ genus non aliis artious cicurari potest.

Gula, contumax & rebellis semper bellua in vetitum ruere non cessat, nisi assiduis, italoquar, mortisicationibus coerceatur. Florentinus princeps Laurentius Medices cum fatali lectulo decumberet, omnem, ut fit, edendi appetentiam amisit. Allatis in cenulam lectissimis eduliis interrogatus; & quinam cibus saperet? Hoc unum respondit : Vt solet morienti. Perinde si dixisser: In rebus humanis nihil illi reliquum eft dulcedinis aut folarii, qui sentit se moriturum. Ita igitur quotidianis abstinentiis frangenda est gula, ut sentiat se mori. Alias illa nimirum vivax in Pationem numquam non erit contumeliofa. Lingit, catillat, forbet, haurit, abligurit tamdiu, dum severis & quidem affiduis abstinentiæ præceptis enervetur.

Vtinam sit Thaumaturgus aliquis Eleutherius, qui abstinendi & jejunandi gratiam nobis impetret, quam Jack. fibi ab illo impetratam, Gregorius Magnus non scri-Lippelos 10. ptis tantum, sed & picturis voluit testari. E stomacho 3. die 7. Se- Gregorius adeò laborabat, utanimi desectio cibum posceret ipso Paschatis pervigilio. Grave videba-tur Gregorio ca die, quam & parvuli jejuniis venerantur, non posse cibis abstinere. Ita mœrore magis quam morbo desicens accessit Eleutherium, rogavitque grandi fiducia vires sibi à Deo impetraret, ad diem illum inedia exigendum. Eleutherius exorari fe passus mox in genua procubuit, & manibus cælo elatis, stillantibusque oculis, precatus est Deum viresad tolerandum jejunium tantopere desideranti non negaret. Annuit Deus Nam continuò Gregorius illud stomachi robur persensit, quo vel biduanam incdiam ferre non recusasset.

O mi Deus, suffice vires nostræ abstinentiæ, sed ante omnia rebellem voluntatem nostram impelle, ut, nolumus, ideo frequenter frigidissimum illud auditur; Non possumus. Da bone I E s v, quod jubes, & jube, quod vis.

Ergo bonum, ergo tutissimum & optimum medicamentum est jejunium: Plurimi ac gravissimi morbi aliter non curantur. Medicorum princeps affirmatiffime dixit : Hoc genus demoniorum non ejicitur nifi in ora- Manan tione & jejunio. Ergo beatiqui nunc esuriumt, quia satu- 14tm.s.

CAPVT XIII.

Iejunium omnigenæ Dirtutis adjumentum optimum.

Pomy m punicum, nobilissimum pomum, fructus excellentissimus, licet corticis sièci & asperi sit: in hoc rubicundula succi plena granula certo mi-róque ordine in suis caveosis disposita, velut in præsidio jacent. Illud hic magis mirandum. Minus pomum non habet pauciora grana qu'am grandius sed minora, & magnum minore non haber plura sed grandiora. Ita omne malum punicum quadringenta fexa- Mali pi ginta quatuor grana continet. Parvum, sed dives æra- natum n rium, præsertim ægtis, ac sitibundis.

Huic malo non malè comparem Iejunium aspectu asperum, si corticem spectes, & siccitate inamœnum; sed eimare, & thesaurum invenies. Iejunii fru-Aus plurimi, præftantiffimi, fed latentes: erue, & gusta; suavitatem senties post amarorem minime diu-

Cur jejunandum sit, caussas complures assignavimus, adjungimus & istam; Iejunium virtutibus omnibus & adjumento est & augmento. Hoc, uti priora cestera, more no ser luculentius sub oculos ponemus.

6. 1.

E Celefiæ lumen Hieronymus, cum Zachariam Himal prophetam interpretare ur, accuratissimè obser-casila vans: Post templum Hierosolymis denuò restauratum, chami populus senatui facerdotum hanc quæstionem posuit: Numquid flendum est mihi in quinto mense, vel sanctificare me debeo, sicut jam feci multis annis? Quærit plebs Solymæa, num adhuc jejunii legibus stringatur, quibus olim Aringebatur: Num sanctificare me debeo? Iejunare, inquit Hieronymus, est seipsum sanctificare, quia je unium est san-Elificatio ad recipienda Dei munera. Hinc Basilius compendio: Iejunium, inquit, est thesaurus à quo virtutes promun-

Bernardus die Nascentis Christi Domini ore liber- Brief rimo: Aut ifte, inquit, fallitur, aut mundus errat. Chriffus fern elegit, quod salubrius judicavit; vos eligitis, quod ille reproba. Na.0 vit. Quid ergo? Chriftus, qui non fallitur, elegit, quod carni suin molestius fuit : id ergo melius, id utilius, id potius eligendum: & quifquis aliud doceat vel suadeat, ab eo taniquam à sedu-Etore cauendum.

Hîc summa rei, hîc operis cardo vertitur. Hocattem mundus non capit; non vult intelligere, ut bene agat. Salubria, fi fint amariuscula, rejicit, molesta catni cane pejus & angue odit, jejunium ut grande malum fugit. Erras munde, & erras ab offio; erras, ô munde, toto calo errae. Nam Christus non fallitur, qui calices ingerit amariores, fed falubres, qui jejunium concidnum fuarum voluit esse principium.

Quod Gregorius Nyslenus considerans: lejunium. inquit, virtutis fundamentum est : Si nolumus jacere fundamentum, numquam surget adificium; ruente fundamentotota ruit imposica moles, Rem hie mirissimam examinemus.

dejecit? quis urbem vastavit, exustit, evertit? Nabu-chodonosor, putamus. Hæc justu ipsius sacta. Quis autem admolitus est manum? cuis arietem incussit, quis muros inscendit, quis urbem occupavit? Dictu feedum, unicus homo Si Goliathus aliquis, aut de genere gigantum id fecisset, nil adeò miri aut novi fuillet. Quis igitur homo ille unicus, quis fuit? Cocus.

Testantur Regum fasti his ipsis verbis: Venit Naba-

zardan princeps exercitus, servus regis Babylonis in Hierusalem. Et succendit domum regis, & domos Hierusa'em: omnémque domum igni, & muros Hierufalem in circuitu destrunit. Quis ausus hæc talia? Cocus unicus, seu, princeps cocorum. Nam septuaginta Interpretes, & cum eis Chryfostomus, Nabuzardan semper cocorum principem appellant, uti sæpius notat Gregorius. Ita cocorum princeps Hierosolymis tantas calamitates & clades invexit. Nec aliter hodiéque pugnatur: Tot B centena millia hominum quotidie in extremam peru paupe niciem dantur à solo Nabuzardan. Cellarius & Co-& quos culina non sepelit, sepelit cella. Comessando, iste su quidem crumenam perdit, hic tempus, ille samam, inmitale hee numeri valetudinem & vitam, plurimi celum & æternam gloriam. Infinitos depauperat, innumeros jugulat Nabuzardan. Atqui (ait interpres Siracidæ) nonminus homicidæ funt, qui proprium corpus, quod eft opus & domicilium Dei, & organum actionum Illa prô do divinarum, crapulâ vel ingluvie corrumpunt & extingunt, quam qui aliorum corporibus violentas manus inferunt. Vbi gula, ibi virtus nulla. Ideo præcipit Imitatio Christi: Frena gulam, & omnia vitia facilius doma-bu. Vince cocorum principem Nabuzardan, & hostes tuos omnes feliciùs superabis. Non errat vetus metru:

Abstinentia opitulaturomnibus virtutibus. Flagitia interdicit omnia, qui indicit jejunia.

19.5.4.

Maxim. Beatus Maximus Taurinensis Episcopus, ad rem præjunium, inexpugnabilis diabolo, intransgressibilis inimico. Quis enim umquam Christianorum je junavit, & captus est? Vnde & nos, fratres, temporum angustias suffinentes, omnes pariter jejunare debemue & misericordiam Dei cunctorum abstinentia implorare. Quid enim hoc? Christianum pro sua non sacre, quod pecudes pro hominum salute secerunt in Nini-ve? Stolidior pecude est, qui indicto à sacerdore je junio, non se junat. Pecus, quam videt, declinat foveam, caver pracipitia; tu autem non vis jejunando periculum declinare, quod cernis. Desperationis genus est, tunc manducare cum debeas jejunare. Virtutem non amat, qui jejunium odit. Nulla virtus est, quam non plurimum juvet je unium. Iejunium loan, c.15. pæne illa Domini verba fibi usurpet: Sine me nihil poteflis face e. Ægrotat quis? jejunet. Febrit? runc maxime jejunet. A carne vellicatur? jejunet quantum potest. D Ab hominibus impugnatur? jejunet. Cupit à Deo impetrare quidpiam? jejunet. Vitium aliquod conatur extirpare? jejunet. Pro noxis vult satisfacere? jejunet. Spirituicarnem nititur subjicere? serio jejunet. Bona est Teb. 111. Oratio, fed cum jejunio.

6. II.

Irtutum & vitiorum ea est ratio; quæ est mercimoniorum: de quibus illud in philosophorum to est ra- scholis decantatissimum sæpius usurpandum: Vnius corruptio est alterius generatio. Exempli gratia: Olim linum gossipinum erat usitatissimum; cui minorum gentium non thorax inde factus? vix satistextorum fuit, qui gossipium in pannum cogerent. Nunc xylinum hoc linum exolevit, pro eo corium & sericum tantò crebrioris usus est. Ita prorfus quantò plus vitiis decedit, tantò plus additur virtutibus. Corruptio & Tom: II.

Quis, obsecro, primus Hierosolymorum mænia A abolitio vitiorum, generatio virtutum est. Gula & Luxuria affinitate primă sibi junctæ sunt: quanto plus istis adimitur, tantò plus accrescio Temperantia ac Pudicitia. Gulam & luxuriam in te jugula; & ad vi-tam virtutes maximas excitasti. Cognatis illis vitis quam potes, acerrime refiste, & virtuti grande incrementum adjecisti. Comico, virtutis est conclave

> Sapientel & congrue institute dixit Salomon: Cum Prov. c.26. defecerint ligna, extinguetur ignis. Dum vivimus, tamethi .. 20. fancte vivamus, aliquid vitiosi fomitis in nobis identidem gliscit : velut sopito jam grandi incendio, tamen adhuc per aliquot dies abditæ vivunt favillæ ita in no-bis numquam defunt vitiorum igniculi, qui variè fefe produnt : nam modò ignescit ira, modò invidia; iam luxuria, jam superbia latens in slammam consurgit. Hue aquam citò, hue aquam & glilcentem ignem

extingue.

Subtrahe ligna foco, si vis extinguere flammam. Commodissime subtrahit jejunium & abstinentia. Hieronymus ad rem apposite priscum illud usurpans: Hiero. 1. 2. Sine Cerere, inquit, & Libero friger Venus. Quo Nabuzar-contra lodan non penetrat, ed plerumque nec pervenit Libido. vinian. A-Vbi crebra fames & abstinentia, ibi rara est voluptas munura. Inexpugnabilis murus jejunium. Ingluvies ventris & Nabuzardan devastant omnia. Quod Ezechiel apertiffime testatus: Ecce, inquit, hac fuit iniquitas Ezech.c.te. Sodoma fororis tua, superbia, saturitas panis, & abundantia, v.49. & otium ipsus & manum egeno & pauperi non porrigebant. Videte, obsecto, quas periodos & quam pulchre ne-xas habeant hæ choreæ. Præsultrix vitiorum omnium Superbia. Primæ post præsultricem procursant ordine ornatissime puelle Saturitas & Abundantia, medium his Nabuzardan le infert. Laute comedere, largiter obbibere, affatim dormire, vittis intigniter applau-dunt. Secundo loco fequitur monftrum molliffime vestitum, *Otium*. Plenus venter nec orat, nec vigilat, nec laborat libenter. Terria saltatricula, eleemos yne Par-citas. Nam plerumque in vestes & in mensam tam prodigi, in eleemosynas parci sunt. Ita superbiam saturitas, faturitatem abundantia, abundantiam otiofitas, otiolitatem comitatur immisericordia. Hæc fuit iniotiofitatem comitatur immitericordia. The futility quitas Sodomæ. Hoe Sodoman & Gomorrham, hoe Segov polk Lothi ex Adama, Seboim, & Segov, hoe Hierufalem expugna-ed abitum vit & evertit. Rerum abundantia, pabuli copia, culina ever/a. semper ructans & plena; Nabuzardan cum agmine suo devastat & pellundat omnia. Exitium vicinssi-mum est; ubi nihil abstinentiæ est.

Serpens nil æquè horret ac sputum hominis jejuni, ollam Bulliente aqua plenam non ita fugit, atque matutinam hominis salivam. Orcinus coluber nil sperat victoriæ, ubi congrediendum est cum homine sobrio & jejuno. Hunc timet, ab hoc vincitur facillimê. Id clare Basilius affirmans: Iejunium, inquit, contra exerci- Basil. ho.t. citum demonum dat urma. Cui accinens Hickonymus: de jejunio. Pulchrares est, inquit Jejunium, quod etiam demones terret. Hieron, l.z. Pulchrares eft, inquit; je junum, quoa ettam armones terres.

contra IoSic alii ordine Patres loquuntur. Augustinus ex omni vinianum. numero priscorum Patrum tam succincte quam vere Aug.t.4. ac nervosè: Nullus, inquit, sine jejunio vicit diabolum. Er- Hypoznostigo abstinere, est diabolum vincere. Cacodæmon ni-con comahil sibi metuit, & ad pugnandum alacerrimus est, cùm Pelag. post
init. habet adversarium jejunii & abitinentiæ ignarum.

Philibertus Abbas vir eximiæ virtutis abstinentiam exactam sibi sæpiùs indixit. Sed, quod humanæ fragilitatis est, subinde non observavit, tunc præcipue, cum hospites suos amantius excipiens, humanitati tantum tribuit,ut indictæ legisaliquantulum oblivisci vellet. Hîc optimus vir sensit dextram hominis, quem non vidit, ventri suo non sine cachinno incuti, hac addità voce: Modò hic bene, modò hic bene. Irrifit hostis, annuent e Deo, lautiusculam cenam Philiberti, perinde